

Anatóliai népdalszövegek a Weblapon található dalok hangfelvételeihez

(azonosítók: SJ_TUR_67_KAZ-tól SJ_TUR_74_KAZ-ig)

GELİN OKŞAMASI

Maraş'da gına gelinim
Okkası ona gelinim
Hoş geldin hoş geldin
Nişanlın da suna gelinim

Geydiceğin atlas gelinim
Ona da inneler batmaz gelinim
Hoş geldin hoş geldin
Bu eve gelin gelen geri getmez gelinim

Geydiceğin cizme gelinim cizme
Olura olmaza gezme gelinim gezme
Hoş geldin hoş geldin
Sen safa ol gelinim

Evlerinin önü söğüt
Nişanlın da koç yiğit
Hoş geldin gelinim hoş geldin

Aşağıda mazı gelinim mazı
Mazının da közü gelinim közü
Hoş geldin hoş geldin
Kaynanan da cazı gelinim cazı

Yok altında kepek gelinim kepek
Nişanlinda köp'öğlü köpek gelinim köpek
Hoş geldin hoş geldin
Sen safa ol gelinim

343 – 410 AĞIT

Şimdi ağıt ağlıyacak.

Bir evler yaptırdım bir uçdan uca
İçinde yatmadım üç gün üç gece
Yavrularım küçük dayanmaz güce
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Gonma bülbül gonma mezar taşıma
Şahit ölmüş diyi yazın taşına
Hem ayrılık ölüm geldi başıma
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Gapımıza gara kilit asıldı
Bağrımıza kabir daşı basıldı
Bizim şöfer gelmez oldu kesildi
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Ellerin yaylası baharlı yazlı
Bizim yaylamız da dumanlı tozlu
Biz de bir ev idik oğlanlı kızlı
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Haymanaya sürün benim yozumu
Topraklar bürümüş ela gözümü
Kime teslim ittim körpe kuzumu
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Taksisi da kaç kaç olmuş kaçıyor
Demirin üstüne al kanlar saçıyor
Yavruları kanlarını içiyor
Mevlam kara yazmış benim yazımı.

Ameliyat bıçakları bilenir
Küçük yavrum baba diye dillenir
Ameliyat tahtasından akıyor kanlar
Yitiş doktor yitiş çıkıyor canlar
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Cenazeci gapımıza dayandı
Küçük yavrular da babam diye uyandı
Buna canlar nasıl oldu dayandı
Mevlam kara yazmış benim yazımı

Bugün gönlerden pazardır pazar
Açmayın yorganı yaram var azar
Sakin öldü dimen yavrular sezer
Mevlam kara yazmış benim yazımı

412 – 462 DAMAT OKŞAMA(SI)

a) Baba bostanın bittimi
Dalına köken attımı
Güvey keyfin yittimi
Gal evimiz gal gal
Şen oğlumuz şen şen

b) Gıcılar gavak gıcılar
İşte gelar gınacılar
Gelmez olsun sılacılar
Gal evimiz gal gal
Şen oğlumuz şen şen

c) Tabağa goyarlar balı
Üstüne örterler halı
Kız anasına oğul balı
Gal evimiz gal gal
Şen oğlumuz şen şen anam şen

d) Kavak dibi karıncalı
Yanı çifte görümceli
Her işleri yerinceli
Şen oğlumuz şen şen anan şen

Kavak kavaktan uzun
Kavakta salkım üzüm
Anam babam iki gözüm
Gal evimiz gal gal
Şen oğlumuz şen şen anam şen

463 – 494 GELİN OKŞAMA(SI)

Atladı çıktı eşiğe
Sufrada galdı kaşığı
Güz evlerin yakışığı

Gal gal annenin evi
Ŗen Ŗen illerin evi

Bazarda gına
Okkası ona
Vay bizim gelin
Gına kutlu olsun
Vardığın ellerde ağzın datlı olsun

Giydiğin allat Allah'a yalvar
Vay bizim gelin kınan kutlu olsun
Vardığın yerde agzın datlı olsun

Giydiğin çizme ökçesin ezme
Deli olup gezme
Vay bizim gelin
Güveyinden bezme

Bazarda kuzu
Tüyü kırmızı
Giydiğin yeŖil
Aklını deŖir

Giydiğin allar
Allah'a yalvar
Vay bizim gelin gınan gutlu olsun
Vardığın ellerde agzın datlı olsun.

- Sözlük –

sahil: isteyici, dileni

yumak: yıkamak

namnas akıl: acayip bir biçim

yunak taŖı: köŖe baŖlarında bulunan bir taŖ

Ŗahmaram: yılanların baŖının adı

keŖik: sıra

yoz: davar

zeyrek:

saçmak: dağıtmak, dökme

- 3 –

Oda bak anne ne diyo bana der. Subayın hanımı da teyzesi söyleme benim çocuğuma der. Sonadan der ki gari kösenin hanımı siz der nerde yattınız bugün, o da bir mezarlıkta yattık orda da çocuğumu ölüler çarptı der. Gel der o ölü çarpma değil. Gel o köse benim herifim, gocam der. Gel der ona bi soralim der. Nerde çocuğuna yaptın diye sorarlar. Mezarlığa varırlar ki çocuk ağlar. Bir gece yatmış. Ondan sonra gelirler çocuğu çıkarırlar. Köseyi de hanımına teslim ideller. Yollarına devam ideller. Masalımız burada bitti.

Şimdi de bi askiden kalmabi ninni.

188 – 243 NİNNİ

Dandini dandini dastana
Danalar girdi bostana
Çıkar bekçi danayı
Yemesin lahanayı
Hu hu hu hu hu hu yavrum ninni (Nak)

Armudu daldan indirdim
Gül benzini soldurdum
Ben yavrumu ararken
Kendimi halka güldürdüm
(Nak)

Güle çıktım gülmedim
Gülден çıktım ölmedim
Ben yavruma gül dedim
Gülüm gadar gülmedi
(Nak)

Dandini dandini dan ister
Arkasına don ister
Dağmada kumaş beğenmez
Hep argantından ister
(Nak)

Dandini dandini dan ayrı
Maşrafası kalaylı
Benim yavrum buralı
Beybabası saraylı
(Nak)

246-297 GELİN TÜRKÜSÜ

Köylünün devesi galır üzümden
Illerin anası gelir gızından
Kanlı yaşlar akıtırım gözümden
Baba niye verdin beni köylere
Köyümüzde verseydin körlere

Köşenin başında yunak taşıydım
Elli gızın yüz gelinin eşiydim
Gökte uçan turnaların başıydım
Baba niye verdin beni köylere
Köyümüzde verseydin körlere

Yazmalar içinde oyalı yazma
Köyleri görüpte aklını bozma
Mektup yazar isen kahırlı yazma
Gel git kızım gel git köyleri batsın
Öyle köylere de düşmanım gitsin

Ağlaya sızlaya yazdım destanı
Ben ektimde eller yedi bostanı
Acep yavrum gurbet elde hastamı
Gitme yavrum gitme köyleri batsın
Öyle köylere de düşmanım gitsin

298-326 MANİ

1 –
Gaynanalar ilandır her sözleri yalandır
Gelinler mor çiçektir her sözleri gerçektir.

2 –
Kaynanan hamama varsa
İki ayağı birden kaysa
Altınlı fası bana kalsa
Yarılda yırtıl kaynana

3 –
Kaynanan kazan kapağı

Kaynatan helva topağı
Görümceler kapı köpeği
Oğul da İstanbul ipeği
Yarılda yırtıl kaynana
Göbeğine dursun kaynana

Kayadan kaya alan alır
Tik beşbini sayan alır
Tik beşbini sayamayan
Benim gibi evde kalır.

368 – 550 MURAD'A AğIT

Hayriye Ünlüer 65 yaş
İlk okul üç terk

Hacılar köyünde bastığım oldu
Tütünün denkleri yastığım oldu
Zalim arkadaşımın kaçması oldu
Uyan Murat uyanda uyanamasın
Gaptı kurşun yarasına dayanamadın

Sabahtan kalktım da saat beşidi:
Dutluya varıncada şafak ışıdı
Beni vuran beyler beş kardaşdı
Uyan Ahmet uyanda uyanamadın
Beşli gürşun yarasına dayanamadım

Üskülüp üzerinde de bir kara tepe
Yarda benden istiyor bir altın küpe
Eşikte bıraktım beş tane körpe
Uyan Ahmet uyanda uyanamadın

Üskülüp üzerinde de bir kara bulut
Ana ben gidiyorum sen beni unut
Asmaya getirdiler bir baba yiğit
Asılıyorum kömür gözlüm gel ağla bana
Nasıl da yanayım sürmelim sana.

Şakir efendi dedikleri boyuma baktı

Olanca tüylerim ayağa kalktı
Asılma emrimi boynuma taktı
Bileydim hacılara vermezdim
T t nce beyin kızın almazdım
Gelen liralara karşı durmazdım
Katil olup silah almazdım
Kürt oğlu derki vezirim vezir
Emsaller içinde rezilim rezilim
Mehmet avuş dedikleri der Tatarım Tatar
Uçan kuş olsanda kır atım yeter

A 659 – B 196 AğIT (Ağla anam ağla)

Şu dağları kara duman b r mek
Ierimden gelir kalkıp yürümek
Bayram günlerinde dostları görmek
Ağla anam ağla, kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

Önüme koydular beyaz  z m 
Yozma ilen bağladılar gözümü
Genç yaşıta kestiler iki dizimi
Ağlar anam ağla kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

AYŞEM

Yeter olsun yeter olsun
Turralanmış siyah salar
ozen benden beter olsun
Yok Ayşem yok Ayşem yok Ayşem

Ayşem düşersen elime
ekerim seni yemine
Şu garip halime
G len benden beter olsun
Yok Ayşem, yok Ayşem yok Ayşem

MAPUSHANE

Bir hoş olur mapushane havası
Çocuklar ağlıyor, ister babası
Hakim de vermiş de idam cezası
Mapushane seni yapan körolsun
Kör olsun da yapan eller kırılınsın

Gelir gider parmaklıktan bakarım
Gömlek seni ateşe kor yakarım
Ben mapustan kurtulursam nice canlar yakarım
Mapushane seni yapan kör olsun
Kör olsun da yapan eller kırılınsın

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat Bölümü öğrencisi Hülya Kazak tarafından Halk Edebiyatı – Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma Merkezine hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 25 Ocak 1989 Denizli'nin Acıpayam ilçesine bağlı Akalan kasabasından kayıt alıyoruz. Bu derleme bir topluluk huzurunda yapılmıştır. Fatma Alak'tan ağıt alıyoruz.

AĞIT

Gide gide ben şilamdan ıradım
ıradımda ben nasibim aradım.
Üstü samır kürklüydü benim miradım of
Üstü samır kürklüm geçti mi burdan

Gide gide ben silamdan ıradım
ıradım da ben nasibim aradım of
Altın atlı samır kürklüydü muradım of
Altın atlım geçti mi aceb burdan of
Neyidi ağlar şu dağların göklüğü
Daşlara mı galmış kınalı keklığı of

Emsaller içinde goç yiyidim yokluğu of
Eritti bahrımı kül etti garya
Merdimandan kalkdım kalkdım yıkıldım
Mevlam izin verdi kalkdım dikildim

Her güllerden aldım aldım sokundum
Gırmızı gülde galdı havasım
Eşildim de bir gül aldım harımdan

Dağlar dağlar inileşir zarımdan
Heç korkmam ayrılıktan ölümden
Neyi de korken nerde geçti yolumdan of

Yeşil ördek su başında göl eder
Benim yarım garşılardan el eder
El etme kömür gözlüm el etme

Buğdayciler buğday eker angıza
Gemiciler gemi sürer denize
Amişlar gelmişler nazlı yarin ölüsüne evinize
Onunda görmeleri mahşere kalmış

Evlerine vardımdöşemiş halı var
Şeker yemiş dudağında balı var
Her ellerin nazlı yari var gülü var
Al beşik sallımayan gollarım.

Gül müsün gül Eminem solucak
Senisz gara yerler nelyen dolucak
Altın değılsin saraylar satıcak
Gümüş değılsin güğümcüler dökücek
İki değılsin gül (Eminem) birbirini dutucak

Yemen ellerinden sen bene mi geldin
Ötme garip bülbül bahrımı deldin
Sende bencileyin yarinden mi ayrıldın
Yardan ayrılanlar gelsin yanma
Oglumdan ayrılanlar gelsin yanma

Endim ovenize diken biçmeye
Sundum çeşmelerine sular içmeye
Gelinlik anam hallaleşelim senile
Halalleşmelerimiz galmamış senile.

bencileyin: benim gibi

Kaynak şahıs
Adı ve soyadı: Havana Gökçen
Doğum yeri ve tarihi: Akalan (Acıpayam), yaşı 50
Tahsil: yok

Manileri kimden öğrendin: Arkadaşlar arasında kınalarda,
düğünlerde, ot yolarken, ekin biçerken manileri kendim
söyleyom kimilerini öğrendim.
Fatma Alak'tan ağıt alıyoruz.

AĞIT

Gahba felek değirmenin döndü mü?
Döne döne nöbet bize geldi mi?
Başında bahçen sularlan doldu mu of

Dağda susam açılır
Açıldıkça saçılır nasıl girmeli
Yedi cennet kapısı
Dul garılar için açılır

Cam cana eklenir mi?
Kırık cam eklenir mi?
Gitti yarım askere
İki sene beklenir mi?

Söğüt odunun özünden
Eyi gelin belli olur sözünden

Aynı kaynak şahıstan Ağıt alıyoruz.

AĞIT

İstanbul'un camieri sırmalı
Aşkıla tamahtla içlerinde namazlar gırmalı
Bayram namazından çıktıktan sonra
Babasız anasız evlere nasıl girmeli

İzmir dağlarında güttüm goyunu
Çanakkalesinde verdim suyunu
Beyenmedim Azrreil senin kötü huyunu
Nasıldın aldın benim nazlı yarimin canını

Oveciler bostan eker oveye
Uzun uzun kollar atar koveye
Eller yaz aylarında oveye mi göçülür

Güz aylarında gara yerlere mi göçülür

Sarı zelvem saçak atar dışına
Dün gece gördüydüm gelin düşünce
Irmızan aylarında düştüydün peşine
Gurban aylarında ayırdın seçtin bene

Mezerliğimizin ortasında üç yaşıl direk
Yalvardım yakardım geçmedi dilek
Gelin de anamın ördüğü sırmalı yelek
O da benim ah gollarıma dar geldi
Ölümde var anam ayrılık zor geldi

Mezerliğin alt başında pınar var
Üst başında gonca gülden tımar var
Kalkında gelin anam şu dünyada neler var
Senin gülmez başlı kızların bile var.

AĞIT

Ankara'dan geldim köye
Ellerinden ben öpmeye
Duydum almıs yaradan yanına
Çok mu gördü seni bize

Kıskandı mı seni bizden
Doyamadık sana amca
Hele bir de boylarına
Yiğenlerin kurban sana

Babamızdın, amcamızdın
Doyamadık sana amca
Alsa Tanrım seni yanına
Sen her zaman bizimlesin amca

Hep birlikte olacaktık
Düğünleri kuracaktık
Doktor olup gelecektik
Sana neler diyecektik

Ankara'ya geldiğinde,
Halimizi sorduğunda
Bakınca fidan boyuna,
Herkes kurban sama amca.

AĞIT

Bu mutlu gününüzde
Ağlayarak karşıladım
Kurban olam yiğenlerim,
Emminizi arzuladım.

Sizi böyle görse idi
Yandım yine kabar kabar
Düğüne gelemem diye
Amcanızdan aldım haber.

Gider gider de yoklarım
Elimde olsa saklarım
Umudumu kesmem eşim
Yolunu gözlerim eşim

Eşime haber yolladım
Gelirken yine yokladım
Ben bunu kabul etmem
Gelinliğimle bekledim.

- Bundan başka bildiğiniz şiir türünde birşeyler var mı?
- Evet var. Bir kızı dayısı bilmeyerek gelin verir. O da yerinden memnun değildir, ona söylüyor, kızcağız söylüyor.

Evimizin önü dereli düzlü
Havlumuzun içi ördekli kazlı
Benim ile gelen oğlanlı kızlı
Ben bu derde dayanamam, ölürüm.

Boyuna bakarsam hamam direği
Soyuna bakarsam Halep süreği
Gelinci gelirken düşmüş yüreği
Ben bu derde dayanamam ölürüm.

Zalım dayım attı beni yabana
Kimse yok ki mektup salam babama
Keşke varaydım ben bir çobana
Ben bu derde dayanmam ölürüm.

- Bütün bunların sonucunda sizi çok yorduk, teşekkür ederiz, sağolun.
- Birşey değil, hayatım.

Aman aşk adamı ağlatır
Yavrum dert adamı söyletir

Süpürgesi saz olur
Aman gül açılır yaz olur
Ben eşime gül demem
Aman gülün ömrü az olur

AĞIT

Lahanam olmuş kat kat
Benim gideceğim Yozgat
Kadın anam ben gidiyorum
Gel de eksigimi sen kat
Dayanamam kadın anam

Dam başında ayı gezer
Hayatında çiğdem kazar
Hangi birine ağlayayım
Her hepsi gurbet gezer
Dayanması pek zor kuzum

Eğil karlı dağlar eğil
Benim yüküm gayet ağır
Ben feleğe ettim gahir
Gahir ettim ben kuzularım

Evimizin önü yollar
Hergün gelir geçer eller
Bize bir gülmedik derler

Biz gülmeyiz kuzularım

Camiye sererler kilim
Saçakları dilim dilim
Girse kapılardan kuzum
Besle besle ölüm kuzum

ASKERİN ARKASINDAN AĞIT

Aziğını yağlamadım
Al mendile bağlamadım
Gönlüm ile yollamadım
Eller alır kuzularım

Git kuzum der uğurlar olsun
Düz ovalar yolun olsun
Azraile gaylı olma
Haftada mektubun gelsin

Evlerinin önü iğde
Penceresi yeşil perde
Ben de kaldım gurbet elde

AĞITLAR

Sevdiği kızla bir an önce evlenmeyi isteyip de düğün masraflarını kazanmak için Ceyhan nehrin kıyısındaki kum ocağında iş bulan Safvet, serinmek için girdiği nehirde boğulur.

Soyka galasıca dere
Gelinliği de verdik sele
Baktım gelinlik geliyor
Mencilisi yara yara

Akşam oldu, gün ikindin
Sefvet de burdan göçüldü
Buna canlar dayanır mı?
Al bayraklar açıldı

Sefvet sele giderkennek
Kürekçiler görmüş gözüynen

Evlenip muraz olmadın
Ali Rıza'nın gızıynan

Gederken el galdırmış
Daha da can varımış
Bunlar gibi olmuş var mı?
Arzu'ynan Gamberimiz

Gelinliğin dersen güzel,
Ağlayın ağlayı gezer
Sefvet deyin ağlıyorsun
Simdicik olur mezer.

Baddal Ağa için yakılan ağıt.

AĞIT

Ben gapıya çıktımıdı
Eller mezera gidiyor
Arıburnu Çanaggale
Gardaşlarım harp ediyor

Gadan alım gelinlik
Ei yazdın mı yerini
Gedek Paşa'ya söyliyek
Versin uşağın birini

Ağamın yoldaşı dayım
Gelir ağama danışır
Böyleyidi vezir babam
Paşalarnan gonuşur

Hacı için yakılan ağıt: genç kızla Hacı birbirlerini seviyor.
Hacı'ya kaçtığı zaman, oğlanı vuruyorlar. Genç kızı ise dövüyorlar. Bunun üzerine genç kız bir ağıt yakıyor:

Ölüyorum ölüyorum
Göğde bulut dönüyorum
Nerde bir yamçılı görsem
Ben Hacı'mı sanıyorum

Düşümde gördüm düşümde
Dizili füşşek döşünde
Ince Hacı'ım harb ediyor
Tatarlı'nın üst başında

GELİN AĞITLARI

- Ne duriyon anne evdiriyorlar
Ayruluk gömleği geydiriyorlar
Acelinden evvel öldiriyorlar.

Istanbul diyorlar bi güccük şehir
Ekmeği ... da suları zehir
Anne ben güccüğüm çekemem gahir.

Çif peçeli yaylamızın gazusu
Goyun meler ses vermez mi guzusu
Ne garaymış su annemin yazusu

Selvi gavaah serelemiş dalını
Soldurmamış yeşilini alını
Noldu bizim evun bittek gelini

Bende büyük evin sucusuyudum
Çifte gardaşların bacısıydım
Şimdi kenarlardan bakan ben oldum

Gurbetin guşları havada uçar
Soğuk su görüncek barını açar
Gurbette olanın tez ömrü geçer

Yeşil olur camıların direği
Yanuh olur annelerin yüreği
Bizede uğradı ölüm küreği

Koluna takmışlar altun bilezik
Parmana takmışlar pembeli yüzük
Alatman bacımı güllerden nezük.

Mahalli Türküler ve gelin ağıtları ile ilgili kaynak şahıslardan bilgi alıyoruz.
Adınız ve soyadınız: Fikriye Coşkun, Gülseren Coşkun.
Doğum yeri ve tarihi: Göhertaş 1968, Göhertaş 1970.

AĞIT (Bacısına)

Çişme (çeşme) seninde ben vurgunum senin daşına
Ah sarıda gelin gelmez başına
Hiç biyerlerine de bacım vurgun değilin (değilim)
Çatık gaşınnan (kaşın ile) ala (ela) gözüne
Onbaşın otumuş (oturmuş) uma (rapor) da yazar
Dokdurlar (doktorlar) gelmişde bacımı yüzer
Dört dane çocukda benzini bozar
Urgan attımda bacım ermedimi
Mektup saldım da bacım varmadımı
Muallimlerde bacım olmadın mı
Batmanda arabatımı şla (arapatı ile) giderler
Asker olanlar tabur cigler (dizerler)
Ünnedim (çağırdım) ünnedimde bacım ünüm yetmedi
Seğirttim (koştum) seğirttimde bacım dizim tutmadı
Dört dene (tane) guzununda anasını ben bulamadım
Hayederler de al gınalı (kınalı) taziya
Başı bunaldımı da bakmaz guzuya
Gelin bakın da bacım da gelin bakın
Gelinin eline de bacım al gına yakın
Dört dane guzum da galmış da bacım dakın
Zabahınan da tan yelleri atıyor
Ulu guşlarda tünür olmuş ötüyor
Batmanda anam da bacım da baba yiğidim getirmiş gara
Yerde yatıyor.

GELİN AĞLATMA HAVASI

Kütükleri karıncalı
Yanı çifte görümceli
Her başından ürümceli (belalı)
Aşıp giden ben oluyom

Yudum başını daradım (taradım)
Çaldım beline duladım

Anam uşga çoğaladım
Anam uşga diyemedim (göremedim)

Biner atın dorusuna
Gider yolun gıyısına
Çağrın gelin dayısına
Gız dayısız gelin m'olur

Biner atın alcasına
Gider yolun amcasına
Çağrın gelin amcasına
Gız amcasız gelin m'olur

Buban (baban) bazardan geldi mi
Al yeşil gınan aldı mı

Al yeşil gınan gutlu olsun
Yarının ağzı datlı olsun

Gelin oynatma havası
Yoğurdum var yeşil meşil
Çanakta aman benleri var
Sağ yanında yanakta

Benim yarım beklemede
Konakta aman konak
Sinek kesmiş yüzünü
Düşemedim şovardanın (şu hovardanın) izine

Hiy (hey) bustancı (bostancı) bir bustan ver
Hasdem (hastam) var aman
Salelin olur (gönder, bırak, iyiliğin olur) ben anama giderim
Hem anama hem sılama giderim
Yoğurdu godular tabak içine aman
Sal elin olur ben anama giderim
Sal elin olur hem sılama giderim
Süpürgemin tillerinde (tellerinde) kilmi var aman
Sal elin olur ben sılama giderim
Hem sılama hem vatana giderim

BATTAL'A AĞIT

Cangurtaran da geldi avluya durdu
Olanca yaşlarım gözüme doldu
Bonşularım (komşularım) yanıma geldi
Hakkınızı helal edin analar

Yerimizden da bindirdiler taksiya
Afyon'da da indirdiler caddiye (caddeye)
Baş dokdur geldi de mayana (muayene) etti
Böbrek hastalığıölürsün dedi

Avlunun düşmesi (saçağı) harlıyı (uğursuz, kötü) bakar
Dokdurun gelişi ciğer yakıyor
Aman dokdur bey nardanesiyim
Annemin babamın bir danesiyim

Hastane önünde halı yayılı
Halı değilde dokdurum karın yağlıyım
Bir evlen (öğlen) davarda artlı değilin
Aman dokdur beyim yokdur eserim

Körülası sevdiğim
Şimdi aklımdan geçti
Asmalı pencere
Kara gözlüm al beni içere

Kuyu başında kova
Su içtim doya doya
Ben verem mi olayım?
İçime ata ata
Olur mu böyle?
Kara gözlüm, derdini söyle.
Yaş nane kuru nane
Dibine su dök anne
Sevdiğime vermezsen
Günahımı çek anne

Kız pınar başında
Ah! Hürmüz hanım
Testi doldurur

Testinin kulpuna
Ah' Hürmüz hanım
Güler kondurur
Yar senin bakışın
Ah! Hürmüz hanım
Adam öldürür
Hay dindin onyedi benli
Top zülüflü ah Hürmüz hanım
Sen kime yandın
Karşında oturan o çapkın oğlanı
Ah! Hürmüz hanım yarin mi sandın?

RAMAZAN MANİLERİ

1.

Ramazan geldi gidiyor
Bizleri masun ediyor
Onbir ayın bir sultanı
Canları yakıp gidiyor

2.

Şekerim var ezilecek
Ak tülbentte süzülecek
Verin ağalar bahşişimi
Çok kapım var gezilecek

3.

İşte geldim koşa koşa
Ayağımı vurdum taşa
Ahmet ağa verdi bahşiş
Yaşa benim binler yaşa

4.

Istanbul'dan geldim yayan
Eteğim dolu su payam
Efendim uykudan uyan
Kalk efendim vakit geldi

5.

Çala çala kolum şişti

Kolumdan davulum düştü
Bekletmeyin efendiler
Çocuklar başıma üştü

6.

Davulumun ipi kaytan
Sırtımda kalmadı mintan
Verin ağalar bahşışimi
Alayım sırtıma mintan

AĞITLAR

Evlerinin önü asma
Asmanın dalına çıkıpta basma
Sana ağlamadım diye
Darılıp küsme

El ayak kınası atalarımızdan kalmış bizim. Gelinimizin kınası yakılır.
Halkımızın bütün genç kızları oynarlar arada işte kına türküleri söylenir.

KINA TÜRKÜLERİ (bir kaç örnek)

Kınası yakıldı tastañ.
Ley ley ley ley
Oğlan evi pek havasta
Kız anası kara kara yasta
Ley ley ley le
Ofladı çıktı eşiği
Ley ley ley ley
Sofrada kaldı kaşığı

Kız evlerin yakışığı
Ley ley ley ley
Kızınız gidiyor, nazınız gidiyor
Bu gün akşamlık akşamlık

Yarın öğlenlik öğlenlik
Misafir kaldı dostlar
Söylemez oldu

Elimi soktum testiye
Ley ley ley ley
Aman elimi kesti testere
- " -
Allah şirinlik göstere
Ley ley ley ley

Nakarat

Maksat kızı ağılatmak. İşte böyle kına türküleri söylenir, şarkılar söylenir. Ve böylece kızlar sabaha –

1. PARAF

1944 yılında Anteb'in Oğuzeli ilçesine bağlı Öküzkuşu köyünde doğan,
şu anda Hatay'ın Reyhanlı ilçesine bağlı Kiraç mahallesinde oturan
Döne Zar'dan dinlediğimiz uzun havalar ve kırık havalar;

UZUN HAVA

Amanın söker salmasını da aney kurban bugün siler gözünü
Söker salmasını da aney siler gözünü
Kadir Mevlam da gene güldürmedi benim gözümü yar yar yar of, of.
Get başka yarına da yar aney kurban eyle nazını nazını
Tama benim naz kaldıracak da bugün halim kalmamış aman yar yar
Gavursun yar of, of

Amanın ay değil gün değil de aney bugün uzadı ara
Ay değil gün değil de gene bugün uzadın ara
Beyin karaları da benim dostum yaslan duvara duvara
Sağımdan solumdadır aney kurban açılan yara
Tama sen gelmezsen de gene ben de bu yareyi emletmem aman
Aman birtanem aman of, of

Amanın dolanı dolanı da aney bugün sacır akar mı dolanı
Dolanı da birtanem bugün sacır akar mı
Tama yolmaya giden kız da bugün altın takar mı takar mı
Seni sevende valla benim dostum da gene başkasına bakar mı
Yari bir yalancı dostum da gene sen de menendini bulmuş
Son/can eman yar yar gavursun yar yar of, of

Aman eller mi aney kurban eller mi benim dostum eller mi eller

Derler min aman yar yar birtane yar yar of, of
Aman deniz kinarında da bugün bende kayık değilem
Deniz kinarında da aney kurban ben de kayık değilem
Ben de bir sevdadanbugün ayık değilim yar yar

Dağlar senin ne karanlık ardın var dağlar senin ne karanlık ardın var
Lale sünbül olmuş boynu uzun derdin var anam derdin var
Herkesin de veteni var yurdu var, benim yurtsuz kalışıma ne
Diyen aney ne diyen

MAKİNEM ÖLÜYOR

Susuz değil misin bir su vereyim haste değilmisin de anam
Halın sorayım halın sorayım
Çıkayım dağlara seni göreyim anam göreyim

MEKİNEM GELİYOR TEKERİ KARA

Sıkıştırmış direkson ciğerim yara ciğerim yara
Ciger yarasına bulunmaz çara yaralı değilim de anam tokdora giden
Çarası anam çarası
Mekinem geliyor da dağlar ellinden cümle kuşlar da fergat alır dilinden
Anam dilinden
Bir ben değilim de yedi kan ettim dört tene yavıyı aman at ettim
Anam at ettim yüce dağ başında üçgül ağacı döküldü yaprağı
Kaldı siyeci kaldı siyeci sen bana kardaş ol ben sana bacı ölüp
Bitene dek ayrılmam senden ayrılmam senden
Evlerinin önü curuna karşı yıkılditemeli tutmuyor taşı tutmuyor taşı
Avcılar da vurmaz yaralı kuşu nettim size de beni yara yollayın anam

SÜPÜRMEYİN ODAYI

Süpürmeyin odayı doyma gelin toz duman
Yandım ataşına da uykudan uyan
Elimi eline de aman verdiğim zaman
Mevlam ölüm versin de aman ayrılığı vermesin oy

Sarı sabahlık da yakışmaz mı güzele çirkin bana kurban
Olsun ben de güzele
Tut elimden de beni götür mezere ulan beş desinler de bu da bunun
Neyimiş oy oy

Karşı karşıya da aney yaptırayım odanı odanı
Ulan sen küçüksün de ben olayım vay
Künde gel de süpür benim odamı ulan beş desinler bu da bunun
Neyimiz oy

UYAN ALİ'M (AĞIT)

Davul olur alem gelir davulu bitmeden ölür
(Uyan Ali'm) anan baban benden bilir uyan Ali'm sabah oldu
Gökyüzünde urgan urgan üstümüzde telli yorgan
Gelen gelin sana kurban uyan Ali'm sabah oldu
Davulcular dağdan aştı kınacılar yola düştü
Utarmanın vakti geçti kayınbaba oğlun öldü
Davul olur alem gelir davulu bitmeden ölür
Anan baban da Ali'm benden bilir uyan Ali'm sabah oldu

NAPAH PINARI

Açtım gediği de oldu yol yarık
Ulan kanalga elimiz de Napah Pınarı
Ordan ötede kurban Gaziantep eli görünür
Ordan ötede bizim eller görünür oy

Bilmem farz mıdır bilmem oy sünnet
Bir yar için de etmem minnet
Deseler ki aha cennet
Girmem yarsız haram olsun

HASTANE AĞIDI

Önüme koydular beyaz üzümü
Yazmayla bağladılar gözümü
Bu genç yaşta kestin anne dizimi
Ağla anam ağla kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

Bu dağları kara duman bürüdü
Gönül hükmü diyor kalkıp yürümek
Bayram günlerinde dostlar görmek
Ağla anam ağla kara yazıma

Yürekler dayanmaz oldu dizime

Hastanenin önü mermer döşeli
Sarhoşlar geliyor eli şişeli
Berduşlar geliyor eli şişeli
Ağla anam ağla kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

HASTA KADININ AĞIDI

Evimizi önü mezara yakın
Sabah sabah kalkıp anam ağlama sakın
(Kardeşim Ahmed'e siz iyi bakın
Ben bu dertten kutrulamam ölürüm anam
ölürüm

Evimizin direkleri yıkıldı
Garip anamın da anam beli büküldü
Yüzüme de allı pullu örtüldü
Ben bu dertten kurtulamam ölürüm anam
ölürüm
Ben bu dertten kurtulur kalkarsam
Geri de döneceğim, yanına da varacağım

HASTANE AĞIDI

Önüme koydular beyaz üzümü
Yazmayınan bağladılar gözümü
Bu genç yaşta kestin anne dizimi
Ağla anam ağla kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

Bu dağları kara duman bürüdü
Gönül hükmü diyor kalkıp yürümek
Bayram günlerinde dostlar görmek
Ağla anam ağla kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

Hastanenin önü mermer döşeli
Serhoşlar geliyor eli şişeli

Berduşlar geliyor eli şişeli
Ağla anam ağla kara yazıma
Yürekler dayanmaz oldu dizime

HASTA KADININ AĞIDI

Evimizin önü mezara yakın
Sabah sabah kalkıp anam ağlama sakın
(Kardeşim Ahmed'e siz iyi bakın
Ben bu dertten kurtulamam ölürüm anam ölürüm)

Evimizin direkleri yıkıldı
Garib anamın da anam beli büküldü
Yüzüme de allı pullu örtüldü
Ben bu dertten kurtulamam ölürüm anam ölürüm
Ben bu dertten kurtulur kalkarsam
Geri de döncen, yanına da varsan

Sandıkta elbisem basılı kaldı
Ben bu dertten kurtulamam ölürüm anam ölürüm

HORİYE TÜRKÜSÜ

Zeyyarenın kanadı
Kanım yere damladı
Horiye'yi görenler
Siyim siyim ağladı

Kapıları vurgulu
Basma şalvar dürgülü
Eşiraf'ı sorarsan
Anasının bir gülü

Erik çiçek açtı mı?
Yaylı burdan geçti mi?
Kalem kaşlı Horiye'm
Yatıyo mezerlikte

Dengim yok güzellikte
Çatık kaşlı Horiye'm
Yatıyo mezerlikte

Kalem kaşlı Horiye'm
Yatıyo mezerlikte

Teyyaremin kanadı
Kanım yere damladı
Horiye'yi görenler
Siyim siyim ağladı

AĞIT (Anam ağlasın)

Trene bindim anam tren salladı
Zalım doktorlar ciğerimi elledi
İyi olurum diye köye yolladı
Söyleyin anneme annem ağlasın
Beni gelecek diye yola bakmasın
Babamın oğlu var beni neynesin

Ankara'da aldım anam bir dolu desdi
Desdinin kulpu buynumu kesti

-

Sandıkta elbisem basılı kaldı
Ben bu dertten kurtulamam ölürüm – anam ölürüm

HORİYE TÜRKÜSÜ

Teyyaremin kanadı
Kanım yere damladı
Horiye'yi görenler
Sicim sicim ağladı

Kapıları vurgulu
Basma şalvar dürgülü
Eşrafa sorarsan
Anasının bir gülü

Erik çiçek açtı mı?
Yaylı burdan geçti mi?
Kalem kaşlı Horiye'm
Yatıyor mezarlıkta

Dengim yok gzelliikte
Çatık kaşlı Horiyem
Yatıyor mezarlıkta
Kalem kaşlı Horiye'm
Yatıyor mezarlıkta

AĞIT (Anam ağlasın)

Trene bindim anam tren salladı
Zalim doktorlar ciğeriimi elledi
İyi olurum diye köye yolladı
Söyleyin anneme annem ağlasın
Ben geleceğim diye yola bakmasın
Babamın oğlu var beni neylesin?

Ankara'ya geldim anam bir dolu testi
Testinin kulpu boynumu kesti

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı – Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma Merkezine hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bu gün 14 Şubat 1989 Antalya'nın Yeniköy nahiyesine bağlı Karakise köyünde kayıt alıyoruz.
Bu kayıt dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

Gülsüm Coşanay
1965 doğumlu Antalya
İlkokul mezunu
Yaşlılardan oğrenmiş
Türk: yakım – yas

GELİN AğIDI (YAKIM)

Aşāđıdan gelir de bi belicek guzgun
tş gelir de anam azgın azgın
Benim gibi var mıdır da silasından tezigin
Gocanamla goca babam da gızından mı bezgin?

Merdimanımızdan da gaya gayah inerken
Ak glbendimi de günden yanna sererken
Ben Allah'dan da uzun ömür dilerken

Ne diyeyim de kısa ömrün gelişine
Ne diyeyim de aman gurbet ele gidişime
Her sabahtan da çıktım anam yollara
Ayrılık ekmeğini de çeldim anam bellere
Hiç ayrılık getirmedi de gelin anam dillere

Yakım – yas: Antalya yöresinde düğünlerde gelin kızların sevdiklerine söylediği acıklı sözler.

GELİN AĞIDI (YAKIM)

Aşağıdan gelir de bir belicek kızgın
Ötüş gelirden anam azgın azgın
Benim gibi var mıdır da sılasından tezigin
Kocanamlı (kayınvalide) kocababam (kayınpeder) da kızından mı bezgin?

Merdivenimizden de kaya kaya inerken
Ak tülbentimi de günden yana sererken
Ben Allah'tan da uzun ömür dilerken
Ne diyeyim de kısa ömrüm gelişine
Ne diyeyim de anam gurbet ele gidişime

Her sabahtan da çıktım anam yollara
Ayrılık ekmeğini de çeldim anam bellere
Hiç ayrılık getirmedi de gelin anam dillere

Havva Karateke
Antalya – 1970
İlkokul mezunu
Yaşlı kadınlardan öğrenmiş
Türü: yakım

GELİN AĞIDI

Gocanam da yüce dağ başcazında oturur
Etrafcazında da lale sünbül bitirir
Akşamlar oldunda da gocanam akılcını yitirir

Gelin anam oturmuş da patlıcan soyar
Hih! Sucazınada ağ elcezini boyar
Anam benim yokluğumu sene de
Yarın ikidi goyar

MANİLER

Leblebi

Leplebi koydum tasa

Doldurdum basa basa

Benim yarım güzel amma

Birazcık boyu kısa

İn dereye dereye

Kuru fındık bulursun

Alacaksan al beni

Sonra pişman olursun

Dere boyu kavunluk

Bugün hava yağmurluk

Kızın gönlü var amma

Annesinde cavurluk

Cavurluk: Aksi ve kötü huylu olma (gavurluk)

Bugün 3 Mart 1989 Antalya'nın Yeniköy nahiyesine bağlı Karakise köyünde kayıt alıyoruz.

Fatma Ayverdi – 1959 doğumlu – cahil

YAKIM

Hi uzakdan geldim anam yorgunum

Hi biyuncumu eğdim de silacıma dargınım

Hi dezemgil de hallanın soram

Anam çok mu dargınsın

Hi garşı garşıya yapıralım da hanları

Susuz dereler de dökdürelim ganları

Hi yengem biz seninle de nasıl ayıralım

Bu tatlı canları na

Hi yengem de garşı garşıya yapırmaz daşlar

Hi üscezine de gonmuş goca goca guşlar

Hi anam boyuncunu uzatmış da silacını gözler

- ismini söylemek istemeyen birisinden

Evimizin öde gavakdır anam gavak a
Sular akar anam da savak savağa ya (soğuk soğuk?)
Gardaşsız da olur mu da anam kimek bacısını da al duvak
Anam oturmuş anam da badıcan oyar a
Sucazına da anam elcezini boyar a
Anam eller oturur oturur da dağlı geder
Anam da ben gedince sene ayrılık goyar a
Sıra sıra gurdum da anam gara gazanı a
Yakarım altcazını da anam özeni özeni a
Felek mi bozdu da bu ayrılık düzeni ya

Kara deniz de dalga vurmuş daşmaya
Güvercinler de alay alay olmuş uçmaya
Eller gelmiş anam da alıp gaşmaya
Müsadeniz yok mudur eller de?
Goca babamla helallaşmaya
Garşiki kuyular da anam boşmolur?
Dipcezine de dökmeyince gelin anam yaşmolur?
Gurbet ele gedenin de anam gönülcezi hoşmolur?

TÜRKÜ

Sular mı akar daşların arasından
Eğil yarim öpeyim
Gaşların arasından
Erikliye giderim
Erkenden erkenden
Gız çabuk gelmezisen amman
Şalvarını yırtarım ökemden

Ardıç anasının düzleri
Açılmış nergizleri
Telerkene kızları
Yitirmiş öküzleri

Gırmızı buğday geç olur
Güzeller güleç olur
Güzellerin goynunda
Üç gün sabah güç olur

YAKIM

Almalı belinin ilanı ya ilanı
Akar gider de bulanı bulanı ya
Eller söylemiş inanmadın da
Vakitsiz yalan yalan ye

Şu dağlar da meşeli eşeli ya
Gurumuş gazah yapma da dibine düşeli
Üç gün mü oldu da gızım
Anasından ayrı düşeli?

Hin evimizin günden yanı dediler
Goyun guzu gibi işcezine doldu kir
Hin işcezinden de giymatlımızı aldılar a

Gülsüm Coşanay –

YAKIM

Sabah olur da anam gün yerinden doğmamı?
Mor menekşeler de boyuncunu burmamı?
Gelen arkadaşların da beni anam size sormamı

Deniz kenarından da göklüyen daşlar
Ak sedef üsdüne de anam gül budamışlar
İki bacıyı da tez ayıralım demişler
Ayrılına da anam doyuralım demişler

Merdiman daşımıza da anam godum iki odun
Birini aldım dan anam birini godum
Ben gidiyom da anam yerime kimleri godun

Feslihan arasında da yitirdim fesimi
Ün etdim duyuramadım da gelin anam sesimi
Ağlamayın gülmeyin de çifte yengelerim de
Ben yetireyim yasımı

Arpa bişdim de anam çilice desde
Keklik besledim de anam altın kafeste

Keklik öter öter de kendi dinler sesini
Benim gibi garibler de anam kendi eder yasını

Attılar urganımı da suyun üsdüne
Katırdılar da anam gelin kasdına
Etiş anam etiş de Allah aşgına

Daldan dala attılar da urganı
Üsdümüze örttüler de anam ayrılık yorganı
Başım gülerse de goca babam çifte kesin gurbanı
Başım gülmezse de anam aran bulun dermanı

Bugün 13 Şubat 1989, Niğde'nin Aksaray ilçesinde, Küçük Belcek Mahallesiinde kayıt alıyoruz.
Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Kaynak şahsın

- 1- Adı ve Soyadı: Zehra Güzel
- 2- Doğum yeri ve tarihi: 1949, Niğde/Aksaray
- 3- Okur yazarlığı: Yok
- 4- Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Eş, dost, akraba vs.

AĞIT (Annesine ağıt)

Sarı çiçeğinen, saralan dağlar
Mor menekşeyinen, bozulan dağlar
Var mı bizim gibi anam diyi yavrusundan ayrılan
* (Ne diyim de ağlayım, gelin anam vayy)

Taze yağlar ellerime bulaşdı
Yeşil otlar ayağıma dolaşdı
Garalı haberlar tız ardından ulaşdı
Ne diyim de ağlayım, gelin anam benim

Gumaş oldun sındımızda biçildin
Yad il oldun içimizden siçildin
* (Çiçek oldun dambaşında açıldın
Ne diyim de ağlayım, anam vayy)

Garlan guşlar yüksek yapar yuvayı
Çıkar gider sıvayı da sıvayı
Guşlar gadar yapamadım yuvayı

Ne diyim de ağlayım gelin anam benim

Dereden akıyor bulanık siller
Derdim içimde de bilmiyor iller
Otursam ağlasam dilisin diller
Ne diyimde ağlayım anam vayy

Evimizin önü dire anam
Ellemeyin gelin anama
Her yanların yare
Çifte dohturlara götürdüm
Bulamadım derdine çare
* (Ne diyimde ağlayım, gelin anam vayy)

Dereden akıyor bulanık siller
Derdim içimde de bilmiyor iller
Otursam ağlasam dilisin diller
Ne diyimde ağlayım anam vayy

Evimizin önü dire anam
Ellemeyin gelin anama
Her yanların yare
Çifte dohturlara götürdüm
Bulamadım derdine çare
* (Ne diyimde ağlayım, gelin anam vayy)

Yeşil otlar ayağıma dolaştı
Taze yağlar ellerime bulaştı
Garanlık haberlar tiz ardından ulaştı
* (Ne diyim de ağlayım anam vayy)

Yol üstünde binam var
Üfürübde parlatman
Gara yirde gelin anam var
Duyurup da ağlatman oy

Anam ne diyipde ağlayım
Alnıma yazılmış bu gara yazı

(*Parantez içindeki mısralar kasette mevcut değildir. Bu kısımları kasete alırken, heyecandan unutmuş olduğu için, sonradan kendi tarafından düzeltilmiştir.

çiçeğinen: çiçek ile
saralan: sararan
diyim: deyim, söyleyeyim
garalı: kara haber
tiz: tez
sındı: makas
siçildin: seçildin

dambaşı: çatı
garlan guş: kırlangıç
siller: seller
dilisin: delisin
dire: dere
yare: yara
dohtur: doktor
parlatma: ateşi sönerken yeniden tutuşturma

KINA GECEŚİ TÜRKÜSÜ

Gız anası, gız anası, gız anası, gız anası
Çalın eline gınasını
Hani bunun anasını
Çağırın gız ayrılığ geldi
Ayrılmanın zamanı geldi

Gelin geldi evimize, gelin geldi evimize
Altın doldu pöpümüze
Çihizi var hepimize
Çihizi var hepimize
Ğelinim, gelinim, allı gelinim

Atladı çıkdı eşiğı, atladı çıktı eşiğı
Sufrada galdı gaşığı
Böyük gız evin yakışı
Güccük gız gap bulaşığı
Gız eşim gız ayrılalım
Sabah oldu yatıralım

* (Çattılar ocak taşını
Vurdular gelin aşını
Çağırın gızın gardaşını
Balasın al guşağını)

(* Parantez içindeki kısım kasette mevcut değildir. Yörede söylendiğı için buraya almayı uygun bulduk.

çalın: sürün
köp: küp

çihiz: çehiz, çeyiz
eşik: merdiven
sufra: yemek yenirken ortaya serilen örtü
büyük: büyük
güccük: küçük

Bu kayıt 3 Mart 1989 günü, Antalya'nın Serik ilçesine bağlı Şatırlı köyünde yapılmaktadır.
Dinleyici huzurunda yapılmaktadır.

GELİN (Yakım)

Evlerinin önü de asma
Asmanın da dallarını kesmen
Gurbete de gidenlerin
Haberini de kesmen

Goca dağ başında da oturanlar
Allı yağlık mendil de yitirenler
Gelin de ağlaşalım
Gurbet elde de oturanlar

Evlerinin önü açma
Asmanın da yaprakları kesmen
Eller geldik sıra da
Siz de benim habarımı kesmen

Mezerliğinden ağaçları
Garafil dutar taşları
Anadan, babadan öksüz kalıp da giden garip başları
El kapısında da güler mi?

Gancı deveyi de yederler
Üstüne de halıları kilimleri çekerler
Gedin anam da goca bubama
Ne diyon de ağlayayım size

Evlerinin önü de asman
Asmanın dallarını kesmen
Gurbete gidenlerin de
Selamını kesmen

Evimizin önü padem
Pademe çık ta birine dayan
Eller ana buba dediğinde
Benim de yüreğim dayanır mı?

Allı fesimi giyeyim
Ben hallarımı da kime diyeyim
Gurbet ele gidip giderin
Allı yazmalarımı da ellere veriven

Karanfilin katmeri
Al koynuna kat beni
Eğer sevmediysen
Sen buradan at beni

Denizin ortasında
Kına kardım tasında
Yıkılmasın şu dünya
Yarım var ortasında

Denize daldım derin
Yüzüne çıktım serin
Kızlara tuzak kurdum
Tutulmuş taze gelin

Karanfilin filizi
Kim bilir kalbimizi
Küçücük bir yel esse
Felek ayırır bizi

Adınız – Soyadınız: Şükran Pala

Not: Sadece isminin yazılmasını istedi. Diğer bilgileri vermek istemedi.

Bu kayıt 3 Mart 1989 tarihinde Antalya'nın Serik ilçesine bağlı Şatırlı köyünde yapılmaktadır.

BABASINA AĞIT

Koca dağ başında oturanlar
Alaca mendil de yitirenler
Gelin ağlaşalım da
Ana-baba da yitirenler

Goca dağ başında sak sak yuvası
Uçurmuş pölücünü (yavrusunu) kalmış anası
Ağlar ağlar da garip anası

Bir elmam var da bir yıl sakladım
Çürümesin diyi de her gün yokladım
Gelir diyi anamı bubamı bekledim

Ak tuz muydum da her aşlara katılacak
Keklik miydim de taştan taşa sekilecek
Artık evladın mıdım da goca bubam
Ellerin yurduna atılacak

Evlerinin önü de iliman
Dallarına da konaman
Ellerin de gurbetlerinde
Yalnız duramam

Evlerinin de önü duttun söküldü
Yapracığı da sıktır döküldü
Ėoca bubam sen ölünce de
Boyunlarım büküldü

Bu ürünün sahibi kendisiyle ilgili bilgilerin belirtilmesine müsaade etmedi. Yalnızca köyde „Havala” (Havva hala) adıyla bilindişinin yazılmasına müsaade etti.

OSMAN ZEYBEK TÜRKÜSÜ

Bugün 4 Mart 1989. Antalya'nın Serik ilçesine bağlı şatırlı köyünde kayıt alıyoruz. Dinleyici huzurunda kayıt yapılmaktadır.

Susuz derede kavak da biter mi?
Osmansız evlerde duman da tüter mi?
Osman'ım, Osman'ım yezbek Osman'ım
Zaptiyeleri kümeslere koyan Osman Zeybeğim.

Osman'ım mavzeri de var elinde of
Sabah ta namazını da kıldı ağam
Kılmış devlet ilinde
Osman'ım da Osman'ım Zeybek Osman'ım

Zaptiyeleri kümeslere koyan Osman Zeybeğim

Osman Zeybek iner gelir inişten of
Hiçbir yanları görünmüyor gümüştten of
Osman'ım da Osman'ım Zeybek Osman'ım
Zaptiyeleri kümeslere koyan Osman Zeybeğim

Adınız – Soyadınız: Recep Uysal

Yaşınız: 76

Okur yazarlığınız: ikisinden de var biraz

Bu ürünleri kimden öğrendiniz: dayımgilden

Not: Bu türkü eskiden dedemin dayısı olan ve vaktiyle Teselya'dan göçmüş olan çevrede
„Zorlu Dayı' olarak tanınan birisi tarafından söylenirmiş.

zaptiye: köy, kasaba gibi ufak yerleşim yerlerinde görev yapan polis, jandarma türü
görevlilere denirdi eskiden

Bu kayıt Antalya'nın Serik ilçesine bağlı, Satırlı köyünde yapılmaktadır.

NİNNİ

Böbeğim (bebeğim), al böbemi dalda koydum
Nenni, nenni böbem nenni
Gözlerimi yolda koydum
Nenni, nenni de böbem nenni

Al beşiği beledim böbeğim
Böbeğimi de devenin üstüne attım beşinile
Yola düştüm yolda galdı nenni, nenni de böbem nenni

Adınız – Soyadınız: Feride Doğan

Doğum tarihiniz (Yaşınız): 65

Okur yazarlığınız: Yok

Bu ürünü kimden öğrendiniz: Anamızdan babamızdan

Bugün 4 Mart 1989. Antalya'nın Serik ilçesine bağlı Şatırlı köyünde kayıt yapmaktayız.

DÜĞÜN ADETLERİ

Eskiden bizim yöremizde düğünler dört gün devam ederdi. Yapılırdı. Perşembe günü başlar, Pazartesi günü biterdi. İlk gün davullar gelir, düğün kurulur, aynı gün ocaklar yanar, odunlar atılır, kazanlarda yemekler, keşkekler pişer, dost ve akrabalara okular (davetiye) gönderilir, diğer köylerden, şehirlerden misafirler gelir. Gelin süslenir, giyinir, süslenir oturur.

İkinci gün gündüz bir kofa alır gencin biri başına. Bütün düğün alayı davullarla dolaşırlar. O kofayı bahçelik, yeşillik bir yerde süslerler. Tekrar eve dönerler. Gece yine aynı kofayı alırlar. Fenerlerle gezerler.

Üçüncü gün oğlan evinden kız evine kınalıklarla, davullarla gelir. Yemekler yenir, çalgılar çalınır, oynarlar. Vakit geçirirler. Sonra tekrar oğlan evi geriye döner.

Dördüncü gün gelin alma günü gelir. O gün bütün gençler, eğlence olsun diye atlamalar yapar. Bir tarafa mendil dikerler. Ona tüfek sıkarlar. Hangisi vurabilirse, birinci olur. Ona hediye mendil verilir. Atlamalarda birince olana aynı mendil verirler. Üç adım atlama vardır. Nihayet oğlan evi, gelin almaya gelir.

Geline bir at hazırlanır. Gelinin başında kırmızı duvak olur. Gelinin babası gelini ata bindirir. Atın iki yanından, oğlan tarafından iki adam atı tutar.

Gelin eve gelir. Damat gelini attan indirir. Gelinin eline yağ ve bal sürerler. O da kapının üstüne balı, yağı sürer, içeri girer. Yağ ve balın sebebi, tatlı geçinsinler diye.

Dağlar dağlar, viran dağlar,
Yüzüm güler, kalbim ağlar
Yüreğime karlar yağar
Bir olaydı bir olaydı
Ne olurdu benim olaydı.

Edirne köprüsü taştan
Sen çıkardın beni baştan
Hem anadan hem kardaştan
Bir olaydı bir olaydı
Ne olurdu, benim olaydı.

Adınız – Soyadınız: Şaban Kahya
Doğum tarihiniz: 1926
Okur yazarlığınız: ilkokul mezunuyum
Bu ürünleri kimden öğrendiniz: Annem ve babamdan

Bugün 4 Mart 1989. Antalya'nın Serik ilçesine bağlı Şatırlı köyünde kayıt alıyoruz. Dinleyicisiz olarak almaktayız.

KINA TÜRKÜSÜ

Anacım kahve pişirir

Köpüğünü yere taşırır
Sevdiğini yanına alır
Sevmediğini gurbete aşırır

Hopladı getti eşiği
Sofrada galdı gaşığı
Gidiyo evlerin yakışığı

Evimizin önü sarı yoncalı
Evimizin içi çifte yengeli
Ben miydim de yengem
Ara yerin engeli

Düz ovaya da gurdum gazanı
Altını yaktım özeni özeni
Sendin ay anam da evlerin düzeni

Havlumuzun (avlu) gündün yanını deldiler
Akkoyun gibi içine daldılar
İçimizden birini de aldılar
Aldılar da gurbet ele saldılar

Şimdi kaynak şahısla ilgili şu bilgileri aktarıyoruz.
Adı – Soyadı (söyle yenge): Eşe Koç
Doğum yeri: Silifke
Doğum tarihi: 1947 heye 1947
Okur yazarlığın tahsil durumun var mı? : Yok
Verdiğin ürünü kimden öğrendin: Abimden
Şimdi Halk Edebiyatla ilgili bir destan alacağız, o destanı söyle:

SÖĞÜT DESTANI

Acı bir cinayet yurda duyuldu
Acı bir gelini nitti (ne etti) zalimler (acımasızlar)
Tam kına gecesi cana kıyıldı
Alıp dağ başına gitti zalimler

Dört gişi gelini dağa götürmüş
Annem ile babam aklın şaşırmış

Bütün köy halkını dağa düşürmüş
Millete bir acı kattı zalimler

Bir yuva kurmadan tütmez ocağım
Düşmanım eline aldı bu
Allah'tan korkmadan kesti kolum, bacağım
Kimsenin haberi yoktu zalimler

Ağzım kapalıdır sesim çıkmıyor
Ellerim bağlıdır gözüm bakmıyor
Ne kadar yalvardım tutmuyor
Kimsenin haberi yoktu zalimler.

Her zaman yavrularıma giderim
Hiç yoğumuş elvattan giderim
Gene sana hakkımı helal ederim
Sen yaptığından utan guzum

Tren yolu olur demir
Yana yana oldum kömür
Allah'ım versin de ömür
Sen yaptığından utan guzum

A benim de sarı guzum
Gapıllarda galır gözüm
Senin de var oğlun gızın
Senide baktırırlar yarın

(Kaynak şahıs, bunu oğlu kendisinden habersiz Almanya'ya gittiğinde yazıp oğluna yollamış.
Oğlu bunu aldıktan 10 gün sonra evine dönmüş.)

N'oldu hay Allahım n'oldu
Gül benzi sarardı soldu
Hastaneye bir garip vardı
Gözüne bir çare bulun

AĞIT (Baba için söylenen bir ağıt)

Yolda buldum esasını da, fesini, fesini
Kimler dutsun garip babamın yasını

Evlerinin de önü mersin, mersin
Gırmang dallarını ersin
Kaldırmang garip babamı
Gurbette gızı görsün, görsün
Bi diyip de ağlın garip babamı ya

ANNE İÇİN AĞIT

Damcağzına da çıkmış, bakışır, bakışır
Damcağzı da altına akışır, akışır
Ne desem de ağlasam
Garip anama yakışır, yakışır

Ni diyim de ağlın garip anam ya (nakarat)
(Ne deyip te ağlıyorsun garip anam ya.)

Sekilidir, sekili
Sekiciğine de garafil ekili
Kımlere goydung
Garip anam vekili vekili

Evlerinin önü adundur, odun
Birin aldım da birini godum
Garip anam beni
Kımlere godung, godung

OĞUL İÇİN SÖYLENEN AĞIT

Gurbetin yolları uzar, uzar bükülür, bükülür
Gözlerimden ganlı yaşlar dökülür
Eller oğlum dedikçe
Benim ciğerlerim sökülür sökülür

Yüce dağ başında da bir guzgun, guzgun
Guzguncuk da öter azgın, azgın
Genemi bizden yuvası bozgun, bozgun

Mekke'ye de vardım akli garalı, akli garalı
Medine'ye de vardım ciğeri yaralı
Ni diyin de ağli, garip oğlum da, oğlum

Ni diyin de ağlin suna boylum

Mezerlikde bir ot bitmiş yörümüş, yörümüş (büyümüş)
Etrafını da lale sümbül bürümüş (sarmış)
Elin oğlu da kalkmış yörümüş, yörümüş (yürümüş)
Benim oğlum da gara yerde çürümüş

Hastanenin onü de meşelidir meşeli
Dokdurlar da geliyor eli şişeli
Üç gün oldu da
Tosun oğlum toprağa düşeli, düşeli
Ni diyin de ağlin garip oğlum ya
(Ne diyorsun da ağlıyorsun)
Ağlayacak hallerim galmadı da dalmadı
Söyleyecek dillerim galmadı galmadı

GARİPLER İÇİN

Şu dağlar da ulu dağlar, dağlar
Kenarı da sulu dağlar
Şurda da bi garipcik ölmüş, ölmüş
Kimi var da, kimi ağlar ya

Diye geldi gızıma bu lapı didi gızım da buruya geldi iki canından oldu diyor neyse Allah rahmet etsin diyor. Bunlar yuva (?) yıkıyor ikisine de bir mazer eştiriyor (kazdırıyor) dünyada muradını almadan, bana söyleselerdi ben bunları everirdim, birbirine alır virirdim diyor. Bunlar birbirinden muradını (amacını) almadı diyor. Ikisini de bir mazere goyar ohuyor, üflüyor hadi Allasmalladın (Allahasmalladık) diyor gidin.

ASKERE AĞIT

Benim annem Zekten gelme, annemin Sülman daisı vardı. Onun da iki oğlu vardı. Birinin adı Recep ağa, birinin ki de Alep. Bu delannı başıydı. Zekte o gettem (kadar) sevellerdi. Bunun pusul geldi, askere gitti. Askere gidince Uzunköplüydü askelliği Uzunköplü'de tahturunan güleşmiş. Tohturu yide sefer almış omzundan aşşa atmış. Attığında aya yarılmış hastaneye götürmüşler, hastalığını bulamamışlar. O gün orda mefat (vefat) idiyor. Künyesi geliyor, künyeyi getirdiler virdiler. Ölüsü orda Uzunköplü'de galdı.

Uzunköplü'nün köprüsü

Nerde askerin toplusu
Allah Allah yardım eyle
Sekiz bacı atlısı

Uzunköplü'nün yolları
Şirin gardaşın dilleri
Allah Allah yardım eyle
Ösüz (öksüz) galıyor dölleri

Bir at verdim dahım aldım
Oğlum onu kim yiyecek
Gelivir Alim gelivir
Gelin Recep alacah

Ben Bünyan'a gideriken
Yıldız uğradı çeşmeye
Gelirim anam gelirim
Gelir yoncanı biçmeye

ÇANAKKALE AĞIDI

Seferberliğin ilan edildiğinde bu çocuklar gitmiş dördüde Dördü de gidince dördüde.
Çanakkale'de o gittiği yıllerde şegid olmuşlar, şehid olduktan sona anası bir ihtiyar kadın
babaynan ana galmış. Variyo tallıya (tarlaya), tallıya ekin biçmiye varınca orda kadın oturmuş
ağlamış.

Tillide de büyük talla
Gir içine orah salla
Yüreksiz böreksiz Allah
Hemen ittin evim talan

Tabiyede çevirmişler
Süngüyünen devirmişler
Benim güççük guzumu
Göy yüzüne savurmuşlar

Hederim gönü da hederim
Başımı alır giderim
Senin gün hatiren (hatrın)için
Yavruların ben güderim

Biçimi zabit biçimi
Gundura (ayakkabı) sıhmiş gıcını (kıçını, arkasını)
Emmimin nazlı Haşimi
Gurşuna gelmiş dökünü

Ayarım gönlüm ayarım
Sabannıyı hep sayarım
Odun ganılar goyarım
Hani benim saraslarım

Gitmezde burda dururum
Damıyın garın kürürüm
Senin gül hatiren için
Guzuların ben görürüm

AĞIT (Hasta Gazanferim)

Köyümüzde bir adam varmış, onun da bir oğlu varmış. Adam ölmüş, ölünce gaynının kızını adam oğluna bitirmiş (oğluyla evlendirmiş). Bitirdikten sona Allah ona bir olan virmiş. Olanı virdikten sona aralarına bir husumetlik (anlaşmazlık) girmiş, boşanmışlar. Boşandıktan sona olanın anası eve gidiyor, babası da tekrar evleniyor. Bunun da bir büyükannesi varmış, bunu sırtında daşırmiş. Elbaşı köyüne bu olanı çocuğu sırtına alıyor, gidiyor. Gidincez onya varıyor. Neyse yaz günüymüş akrabası dal buduyormuş. Dalı budarken olan altında galıyor, dal gelmiş çocuğun depesine düşmüş. Çocuh ölmüş, ölürken toprağı avuçlamış.

Batan ilbaşı yolları
Gider fillanı fillanı
Dal depeye düşüncaaz
Toprak gavramış elleri

Sana diyom gız fikriye
Ellerine yahma gına
Ot dallarını sökünce
Sen suçlusun dışa çıkma

Hasta Gazanferim hasta
Su viriller sarı tasta (verirler)
Ne halınan geldim gazim (He hal ile, ne halde, ne durumda)
Gumelinden duta duta (Kum elinden tuta tuta, tutarak)

Yaz geliyor tüte tüte

İlaha gaderim bata
Ne halınan geldim gazim
Gumelinden duta duta

Hasta Gazanferim hasta
Su viriller sarı tasta
Emmin dayın gara yasta
Anan össün gazanferim (ölsün)

Karacaoğlanla Gınalı Masalını ve ağıtları söyleyen: Saniye Berk
Doğum yeri ve tarihi: Kaseri – 50
Öğrenim durumu: Okuma ve yazması yok

NİNNİ

Yol üstüne çıra yakdım, yanmadı, yanmadı
Çağırdım, çağırdım da garib anam gelmedi.
Yol üstünde dikili daş, bağrım uyur, gözüm yaş,
Yok mu bana yol arkadaş, nenni yavrum sana nenni

Kaynak şahsın:

Adı ve Soyadı: Dilber Aga

Doğum yeri ve tarihi: Eskil – 1962

Okur yazarlığı: İlkokul mezunu

Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Kaynak şahıs bu ninniye Niğde Aksaray ilçesi Eskil kasabası Okluova yaylasında 1973 yıllarında Babaannesi olan Keziban Cirit'den dinlemiş.

NİNNİ

İstanbul'a varamadım, çalık, çember alamadım (sarık)
Benim anneme hasta diyorlar, bir haberin alamadım
İstanbul'a vardım atlı, bir elması yidim datlı
Benim yavrum pek giymatlı, nenni yavrum sana nenni.

İstanbul'a örenleri (erenleri), niye salman varaları? (neden bırakmıyorsun)
Arayanmı var, söyleyen mi var? Gurbetde ki ölenleri
Nenni yavrum sana nenni...

Kaynak şahsın:

Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Kaynak şahıs bu ninniye Niğde Aksaray ilçesi Eskil kasabası Okluova yaylasında Annesi olan Medine Cirit'ten çocukluk yıllarında öğrenmiş.

çalık: başörtüsü

Yüz guruşada bir öküz aldım
Düşüne düşünce tarlaya vardım
Çiftigoşacakay gayızı gırdın (çifte koşarken sabanı kırdın)
Bana yapmadığın galmadı gader

„İki aşık” türküsünü anlatan kaynak şahıs:

Adı ve Soyadı: Keziban Sütichen

Doğum yeri: Oğuzeli, 1991

Tahsil durumu: Yok

Verdiği ürünü kimden öğrendiği: iki acık türküsünü Konya Karatay ilçesine bağlı Obruksürüş köyünde gençlik yıllarında herkes gibi şahid olmuş.

„Kıtlığa ağıt” türküsünü anlatan kaynak şahıs:

Adı ve Soyadı: Keziban Cirit

Doğum yeri ve tarihi: Oğuzeli 1991

Tahsil durumu: Yok

Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Konya’ya bağlı olan Oğuzeli’nde küçüklüğünde babasından dinlemiş.

NİNNİ

Evvele, evlelee

Nenno guzum sana nenni

Nenni diyelim ikimiz

Halep’den dutduk yükümüz (tuttuk)

Düzardıma gidelim guzum (kuzum)

Lalardına ikimiz eee, eee

Nenni disem illerinen (desem ellerimle)

Örsem saçın simlerinen

Mevlam sana izin virsin (versin)

Sen de büyü guzum, illerinen eee... eee...

Benim yavruma sana nenni eee, eee...

Satır dağlar, gutur dağlar

Arka arkaya yatır dağlar

Benim yavrum, siyrana çıkacak (seyrana)
Mor menekşe bitir dağlar
Nenni guzum sana nenni eee... eee...

Yol üstünde solgun söğüt
Dalların gırasım geldi (kırasım)
Kıkılaydın hay gurbet
Yavruma göresim geldi
Nenni yavrum, sana nenni

Nenni disem yüce dağda bürüm bürüm
Dert yürekte dürüm dürüm (sarılı)
Derdim alan sen yvrum (derdimi dinleyen sen, yavrum)
Ben derdimi sana dirim eee... eee (derim)
Nenni guzum sana nenni

Nenni disem uçtan uca
Dışarda garanlık gice
Senin baban okur hoca
Benim guzum sana nenni eee... eee...

Bu ninniye aktaran kaynak şahsın:

Adı ve soyadı: Hatice Aga

Doğum yeri ve tarihi: Eskill 1945

Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Niğde Aksaray ilçesi Eskill kasabası Okluova yaylasında annesi olan Keziban Cirit'den çocukluk yıllarında dinlemiş.

TÜRKÜLÜ HİKAYE (Gelin Ağıdı)

Tarihin birinde Yerköy'ün büyük beylerinden, agalarından birinin kızını keskin beylerinin oğulaarına nişanlamışlar. Kızın babası yokmuş, yetimmiş. Amcasının yanında büyümüş, oda keskin beylerinden tanışmışlar. Eski ağlar birbirinynen oğluna nişanlamışlar, düğün etmişler. Gelini gördükleri gece oğlunda biraz küçükmüş, olanında erkeklığı yokmuş, mesela. Kız gerdah gecesinde kız geri babasının evine gelmiş, göndermişler. Aradan epey zaman geçmiş. Mesela bu 10, 15 gün, 1 ay sonra kız geri babasının evine göndermişler. Kız buna beste söylemiş, ağıtlar yakmış.

Yerköy'den de bindirdiler trene
İntizar ederim, tren sürene (beddua etmek)
Karabekir derler de kalsın virane (yalnız, tek başına)

Dürzü dölü kıymatımı bilmedi. (kötü kişi)

Babam yokki, mektup yazsam babama
Zalim amcam verdi beni yabana (uzak yer)
Köyümüzden verseydin çobana
Gevur dölü kıymatımı bilmedi (gavur)

Hikaye anlatan Hayriye Kesen.

Bir dilki varmış, yağmuş, bir dilki paşa, bir ayı paşa varmış.

AĞIT (Alim)

Ben Hayriye Kesen size bir ağıt söylüyorum.

Akşam oldu bastı beni karalar (dertler)
Tükendi merhamim azdı yareler (yaralar)
Bu dert beni iflah etmez, paralar (hırpalamak)
Ölürsem yanyana koysunlar beni
Alimin evide pınarın yanı

AĞIT

Trene bindim de tren salladı
Zalım doktor yarelere elledi
Eyi olursun diye köye yolladı
Söyleyin anneme anam ağlasın
Anamdan kerisi yalan ağlasın (dışındakiler)

Ankara'da yidim taze meyveyi
Boşa çiğnemişim yalan dünyayı (Ömrüm boşa yaşamışım)
Kefinden de yıkdırmayın künyamı
Söyleyin anneme çalsın ninnimi
Kim olursa alsın allı gelini (süslü)

Ankara'dan çıktım, başım selamet (sağ salim)
Keskine gelince koptu kıyamet
Benim gelin Haticem de size emanet
Söyleyin anneme çalsın ninnimi
Kim alırsa alsın allı gelini

12 şubat 1989

Kaynak şahıs: Eşe Bayazit – 46 yaşında

Bu nennileri amcasının hanımından duymuş.

NİNNİ

İnce eleğig unu akdır (elek)

Seni de bana veren mevlam hakdır

Hak mevladan da dileğim çokdur

Dileklerim de kabul olmamış guzum

Ben neniye, yavrum ben neniye (neyleyim, ne yapayım)

Ak koyunda kara kuzu kuzular

Memeleri de koygun koygun sızılar (sütlü sütlü)

Yavrumun allına (alnına) yazılmış kara yazılar

Yavrum nenni, nenni

- Bunların size aktarılması nasıl oldu? Büyüklerinizden mi öğrendiniz?

- Tabi kendiliğimizden öğrenecek değiliz de büyüklerimizden duyduk, düğün toplumlarına girerek, emsallarımızla muhabbet ederek öğrendik..

- Sizce bir mahsuru yoksa bir ağıtla bu derlemeyi açmanızı istiyorum.

(Bu esnada başka bir misafir amca geldi.)

- Ağmad Ağa buyur gel. Hem gel, hem bi sesini dinleyelim. Şuraya bir açılış yap bakalım.

AĞIT (Garatay)

Han önünün daşı sade mermerden

Yedi gün yatmışım kimse görmeden

Yetiş oğlum Ağmet guzgun yemeden (yırtıcı bir hayvan)

Yetiş oğlum Ağmet guzgunlar yedi

Al yeşil ganlarım daşlarda galdı

Vurma zalim vurma, yareme vurma

Güççük Garatay'dan intizar alma (beddua alma)

Ormana'dan çıkdım başım selamet

Han önüne geldim gobdu gıyamet

Sana derim sana oğlum da Ağmed

Güççük Garatay'ım sana emanet

Vurma zalim vurma, yareme vurma
Güççük Garatay'dan intizar alma

Galdır gelin galdır camı göreyim
Uzad elini amanati vereyim
Dama gurdum çatmeyi
Cicim çağır gelsin Hatme'yi
Haydi çağır gelsin Hatme'yi
Hatma kimden öğrendin
Cicim çarşafdan gol atmeyi (göbek atmak)
Haydi çarşafdan gol atmeyi

OY NENNİ NENNİ

Ak goynun garamı olur guzusu
Gülmezmiş gelinlerin yazısı (kaderi) oy nenni nenni vay nenni nenni
Galenin ardında oğlak güderim
Yitirdim galemi çekib gederim oy nenni nenni vay nenni nenni
Ağarmış, parlamış yürür gederim oy nenni nenni askerim nenni
Yüce dağ başında gar var duman yok
Benim sevdiğimde din var iman yok oy nenni nenni vay nenni nenni
Yörüye yürüye (yürüye yürüye) yok ettin beli (beni)
Gader bir kötüye gul ettin beni oy nenni nenni vay nenni nenni

- Ben gelin okşama havalarının da güzel olduğunu biliyorum buralarda. Bir kaç tane de onlardan söyleyebilir misiniz?
- Söyleyiverelim de sizi gıralım mı? Bildiğimiz gadarıyla.

KINA TÜRKÜLERİ

Altın tas içinde gına ezerler
Yarın öylen bacı gelin düzeller

Gümüş darağıla zülfün çözerler
Dolanıb geldiğin harman alanı
Böylemi ederler garib olanı?
Irakdan (uzaktan) geliriz yer verin bize
Gına vura geldik güççük nergize (kına yakmak için geldik)
Vurun gınasını silkintozunu
O bir evin gızdır çekin nazını

Al gınan eline girmiş maşallah
Gaynatan hacıya geder inşallah (kayınpeder hacca gider inşallah)
Buyursun edelim gelin doğası
İçimizde vardır ölüm yarası
Oturak (sandalye) getirin gelin otursun
Çatal iniler (sesleri) gelsin götürsün
Buyurun edelim gelin doğası
İçimizde vardır ölüm yarası
Gayınnası durmuş gelin gözedir (kaynana, kayınvalide)
Gaynatası durmuş yüklük düzeldir (yatak ve yorganın bulunduğu yer)

Gelin gelin allı gelin
Allarını geyde salın gelin
Gözeller içinde sende bulun gelin
Bulun menevşeli gelin
Gelin gelin allı gelin

Allarını geyde salın zı gelin

O paraları toplar, oğlan evi alır artık kızın elinden. Para kızın oluyor. Bu kadar işte.

- Peki, doğum adetlerine geçelim. Doğum yapılıncaya ne olur. Bazı yörelerimizde mesela şey var. Kadın hamileyken çocuğun kız mı olacağını, erkek mi olacağını anlamak için bazı şeyler yapılır. Mesela, iki minderin altına, birine makas, birine bıçak konur. Hangisi üzerine oturursa, mesela, bıçağa oturursa erkek olur, makasa oturursa kız olur.

- Bizde o gelenek yok. Ben bilmiyorum.

- Öyle bir şey yok mu?

- Yok. Bizde o gelenek yok.

- Peki, doğum yapılıncaya ne yapılır.

- Bizde kayınbaba, mesela oğlan istiyorsa kendine has bir adak adar. Oğlumun beline şunu kuşatacağım. Mesela oğlana ne gerek? Oğlana bir silah vereceğim. Kaynana isterse, kaynana da kendi gelinine adak adar. Takım elbise yapacağım, gelinim sağ selamet kurtulsun „diye“, gözüne sürme çekerler gelinin, eline kına yakarlar.

- Doğum yaptıktan sonra mı bu?

- Doğum yaptıktan sonra tabi.

- Sonra?

- İşte şeyleri bu.

- Biraz önce söylediğiniz ninniyi söyler misiniz?

- Nennisine ninni

Selam söylen emmesine (selam söyleyin amcasına)

Koymuş acı soğan heybesine (sırt çantası)

Benim kuzum nenni nenni

Kırlangıçlar kaynağında
Yazısı var tırnağında
Bunun da koçluk emmisi
İstanbul oymağında
Nenni nenni kara kuzum nenni
Nenni derim, birim birim
Bende dertler dürüm dürüm
Ben derdimi sana derim
Kara kuzum nenni nenni
Hay nesine nesine
Selamlar söylen emmisine
Nenni kuzum nenni nenni
Nenni desen ne hal olur
Açan güller bahar olur
Dilsiz kuşlar dil öğrenir
Annesiz yavrular nerde eğlenir
Nenni benim kuzum sana
Esmesinde yeller
Duymasın eller
Ağır kuzum, bugün efkarlı günler.

- Yeter mi?

ÇOCUK SEVME

- çocuk sevme adeti ile ilgili bir örnek:

Yaylaların yoğunu yoğunu
Bunu kendim doğurdum doğurdum
Beşik aldım seğirttim, seğirttim (koştum, koştum)
Zarı gonca doğurdum doğurdum
Anası da çember oyalar oyalar (baş örtüsü örer)
Babası da kedi kovalar, kovalar
Babaannesi de ocak ağzı cilalar, cilalar.

- Daha ne diyim? Yeter gayri kuzum yeter gayri.
- Adınız nedir teyze?
- Fatma... Fadim, Soyadım Altın.
- Kaç yaşındasınız?
- 60.

- Peki tahsil durumunuz?

Oğlum gelir illerden (ellerden, uzaklardan)
Mendul gurur yıllerden (rüzgar estiği için)
Boyun uzak yollardan
Oğlan değil göz boncuğu
Alır gider il gancığı (kancık, kız yada kadın)
Bakar galır anacığı
Oğlan oğlan oynunda
Elma tüter goynunda
Ben oğlumı aradım
Bulamadım goynumda

AğIT (Anne'nin oğluna ağıt)

Soru: Halacım Şimdi senin başından bir sürü Şey geđmiŐtir Őimdiye kadar değil mi?

AđŐam oldu da gine bastı gareler,
Göz göz oldu da sinamdaki yareler (bağrımdaki, içimdeki)
Çivte doktor da bulamadı çareler
Çaresiz dertlere de Mevlam vire çareler.

Otrudum da gakamadım yirimden
Çok gözledim dek imse gelmez ilimden (memleketimden)
Gorkardım da ayrılıktan ölümden
Vurdu yıkdı da ölüm benim bilimi

Evlerinin önü asar
Gün doğmadan da gölge basar
Gurbet ili çekerin de gücücük yavrım bana küser
Günden güne de derdim artar guzum
Küsme yavrım da benim derdim bana yiter guzum

Ayağıma gidim çorap yavrım
Şimdi oldum tepdil türap (herŐeyim tamam) yavrım
Sana gelen halın harap yavrım
Bana gelse olmamıydı yavrım

Satı Erenoğlu –

AĞIT

Gapımızın önü kızım da Nafiye yok
Sana mı dokandı kızım da babayın oğlu
Gettiği yol da bir uzun yoldu
Gurbanlar olurum olurum da babam oğluna

Siyah elbisesini yeğın atı
Lacivert ceketini bağırıma bastım
Eğer gelmezse gül gardaşım
Ben ona küstüm küstüm

Ne idi ezrailin taşı size galsın
Yüce dağ başında ak kızım
Yanan bir ışık ışık
Babayın oğlu da yıkılıp düşük

Görümcem Güssünün Güssünün
Teptili şaşılık şaşık
Aytül gızı da hastaneye goşuk
Gurbanlar olurum goç yiğidime

Selam salarsak da gelmemin ola
Hoşgeldin bacım bacım
Sen de Emirdağı'na dağına
Selam salmıya mı geldin baban oğluna

Gurbanlar olurum yiğit beyine beyine
Selam salalım da Gürbüz ağına
Anam da giyerdi kız Nuriye
Ağlı sayayı sayayı

Ne günler geçirdim anam ağlı-garalı (iyi-kötü)
Benim abla anamın Nuriye içi yaralı yareli
Gurbanlar olurum gelin anama
Gız meram (çare) salıyım çalıyım da seni yarene (derdine)

Bek mi deydi görümüm de
Gürbüz beyin bağırına bağırına (göğsüne)
Terkettin gelme bir daha melül evine
Ben selam salarım görümüm de

Babam oğına oğına (oğluna, çocuğuna)
Bir küçük oğlu da galdı arada
Anamın oğlu da acep nerede?

Halıs Erenoğlu –

AĞIT (Topak Kız'dan alınmış)

İstanbul'un dört tarafı allıdır
Değme (dokunma) zalim doktor iki evlidir
Sağ dizi de garyolada bağlıdır

Sarıldı boynuma lyem deyin (diye)
İstanbul'da go gurban (yalnız) galıyom deyin

Tiren iskeleden alır islimi
Her bacılar benim gibi yaşlı mı
Đavur Yunan kesti benim aslımı

Sarıldı boynuma lyom deyin
İstanbul'da go gurban galıyom deyin

Yeğin olur derelerin alıcı
Zabitler bğrne dakar gılıcı
Zabitler bğrne dakar gılıcı
Anamın oğlu da şu deli Hacı

Hacı gelmeyince vermem canımı
Yaylanıza verdim gatsız dumansız (karsız)
Vallahi lyom dinsiz, imansız
Dinsiz, imansız
Vadem yeter senden evvel lrsem
Gosunlar mezara beni kefinsiz
Anam kefinsiz
Mezara gosunlar beni kefinsiz
Anam kefinsiz

Elmas il –

AĞIT (Bilgin'im)

Varmışmış İstanbul'un dengine (yanına)
Hemi bize etti hem kendine (hem, hem)
Zalım şüfer sürüvermiş engine
Gurbanlar oluyum ünlü Bilgin'im
Altı yivli yivli kaldı Bilgin'im

- Fadime Erenoğlu'dan alınan kısım -

İçindeymiş arabanın yaralı?
Binmiş beygirine çıkmış ireli
Babam oğlu sağ böğründe yareli (bağır, göğüs)
Varsın babam oğlu yareli olsun
Tokturlar bunun da yarasın sarsın (yarasını sarsın)
Böyle hal olmamış dünya duralı
Ataşlar düşün de gondağum dala
Nineyim Sadığı, Kazim'dir Ağa
Acep çıkagelirmi ola bu böyüğe eve (büyük eve)
Arşın elli gulaç gollu yiğidim (kulaç kollu, uzun kollu)
Çocukların iyi kötü büyüdü
Dudun ömrü değil daldan ötecek
Çayır çimen değil yerde bitecek
Mehemmet böyüyüp yerin tutacak

Gapımın önünde ölmeseydin
Birden öldü bakamadım yüzüne
Gayderenin gumu dolmuş yüzüne
Ben gayıl değilim böyle yazıma
Ne deyim gonsular (komşular) bu da bi gader
Oruya gidenler de temelli gider
İtellemi alır da inek sağarım (güğüm)
Olura olmaza boyun eğerim
Bunalırsan onurlumu döverim
Vazgeç bu işlerden ölürsün dedim
Yaylanın İramazan'a dönersin dedim
Dumanı kesildi ışığı yanmaz
Kösmüş gelin görünümün evine dönmez
Gurbanlar da kesildi gadersiz geline
Anamın gelini sagılıydı
Şo Bilgin oğlandan gayalıydı (kaygılıydı)
Dolandı da geldi İzmir'in dağını
Gelip gelip bellemiyo evini

Zabahtan kalktım da hava yaz gibi
Ardımda garısı büyük kız gibi
Bir de Bilgin çıkmış derdim az gidi
Gurbanlar oluyum civan Bilgin'im
Uykulardan gayrı uyan Bilgin'im
Pencereden çaldırdın elin içini
Çay deriye düştü gün yeli
Unudamadam ben da gelinin elini
Dolanıp varacak yerim galmadı.

Şerif Bilal –

AĞIT (Temel Bey Ağdı)

Kayseri'den Temel beyim yürütmüş
Elin yüzün çinkoyunan bürütmüş (çinko ile)
Gözel ömrün tokurlukta çürütmüş (devamlı doktora giderek)
Gurbanlar oy olurum solar gaynım (kaynım)
Daha evlenmedi bekar gaynım
Gözel oğlum su başında oturur
Kibar ellerini suya batırır
Otuz hademe hizmetini getirir (hizmet eder)
Ben neler söyleyim kürdün beyine
Arzulamış gelmiş Emirdağı'na

Bünseğinde topağevin ulanır
Engininde daveler yalanır
Urum'da Acem'de adı söylenir
Böyle bir beğ yitti görmediniz mi
Mustafa Kemal'dan sormadınız mı
Ağam gelirken ordu ayağa kalkar
Arşincik karşıdan ayakta çıkar
Atatürk babama madalya takar
Gurbanlar oluyum büyüğ ağama
Hinden kali (bundan sonra) gelmez evine

Yöresel yemekleri – Arabaşı –

Tavuğu temizlersin, tavaya vurursun, tertemiz yıkar, pişirir onu idirirsin.
Ondan sonra ılık suyun içine onu çalarsın (katarsın), duzun (tuzunu) atarsın inişeşte varsa
ondan atarsın. Onu garerince (yeterince) garıştırı garıştırı bişirirsin. Ondan sonra gözelcem
(güzelce) tepsilere dökersin, çorbasını edersin. Çorbasını da işte edersin tavuğu didersin

(didiklersin), tavuğu salçasını, meyhanasını gavurursun, onda sona ortasını açar lüp lüp yutarsın... elin artığı

- Türkmen tarhanası –

Buğdanın gayet (çok) iyisini alırsın. Onu daşta döğersin, kepeğin çıkarırsın.

Ondan keli yıkar tertemiz kurutursun. Bir bir seçersin, seçenden sona onu bi değirmen daşından tarladırsın. Ondan keli bi daha eler, -

Gökkız Baldızkaya –

AĞIT (Adnan'a ağıt I.)

Garısı görmüş de anam gızı gapiya goymuş
Halasının oğlu bacım da golundan dutmuş.
Muhtar da gavura anam gızı telefon etmiş
Gel Selbin oğlum da öldü diyerek
Gederken anam gızı gızı da gabire uğrar
Unutmam Etemi anamın gızı gızlara söyle
Etemin oğluna bacım emmeleri göndersin para
Sana da açıldı anam gızı bir büyük yare
Gurbanlar olurum senin guzuna
Ölesiye ben yanarım acına
Gapının önü de anam gızı bir büyük avlu
Hemi doktor gelmiş anam gızı hemi savcı
Oğluyun ettiği anam gızı sana da bir büyük acı
Gurbanlar olurum bacımın oğlu
Aman anam gızı da gavurdan da duymuş galmış
Acısın goynunagarılar da goymuş gelmiş
Gurbanlar olurum bacım guzuna
Ben nedeyim alnındaki yazıya
Eşkinedir deli deli gönlüm eşkine eşkine
Buna öldü deme garılar da Allah aşkına
Uzaktan gelmiş de garılar bunun anası anası
Gözle bacım oğlun gelir beş güne
Vay anam demiş de garip abam yıkılmış yatmış
Bacısı Tuğba da garip abam golundan dutmuş
Aman senin oğlun garı da yareli midir
Buradan bacım da Allah aşkına aralımıydı
Gurmuş çadırını Arim abam da meyvesin
Baktım da Adnan'a garılar da aman ne güzel
Daha ben nedeyim garılar garılar

Bölem ölemez ölemez (böyle)
Anası da gavurdan gelemez

Arif Bağca –

AĞIT (Adnan'a Ağıt II.)

Bugün de dernek de guzum
Yarın da bazar ya bazar
Guzum da vermiş da sebzesin düzer
Bacısı Cevriye kızlar da gardaşın gezer (arar)
Gurbanlar olurum Adnan adına
Doyamadım ben guzumun dadına
Adnan da geliyo geliyo
Elleri güllü ya güllü
Ne dersen böyle de gayet yüzü yollu
Gurbanlar olurum Adnan adına
Doyamadım zelletine (lezzetine) dadına (tadına)

--

Bugün 15 Şubat 1989 Adana'nın Sarı Yakup Mahallesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Adınız – soyadınız: Emine Güzel

Doğum yeri: Adana

Tarihi: 70 yaşında

Okuryazarlığınız var mı?: Yok okuryazarlığımız.

Bize anlatacağınız manileri kimden öğrendiniz: Eskiden çocukluk zamanında

Bize söyledirmisiniz: Söyleyim bakim

AĞITLAR

Şu dağlardan açan çiçek
Çiçek değil burçağımış (burçak imiş)
Kızım sana gitti derler
Yalan diğel (değil) gerçek imiş

Şu dağlardan açan lale
Birin alsam solarmı ola (acaba)
Kızım sana öldü derler
Yalan diğel gerçek imiş

Bu dünyada muraz (rahat) alan

Ahretinde güler mi ola

AĞIT (YEMEN)

Gitme yemene yemene
Garişın (karişırsın) toza dumana
Mektubunu tezce (hemen) gönder
Goyma neneni gümana (nineni endişelendirme)

Gitme yemene yemene
Yemen sıcak dayanaman
Sabahınan el kalkar
Sen güççüksün uyanaman

Çıktım galanın (dağın) başına
Karı dizleyi dizleyi
Yarelerim göz göz olmuş
Doktor gözleyi gözleyi (gözlüyor, kontrol ediyor)

Şu dağlardan açan lale
Birin alsam solarmı ola
Bu dünyada muraz almayan
Ahretinde gülermi ola

BİLMECE söyleyim:

Sarıkız sarkar oturur
Düşerim diye korkar oturur (küpe)

Yeraltında yaş çıbık (Yılan)

Yerden yapma dam gördüm
Köpük kusan daş gördüm
Tuzsuz pişen aş gördüm
Yerden yapma dam (mezar)
Köpük kusan daş (sabun)
Tuzsuz pişen aş (helva)

O nedir ki boyanmıştır boyasız
O nedir ki dayanmıştır dayaksız
O nedir ki doğar elsiz ayaksız

Gurbağıdır doğar elsiz ayaksız
Arşaledir dayanmıştır dayaksız
Lale sümbül boyanmıştır boyasız

Oğlan oğlan ot bizde
Gel bir gece yat bizde
Yorgan döşe döşsek yoğusa
Tazı (çulu?) çok bizde

Oğlan adın Ali'dir
Boyun selvi dalıdır
Gel sarılak yatalım
Guruda yerler halıdır

--

AĞIT (Gelin ağdı)

Mezerimin daşı Urfa'ya garşı
Dil versin söylesin gabrimin daşı

Mezer arasından hoplayamadım
Döküldü cepanem toplayamadım

Gabir arasında harman olur mu
Gama yarasına derman olur mu

SAVAŞ TÜRKÜSÜ

Çekirgem alaylandı dalgalı ciğerim
Gazanlar galeyleni (kazanlar kalaylandı)
Tel çekin İstanbul'a dalgalı ciğerim (telefon edin)
Yosmalar (orospu) alaylandı

Denizin dalgasına dalgalı (dertli) ciğerim
Yapıştım halkasına
Ağamgili sürmüşler dalgalı ciğerim
Yunan'ın gavgasına

Guyu dibinde hağaş dalgalı ciğerim
Gülüle bülbül gardaş
Eğilsin uca dağlar dalgalı ciğerim
Gavişsin iki gardaş (kavuşsun iki kardeş)

Hay neyimiş neyimiş dalgalı ciğerim
Gederim böyleymiş
Gizli sevda çekmesi dalgalı ciğerim
Ataştan göyneğiymiş (ateşten gömlek)

NENNİ

Candarma çavışyım
Yol verin savışayım (gideyin)
İzin ver hay Allah'ım
Sılama kavuşayım (memleket)
Nenni de anam nenni

Denize dalayım mı
Bir balık alayım mı
Ömür ver hay Allah'ım
Daha yalvarayım mı
Nenni de anam nenni
Nenni de bir danem nenni

--

Yavrum ben bu deyişleri büyük abilerimizden öğrendim. Ben İçel'in Aydıncık kasabasında 1925 tarihinde doğdum. Adım Mehmet Ünüvar. Biz o zamanlar okur-yazarlığımızı eğitimci diye öğretmende 4. sınıfa kadar okudum.

Bugün 7 Şubat 1989 İçel'in Aydıncık ilçesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme bir topluluk huzurunda yapılmıştır.

KINA TÜRKÜSÜ

Çatdılar ocak daşını
Gurdular düğün aşını
Gır at geldi gemini gever
Gara lale geldi çanını döver

Altın dabakda kınası ezilir
Sağ gözüne sürmesi çekilir
Çağırın gızın anası gelini
Çağırın gızın babası kınasını yaksın

Gız anası gız anası
Hani bu gızın öz anası

Çağırın şu gızın taydaşlarını
Hani şu gızın arkadaşları
Gız anası gız anası
Yakın öz anası kınasını

Heç anası yokmuydu hısımlı (düşmanı)
Ay emmisi yokmuydunuz
Garip verdiniz kızımızı

Çamaşır yuduğu yunak daşları
Ev süpürdüğü süpürgeler
Gal dağlar gal, gal dağlar gal

Goca köpeği yalsız goyan gız
Böyük evi ıssız goyan gız
Ak kelleyi susuz goyan gız

Gelinin kına türküsü bu. 59 yaşındayım, Kiraz Özdemir. Okuma-yazma bilmeyorum.
Atalarımın öğrendim, biz çocuğu öğrendim onun uçun. Söylediğim yörenin ağıtları.

AĞIT

Ay doğar pençereden
Ay doğar vurunca da
Uyan hele uyan al eniştem
Uykusuzmuydun üç gün üç gece

Aşağıdan gelen acem sucusu
Hani senin en büyük yiğit guzusu
Uyan hele al eniştem uyan

Havadaki ıldız sayılır mı?
Çiğ yumurta hiç gabuğundan soyulur mu?
Adam da nazlı yarinden alınır mı?
Uyan al eniştem uyan

Bülbül öter bağ içinde
Keklik gavrulur yağ içinde

Eller boy boy olmuş geliyor
Nazlı eniştem yağ içinde

Kazma verin hurda evi sökelim
Nacak verin merteklerini keselim
Eniştem al eniştem sana derim

Bugün 8 Şubat 1989, İçel'in Aydınçık ilçesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

AĞIT

Babamoğlu can gardaşım
Evlerinin önü incir ağacı
Dokdolar bulamamış gardaşımın ilacı
Ak çentesi dikili galan

Siyah urubası dalulu babamoğlu, can gardaşım
Şaşgın anam iki guzulu
Gara yazılı ağam
Çantasını dikiyo, esker harçlığını gatıp babamoğlu

Babamoğlu dokdolar getirdik
İnneler vurduk da beni eyi oldum deyi (iğneler)
Göndürdün gardaşım (gönderdin kardeşim)
Üç gün durdun babamoğlu gara habarın geldi (kara haberin)
Vardım can gardaşım bulamadım babam oğlunu
Bizden ayrı yurtlar dutdun, gır muratlı gardaşım
Gan emen babam oğlu, can gardaşım
Babamız öldü, gardaşım evimize sabolduydu
Çiftlerimizi ekecek, öksüz anama bakacak deyi
Gardaşım da bizi göndürdü (gönderdi)

Yöremizin eski söylentileri budur

Adım Selime Yalçiner. Doğum yerim Anamur Lerper köyü. Yaşım 61. Heç okula getmedim, okur-yazarlığım yok, cahilim.

Bugün 9 Şubat 1989, İçel'in Gülnar ilçesine bağlı Sipahili köyünde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

AŞIK GARİP İLE ŞAHSENEM

Aşık Garib ile şahsinem birbirlerine heveslenmiş. Şahsinem'i Aşık Garip istemiş. Babası bir kese altın istemiş. Bir kese altın olmazsa vermem demiş. Aşık Garib de gedeyim bir dağda çalışayım, geleyim vereyim demiş. Şahsinem de demiş ki getme demiş. Ben babamın hazinesinden (padişahımın babası) bir kese altın alır veririm sana demiş. Hayır olmaz demiş. Ben gendim gedip çalışıp verecem demiş. Getmiş, tam yedi sene olmuş gelmemiş. Gız da bir misafir gelmiş, köye gerçi olarak, ona bir hicaz taşı vermiş, gerçiciye. Bunda demiş gezdiği dağlarda su iç. Nişannımın uruhu için demiş. Benim nişannım gedeli yedi sene oldu demiş. Bu ölmeseydi elbetde döner gelirdi demiş. Oğlan da bu taşı biliyor var olduğunu. Çerçi (gerçi?) geze geze oğlanın gedip de çalıştığı melmekete varmış. Ağaya demiş ki ben böyün köy odasına. gedeceğim. Çerçi gelmiş, sazi da alıp eğleneceğim demiş. Get demiş. Oraya varıyorur. Çerçi taşı sündürmüş. İnsanlara hep bu tasta içeceksiniz kaypeli suyu bir gız söyledi, deye. Orada Aşık Garib görünce taşı bilmiş. Fialn yerde bunu amca ..

--

Kısım A

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi Nevin Solak tarafından Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma Merkezi'ne hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Nevin Solak (No: 87380, II. sınıf)

Bugün 24 Ocak 1989, Adana'nın Karaisalı ilçesine bağlı Körüklü köyünde kayıt alıyoruz.

Kaynak şahsın:

İsmi: Nuriye AKGÜL

Körüklü köyü doğumlu, 1940 tarihinde doğmuştur.

İlkokul mezunudur.

AĞIT (Nişanlıyken ölen gence)

Sarı çiçenende sararmış dağlar (çiçeğinle)

Mor gümbülünende berenmiş bağlar (sümbülünle)

Gelin anamınanda, gelin babam

Oturmuşta kendi başına ağlar ağlar

Adı sarı, kendi sarı

Pürenlerde konan arı

Kadir Mevlama darıldıysan

Bana da darılma gayrı anam, anam

Bostanım var özde
Siyah süre gara gözde (sürme)
Söyleyeyim ağlayayım anam sana
Bu günlük misafirsin bizde

Derelerde biten nergiz
Seyirine doğan yıldız
Söyleyim, ağlayayım anam sana

Ne enişin dibindesin
Ne yokuşun dibindesin
Daha onbeş yaşındasın
Bu ölümler yakışır mı canım sana, sana

Gemilerde yüzer denizde denizde
Aka aka da kan galmadı benizde (yüzde)
Nişanlın kız Zahide de bekler enizde
Ne diyeyim kuzum sana, sana

Aşağıdan gelen atlı
Söylemeyinde içerlerim dertli (söylemeyince darılırım)
Dolansam, vırlansam varsam da
Kadir Mevlam'da kapıların kitli anam, anam.

Yapal dağınıda duman bürüdü tamam, tamam
Tam al yeşil giyeceğim zaman
Felek gırdı kollarımı aman, aman.

Evimizin önü nar değil mi?
Çiçeği de mor değil mi?

Eğlenceler akarda durumu bulanık
Altın bilezik kollarda dolanık
Açsam baksam yüzlerini, bilmem
Bilmem uyur, bilmem uyanık

Evimizin önü iğde
İğdenin dalları yerde
Bir ucumuz gara yerde
Bir ucumuz gurbet elde anam, anam

Askere giden oğluma söyledim bunu da
Askere (bişirirler de mercimek aşı)
Yüzünün yağını avuş, onbaşı
Sana da kalırda dibinin daşı kuzum, kuzum, kuzum

Kapının arkasında da görmedin mi beni
Çok mu ağlattılarda kuzum seni
Askere gidince de unutma beni
Yazarım her satır başına seni, seni

Derelerde biter taklak
Başında olurda yeşil yaprak
Anamıda aldın doydun gara toprak
Anam, benim anam, anam

Evimizin n nar değil mi?
ieği mor değil mi?
Bu acılar bize zor değil mi?
Anam benim anam, anam

Yüksek kaldırında salını, salını
Gezsin görünü görünü, görünü
şu kimin torunu derlerse
Krtvellerinde murazzını almamış torunu, torunu

Mezerine derin eylesen, derin eylesen
Su serpinde serin eylesen
Kabirini mamur eylesen anamın, anamın

Bugün 25 Ocak 1989, Adana'nın Karaisalı ilçesine bağlı Körüklü köyünde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

Kaynak şahsın duası yer alıyor.
Erzail genci gocayı sıradan gomaz
Hani kıldığımız namaz
Ahiretde nasıl sual verelim

Gonya'nın nnden de yol geçer
Goyunlar guzular geçer
Ölüm gelişkin
Herkes anasından babasından vazgeçer

Hastananın önünde de sele verilir
Hısım akraba da hastanada görülür
Ölenlerde beyaz kefine sarılır
Gara topraklara verilir

Yörüye yürüyede ağrıdı dizlerim
Ağlaya ağlayada kör oldu gözlerim uy, uy
Benim gönlümde memleketi özlerim
Görmem gayri

Çeşme başı çağlar gibi
Derdim varda dağlar gibi uy, uy
Ben anamı babamı eğleyemedim
Attan inmiş... görüm gibi

Karlı dağlarda karlar yağmış basılmış
Memlekettende yolumuz kesilmiş uy, uy
Alnımızda bu gara yazı yazılmış
Biz ölürsekde çocuklar başucumuza dizilmiş

O çocukların anasıyım
Ataşlarda yanasıyım uy, uy
Yanık olurda anaların yüreği
Gara toprak her kişinin durağı

Ala öküzü çifte koştum
Boz biberi yere saçtım
Dermesiz bir derde düştüm
Alla'ım senden imdat.

Yol içinde biter çeti
Bitersede çitil atmaz
Anam babam ölmüş
Kimseler yerini tutmaz

Öldünmü de her kişinin ardından da bakarlar
Cehennemde atasinde de yakarlar
Ölüyorum, ölüyorum
Bu dünyadan gidiyorum

Evlerinin önü guyu
Guyunun da datlı suyu uy, uy
Anamın, babamın usul boyu
Gara yerde çürür mü ola

Ekinler orak oldu
Yakınlar irak oldu uy, uy
Benim anam babam nerelerde kaldı?

Evlerinin önü mezer
Mezerde kumrular gezer
Gurbette olanlarda okur yazar
Onun uçu ağlarım, onun uçu söylerim

Altın saatim şak şak
Küstüysen barışak
Aramızda dağlar var
Mektubunan gonaşak

Evlerinde olur ışık
Sofrasında gümüş gaşık
Anam babam goymuş gitmiş
Sağ böğrüm galdı beşik

Gonya'nın suyuda bir garer akmaz
Gocadın mı hiç kimseler bakmaz
Ataşım yanıpta dumanım tütmez
Vereli bahçalarda bülbüller ötmez

Ağlayı ağlayı da gözlerim görmez
Hısım akraba başucuma gelmez
Ben gurbetteyim de anam, babam beni bilmez
Onun uçun ağlarım, onun uçun söylerim

Kekliğidim vurdular
Ganadımı gırdılar
Ben güçücüğüdüm
Anamdan, babamdan ayırdılar

Eğlence özü gibide çağlayamadım
Anamı, babamı da yanımda eğleyemedim

Benim anam ölmüş
Başucunda ağdını söyleyemedim

Gonya'nın her tarafı dağlar
Dağlarda da garipler ağlar
Biz ölürsekde ağdımızı kimler söyler
Onun uçu ağlarım onun uçu bu ağdı söylerim

Gelin Gonya'nın illeri
Açılmışmı da Gonya'nın yolları
Benim anam, babam ölmüş
Çürümüşde datlı canları

Anamdan doğdum doğalı başım beleli
Kaç seneler olmuşda anam, babam öleli uy, uy
Biz anamızı babamızı nerde bulalım
Gurbet elde ah çekip ağlayalım

Evlerinin önünde söğüt söküldü
Anamın, babamında belleri büküldü
Biz ölüyokda teneşirin üstüne beyaz kefinlerimiz döküldü
Onun uçu ağlarım, onun uçu bu ağdı söylerim

Garşıda develeri, garşıda mezerleri
Yayıyor develeri uy, uy
Erzail gelmiş gapıya
Geldi mi aceb terleri

Karaciğer melhem olmaz
Erzail, gocayı genci sıradan gomaz
Hani gıldıığımız namaz
Allah buna ne diyelim

Yel eser harmanlar savrulur
Ösüz olanda anasından babasından ayrılır uy, uy
Gocadıkda gara yerden çağrılır
Onun uçu ağlarım

Dağlarda olur mazi
Ben ağlarım bazı, bazı
Cabbar Efendinde bir tek kızı

Hoca olurda görürmüyüm ola uy, uy

Bunca insan ölecek
Yer altına dolacak
Bu dünyada geziyoruz
Yarap nalimiz no lacak

Evimizin önü nar değil mi?
Çiçeği al değil mi?
Anam babam yok, benim, gurbet eldeyim
Bu da bize zor değil mi?

Evlerinin önü avlu
Avluda gır at bağı
Onun uçu ağlarım, onun uçu söylerim

Ağıdını dinlediğimiz kaynak şahıs kendisi hakkında hiç bir bilgi verilmesini istemiyor.

Bugün 27 Ocak 1989, Adana'nın Karaisalı ilçesine bağlı Körüklü köyünde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

Kaynak şahsın:
Adı: Nuriye AKGÜL
Doğum yeri: Körüklü
Doğum tarihi: 1940
İlkokul mezunu

AĞIT

Genç yaşta ölen Sirozdan bacıma söyleyom bu ağıdı ben.

Mezerin kazıldı derler de hani ya mezer
İnsanlar üstünde de ölümler gezer, gezer
Ezrail elinden çıkmış da gözünü süzer
Bacım, benim bacım bacım

Evimizin önü dere dere
Güller açmışda sere sere
Seni de verdik gara yere
Gara bacım aman aman

Yanık yerde çeti bitmez
Biter ama çitil atmaz
Büyük bacım var amma
Küçük bacım, yerini tutumaz bacım

Evimizin önü örtme
Direkleri kertme kertme
Benim bacım yeni yetme
Canım bacım, aman aman

Arpa ektimde evlek evlek
Dadandı da gara leylek
Gışın barabar yedik
Yazın ayırdı, felek bacım

Kısım: B

MEMAL (Dev karısı)

Allahım demiş on dene oğlu olmuş avradın. Bana demiş bir kız ver gazan kafalı, gazma dişli demiş. Allah da bir kız vermiş, gazan gafalı gazma dişli. Çocuk olur olmaz gardaşının birini yemiş, ondan kerî ötekini yemiş, ondan kerî yemiş. Köyün içini bütün temizlemiş, yemiş, dev garısı olmuş. Şimdi bir oğlan kalmış, yavrum demiş, biz kaçalım buradan demiş. Bizide yiyecek bu demiş. Bunlar gidiyor dee bir başka memleketegöçüp gidiyorlar. Ay geçiyor, sene geçiyor, deyorkine yavrum deyör. O bacın deyör nere gitti, aç susuz orada getsende yoklasan deyör. Nese bir bir yerde deyör bir aslanla bir gaplan varmış deyör. Ben hastayım deyör. Getsende onun sütünden bana getirsen de içsem eyi olurum deyör. Oraya gitse oğlanı yiyecek aslanla gaplan. Kendi oğlandan kurtulacak. Şimdi bu altına ekme seriyor, gevrek ekmek üstüne yatıyor yuvarlanıyor. Yavrum deyör iyelerim kırıldı deyör. Get aslanla gaplanın sütünden getir sende içsem ne var deyör. Oglanda gediıyor. Yedi senelik yarası varmış aslanla gaplanın. Beriden bir ok yapmış, oku atarsa aslanın yarasını delmiş. Insanoğlu ne dileniz varsa verecem demiş. Böyle böyle bir anam hasta sütünüzden isteyör, sütü içerssem eyi olurum dedi.

- Olur iki şise ye süt gatıyorlar. Bir aslan veriyor, bir gaplan veriyor. Bunlarla get haydi oğlum deyör, gidiyorlar.

Beriden çıkıyorki anası oğlan ölmemiş geliyor. Varıyor gayrı deyorkine yavrum deyör o bacın nereye getti deyör? Getsende o bacını yoklasan deyör. O bacın orada aç susuz nereye getti deyör. Öyle deyişkin ana deyör ben deyör bu aslanla gaplanı bağlarım deyör. Bir al bayrak dikerim deyör, bir yeşil bayrak deyör. Ben gittimki deyör al bayrak, yeşil olursa, yeşil bayrak al olursa deyör benim aslanla gaplanımı goyuver deyör. Gediıyor oğlan. Varmış amanın bacım demiş, eyiki de gelmişsin demiş. Ben acımdan ölüyöm demiş. Eh demiş oda bir namaz kılamda ondan kerî yiyeceksen ye beni demiş. Nese bu gidiyor beline ipi bağıyor oğlanın

gediyor. Oğlan tutuyor ırbıga ipi gaçıyor gidiyor. Bir ağaca çıkıyor. Diyorkine yörü deyor. İrbık deyorkine gobız oldum bacım, gabız oldum bacım deyor. Öyle deyerken den oğlan gediyor bir ağaca çıkıyor. Kurtarıyor çekiverseki ırbık baksakine bir ağaca çıkmış. Aslanla gaplanın al bayrak yeşil, olurmuş, yeşil bayrak al olurmuş, goyuvermezmiş anası.

Bir dişini vurmuş ağacı yıkmış, ağacı yıkışkin aslanla gaplan yetişmiş gırmişlar zenciri, yetişmiş anaları bırakmayormuş oğlanı, yetişin diye gelmiş aslan tutmuş gaplan yutmuş murazına ermiş.

Bu hikayeyi ben ufacak çocuğudum, dedem böyle söyledi belledim, şimdide bu şeye verdim.

KINA TÜRKÜSÜ

Kına gecesi gün delbek çalarlar, gelini överler, saçak taşını çattılar tilkiye kınayı kattılar.

Saçak taşını çattılar
Tirkiye kına kattılar
Çeyizini deveye çattılar
Yarenim ağzın datlı olsun

Gelin olan gelin
Devağını bürünür, bürünür
Oğlu olmayanda bakar bakar yerinir
Benim gönlüm şu feleğe kırılır, kırılır
Kız eşim gınan kutlu olsun
Yarenim ağzın datlı olsun

EKİZ ALİ'YE AğIT

Ekiz Ali'nin düğünü kurulmuş. Bir yerde de bir adam varmış. Garısı ölmüş. Allah'ım demiş. Şu gelin bana gelse demiş. Gelin gelmiş namaz kılariken gerdek gecesi gün oğlan ölmüş. Ekiz Ali ölmüş.

O gelin de şu ağıdı söylemiş:

Evimizin önü gavak
Gavaktan dökülen ufak
Elim gına, yüzüm duvak
Anam, babam götürür beni

- Ekiz Ali'yi gara yere yatırırılar:

Şafak yeri attımı ola

Kanlı horoz öttümü ola
Gerdek gecesi günü ölmüş
Alim gara yere yattı mı ola

Şafak yeri salkım saçak
Sineme vurdular bıçak
Ele yalan bana gerçek
Uyan Ali'm sabah oldu
İnanmasan günler değdi

Ekiz Ali'nin anası da babasında şu ağıdı söylemiş:

Gelin geldi kış yerine
Seğmen geldi yas yerine uy, uy
Ekiz Ali can veriyor
Bayrağını dür yerine uy, uy

Gangallı'nın deresine (Kangallı)
Gelin gelmiş arasına
Gara Alim can veriyor
Çığırın gelsin anasına

Gangallı'nın obasına
Gelin gelmiş odasına
Ekiz Ali can veriyor
Çığırın gelsin babasına

Bizim köyün arasına bir buçuk saat sürer bu oğlanın öldüğü herkes gitti ölüsüne. Anası babası duvağıyla aldı gitti sonunda da o diyen adama ay geçti, sene geçti düğün oldu o oğlanı aldı. Bizde şehirden geliyorduk. Ay geçti ben buraya anam gelin gelmişti ben onun oğluyum dedi bize.

Dedem bana bir hikaye anlattıydı, onuda anlatayım size, hediye ediyom söyleyom bunları.

Dev karısı ile iki kardeş masalı

Şimdi evin içinde bir analık varmış. Neşe (bu çocuk) öküzü yitirmiş.

Biri oğlanmış, biri kızmış, anaları ölmüş. Analık dışlık göstermezmiş. Öküzü yitirmiş. Çabuk öküzü bulacan (bulacaksın) demiş buna getmiş çocuk aramış, aramış bulamamış. Bacısı arkasına gitmiş gardaşım Yusuf gardaşım öküzü buldun mu demiş. Heç seslenmemiş. Getmiş çocuğu bulmuş gediyorlarmış bunlar. Orada iki gölek su varmış. Gardaşım bu suyu içme demiş, içmiş. Bir öküz yanaşmış öğürmeye. Gız kuşağını çıkarmış boynuzuna bağlamış. İki ateş

yanıyormuş. Biri pırpır mış biri gürgür. Hangına varalım gardaşım bunun pırpır ataş babası gilinmiş. Gürgür ateş dev karısınınmış. Bunlan neşe varmış oraya. Dev karısı iyi ki de geldiniz acımdan ölüyordum (acıktım) demiş. Hemen öküzün kıcının birini yiyivermiş (yemiş). Bitirmiş neşe gızcağızda gardaşının kemiklerini...

- Şimdi teyze kızı okşarken ayna tutuyorlar, lamba tutuyorlar.

K. şahıs: Ayna dutarlar, lamba dutarlar.

- Niye böyle yaparsınız?

K. şahıs: Onu şey olsun diye dutarlar yani bahtı açılsın diye, şavklı olsun diye dutarlar.

- Gelini tefle okşuyorsunuz değil mi?

K. şahıs: Tefile oşarız.

- Bir de şimdi okşayabilir misiniz?

K. şahıs: Oşayalım bakalım pek aklımızda durmaz ama.

- Aklınızda olduğu kadar. (Ondan sonra 3 kadın bir araya geldi birisi tefi çalmaya başladı.) Bu tarafa gel teyze. (3 kadın okşamaya başladılar.)

KINA TÜRKÜSÜ

Gına yakar nezik nezik gına yakar

Nezik nezik golları şal bilezik

Gelin olan gıza yazık gelin olan

Gıza yazık var yarenin sağlığına

Başın gülsün şenliğine, sil gözünü yağlılıkla

Gamış biştik sazı galdı. Gamış biştik sazı galdı.

Ördek uçdu uçdu gazı galdı. Ördek uçdu uçdu gazç galdı.

Böyük emminin bir gızı galdı, böyük evin

Bir gızı galdı o da gelin oluyor.

Olmuş hale geyiyor, yarın haller haller geyiyor.

(Birisi sessizce: „Ak gövercin gayar gelir, yavrılarını sayar gelir diyelim” diyor.)

Dama çıkdım damlar ıssız beş para buldum yazısız.

Hem anasız, hem babasız o da gelin oluyor.

Yarın haller haller bugün aller geyiyor.

- Şimdi nene bu gelin okşandıktan sonra kaynana tarafı tavuk tutturuyor, o niye?

K.şahıs: Onu tavık, gelin geliyorken bahşiş verirler. Gelin geliyo ya ha kaynanadan tavık alırlar.

Hangisi önden gelirse ona bahşiş veririz.

- Bu hamam gecesinden sonra gelin günü nasıl oluyor?

K.şahıs: Gelini de giderler, gelini düzerler. İkinci sonu giderler gelin almaya.

Gelini düzerler, goşarlar, alırlar gelirler. Endirirler tekrar gelini okşarız.

- Gelini okşarken başına niye mum dikerler?

K.şahıs: şavklı, şerefli olsun diye mum dikeriz.

- Gelin okşamayı da tefle yapıyorsunuz değil mi?

K.şahıs: Tefle yaparız.

- Bir de şimdi okşayabilir misiniz?

K.şahıs: Oşayalım bakalım.

GELİN OKŞAMASI

Aklınıza geldiği kadarının hepsini söyleyin (3 kadın yine toplandılar bir araya.)

Gelin geldi gapımıza gelin geldi.

Gapımıza altın doldu küpümüze, gönek oldu hepimize

Geydiğin eşe, fistanı deşir

Gayınna candana gelin gelin hoş geldin, gadın hoş geldin

Pullalı benden, örtünme senden

Gayınta candana gelin gelin hoş geldin, gadın hoş geldin

Fistanı benden, geymesi senden

İniler candana gelin gelin hoş geldin, gadın hoş geldin

Guşağı benden, guşanma senden

Görümce candana gelin gelin hoş geldin, gadın hoş geldin

Harmanda dirgen, üstünde yorgan

Oğlumuz ergene gelin gelin hoş geldin, gadın hoş geldin

Harmanda yaba, üstünde haba

Gızımız gebe hay gelin gelin hoş geldin, gadın hoş geldin.

GELİN MÜZEYYEN (Ağıt ve Hikayesi)

Mandıradan çıktım başım selamet

Dörtüola gelince goptu gıyamet, goptu gıyamet

Gelin Müzeyyen'im sana emanet sana emanet

Gelin Müzeyyen'im ebeme emanet ebeme emanet

Gamyon geldi gapımıza yaslandı gapımıza yaslandı

Döküldü ganlarım Dörtüol ıslandı Dörtüol ıslandı

Gelin Müzeyyen'im nasıl dayandı nasıl dayandı?

Trene bindim de tren sallandı tiren salladı

Zalım doktor geldi yaremi elledi yaremi elledi

İyi olursun diye köye yolladı köye yolladı

Sürme şoför sürme yarım var benim yarım var benim

Üç aylık koklanacak gülüm var benim gülüm var benim

Elimin gınası daha solmadı daha solmadı
Kötü kader geldi Dört Yol'da doldu Dört Yol'da doldu
Kötü kader geldi beni de buldu beni de buldu

Sürme şoför sürme yarım var benim yarım var benim
Üç aylık koklanacak gülüm var benim gülüm var benim

- Peki çok sağolun

K.şahıs: Teşekkür

- Bu türküden anladığımıza göre ölen çocuk yeni evliymiş.

K.şahıs: Yeni evliydi işte, üç aylık evliydi, gaza oldu, hanımı çıkıdı gitti.

Gayibi herife vardı.

- Peki şok sağolun. İsminizi söyleyebilir misiniz teyze?

K.şahıs: İsmim Cennet Günakan

- Kaç yaşındasınız?

K.şahıs: 50-60 yaşındayım. 50-55 yaşımıdayım.

- Hürmüz AVCI

- Doğum yeriniz ve tarihiniz.

- Doğum yerimiz Atina.

- Tarihiniz kaç yani hangi tarihte doğdunuz?

- O tarihi bilemiyorum ben doksanlıkım evladım..

- Doksanlıksınız..

- Tarihi bilmiyorum..

- Evet okur yazarlığınız?

- Yok yavrum yok..

- Ya peki bu vereceğiniz şeyleri kimden öğrendiniz? Kenidinz mi gördünüz yaşadınız yoksa annenizden babanızdan mı?

- Annemizden babamızdan kendimiz duyduk gördük bunları..

- Evet şimdi bize bu eski türküler mi söyleyeceksiniz artık eskiye ait bilgiler verebilir misiniz?

- Tabi verebilirim biraz mesela.. verelim.. şimdi muharebe bişeyleri anlatayım mı? Yok öyle bişeyler..

- Türkü söyleyin eskiye ait türkülerden söyleyin ilk önce isterseniz..

- Doğru doğru doğru

BİLAL'İM AĞIDI

Pendiki dağlarında

Oğlum Bilal oğlum

Nereciğinden vuruldun
Ne söyleyim anne
Onyedi yerimden yarelerim var annem

Oğlum Bilalim oğlum
Pendik dağlarında
Sabahtan mı galdın
Onyedi yerden yarelerim var annem
Onyedi yerden yarelerim var
Dillerim tutuldu annem..

Oğlum Bilalim südüt sana
Elal olsun elal olsun oğlum Bilalim.
Pendiki dağlarında
Sabahtan mı galdın
Oğlum Bilalim
Onyedi yarden yarelerim var annem
Südünü bana elal et
Elal olsun oğlum Bilalim elal olsun oğlum Bilalim..

- Hım. Başka biliyor musunuz Teyze.. Birazcık isterseniz dinlenin..
- Tabi itabii..

GELİN TÜRKÜSÜ

Kız bahçende üç güzel var görülecek
Biri karı biri de kız biri gelin
Kızlan karı al senin olsun
Aman tıkandım... Kız.. Kız mı dedin di..
Kız benim olsun gelin senin
Al başımdan şu sevdayı
Zindan ettin genç yaşımda dünyayı

Kız bahçende üç çiçek var görülecek
Biri zümbül biri de vaybe biride gül
Al başımdan şu sevdayı genç yaşımda
Zindan ettin dünyayı
Ben o gülü top zülfüme takacam
Top zülfüme takacam

Kız bahçende üç içki var içilecek
Biri rakı biri de şarap
Biri rakı da biri de şarap al senin olsun
Rom benim rom benim
Al başımdan şu sevdayı
Zindan ettin genç yaşımda dünyayı

- Sağol Teyzeciğim. Teyzeciğim eski düğünler hakkında bilgi verir misiniz?

Ki gari kız ana dedi. Sede abdalın sözünde gardaşımın sözüne benziyor dedi. Öyle deyince anası da dediki vah yavrım sede abdalın sözünde sede yavrımın sözüne benziyor dedi. Ordan söylemeyim. O bıraktı gitti. Şey gitti. Aşık Garip gitti. Gız da ardısına gitti. Pacıya çıktı dinliyor orda ondan sonra onlar orda şeyden aşığıya Gız düşünce hemen başından alıyor bacısının başına koyuyor. Şahsenemin başına başından alıyor. Ordan sonra garıdan haber verecek.

İlk akşamdan geldin idi bazından
Hoşlanmadım pis abdalın sözünden
Geçtin garibimden geçmem sazımdan
Götü açık abdala uyduda gitti
Beni duvar dibinde koyduda gitti.
Dünyada murada şahsenem erdi
Aşık Garip gibi gülen olmadı

Adınız soyadınız: Fatma Toyoğlu
Doğum yeri: Agcakışla
Tarihi: 75
Öğrenim durumunuz: Tahsilim yok, okumuşluğum yok.
Anam söyledi bunu ben belledim. Anamdan belledim. Dedim

Şiir:

Bu derde düştümde dolanır başım
Gayboldu yazım gitmiyor kışım
+
-Yetimiş beşi buldu bu benim yaşım
Daha alenmeye durum kalmadı

İBRAHİM İZZET AĞIDI

Kaynanamın kardaşının oğlu vardı. Karacaörende çok bir babayığitmiş bir o zamanlar hükümetten bir kanun çıkmışki şeriatçılık gonguracılık bunlar tutmuşlar şeriatçılığa yazılmışlar. Dayınan yiğen

KINA TÜRKÜSÜ (İlahi)

Ana beni biraz gezdir
İçinizde ömrüm azdır
Gabrimi derin gazdır
Şefa'at ya Resulallah

Ana ana canım ana
Sütün emdim gane gane
Dilersen Allah'tan dile

Oku sitginan Yasini
Sayın gafletli başımı
Yu galbinin kirini pasını
Dilersen Allah'tan dile
Oku sitginan Yasini

Gur'anda okunur Yasin
Sil galbinin olan pasın
Sen Muhammed Mustafasın
Şefa'at ya Resulallah

Yerde öter yer horazı
Gövde öter göv horazı
Guruldu mizan terezi
Şefa'at ya Resulallah

AĞIT

Bir keklik dünedi bizim boğaza
Yoğdu menendi durnada gazda
Eceb gelir mi ki baharda yazda
Yazı güze saldı güzü bahara.

Keklik gibi ben ağamı düzmedim
Şenşazimen olup bir salınıp gezmedim
Ben yazımı elimilen yazmadım

Yazıcıoğlu böyle yazmış yazımı.

Gadife yeleşin de mavisı vardır
İçerde derdimin goyusu vardır
Neden gıydın gahbe felek öldürdün
Belki sevdüğünde sevüsü vardır.

İçine dışına geydim mavuyı
Kesemedim içerdeki seviyi
Aralık yerdeki cadı gariyi
Verseler elime canın alırım.

Bunar başını bekleriyin
Vay benim gan emeklerim
Eller mallarımın aldık sıra
Sızılaşır kemiklerim.

Bu dert benim ile böyle galırsa
Ellerin sözleri yerin alırsa
Kederli vaktımı تنها bulursa
Gir ağla çık ağlan ay eller benim.

Bu dert benim ile elele
Çok cehd ettim gonamadım bir dala
Geydirdim guşattım verdim dellala
Satılmadı geri döndü dert bana.

SÖZLÜK

Afat	: Afet
Bezirgan	: Tüccar, satıcı
Belgizar	: Hediye
Cehd	: Savaş
Diki diki	: parça parça
Dişne	: Dinle
Esgar	: Asker
Giriftar	: Tutulmuş, yakalanmış, esir, düşkün
Harzadın	: Taşkente bir dağ adı
Hayıf	: Sızlanma

Hece daşı	:Mezar taşı
Kehad	: Kağıt
Merçem	: Perçem
Melil melil	: Avare, başıboş, daygın
Potin	: Ayakkabı
Sahar	: Seher
Sultan	: Yer ismi
Şenşazimen	: Sevinçli, şenşakrak, mutlu
Urumeli	: Rumeli
Ürüzgar	: Rüzgar
Göy	: Gök
Yarın	: Sirt

AĞIT (Torununa Ağıt)

Beş torunun babaannesiydim, mutluydum
İçlerinden küşüğünü kaybettim
Bu acıya çok ağladım sabrettim
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Cennetinde yavrum ikle kavuşturun

Şehit oldu mükafatın umarım
Bu acıya ben yürekten yanarım
Cennetini cemalini ararım
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Ahirette yavrum ile kavuşturun

Kendin verdin kendin görün halimi
Arkada bağışla o dört yavrumu
İmanınan doldur benim kalbimi
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Cennetinde yavrum ile kavuşturun

Ciğerim yanıyor dumanı tütmez
Kim neler söylese fayda etmez
Bu acı benden ölünce gitmez
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Ahirette yavrum ile kavuşturun

Hac'a gittim hacı oldum şükür Allah
Günahımı affettin inşallah

Bu sabrına mükafatı ver Allah
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Ahirette yavrurum ile kavuştur

Adı ve Soyadı: şerife Özçıkırıkçı
Küçük torunum merdiven boşluğuna düştü ve öldü. Ona dayanamadım. Bu ağıdı besteledim,
bana aittir.

Garişmadı bu işe
Garişmadı bu işe

Bu türküyü nerden öğrendin: Giresun Türküsü. Da yeni çıkdıydı. Esgiden. Çocuklumuz
zamanında.

SARI MENDİL

Ben unara gidem anne
Desdimi dolduram anne
Ben punara gidem anne
Destimi dolduram anne
Ben punarda uyuklarka
Mendilim kayboldu anne

Mendilin sarıydı gızım
Nav kırmızıydı gızım
Sen punarda uyuklarka
Bir yabancı var mıdı gızım

Mendilim sarıydı anne
Nev kırmızıydı anne
Ben punarda uyuklarken
Bir asger varıdı anne

Ben punara giden gızım
Desdimi dolduram gızım
Eğer mendil askerdeyse
Hatırını gıram gızım

Sen punara gitme anne
Mendilimi sorma anne

Eğer mendil askerdeyse

Mendilkin sor ...

Yavmur yavar serin olur

El gızları gelin olur

Senin gibi dutuşmuşlar

İşde böle gelin olur

Yavmur yavsun serin olsun

El gızları gelin olsun

Gaşlar gara gözler ala

Böle asger yarim olsun

KEMENÇE

Hey kemeñçe kemeñçe de

Nerdeyidin dün gece

Ey kemeñçe kemeñçe de

Nerdeyidin dün gece

Sana düzen vereyim

Oynayalım bu gece

Kemeñçemin yayına

Süreçeğim reçine

Güz gelende tombulum

Bezersin güvercine

Kemeñçemin başında

Havana bak havana

Vurur başın tavana

KEMENÇEMİN TELLERİ

Acab yar eşidür mü

Aburadan çağırsak

Ey uşaklar uşaklar

Ben bir gusur işledim

Annesinin yanında

Ben gızını dişledim

Bahçıya guzu girdi

Dişime sızı girdi
Bahçıya guzu girdi
Dişime sızı girdi
Annesinin yanında
Gızı goynuma girdi
Gızı goynuma girdi

Ey kemeñçe kemeñçe
Eyleneşsin eylençe
Atar gırarım seni
Oynıyalım bu gece
Atar gırarım seni
Oynıyalım bu gece

Kemeñçemin başında
Havana bak havana
Yavaş oyna sevdüğüm
Vurur başın tavana
Yavaş oyna sevdüğüm
Vurur başın tavana

Rize'nin bazarında
İyi satarım iye
Rize'nin bazarında
İyi satarım iye

Allah alsın canımı
Nazlu yar diye diye
Allah alsın canımı
Nazlu yar diye diye

KÜRDÜN GELİNİ

Punaron başında söylenen sözler
Punaron başında söylenen sözler
Bu sende yok mudur otanur yözler
İsan bir evladının yolunu gözler
Gelini gelini Kürdün gelini
Belalu gördüm ben bu gelini

Punaron başında söylenen sözler

Buba sende yok mudur otanur yüzler
İsan bir evladının yolunu gözler
Deyos buba nerden aldın sen benim yarimi
Seni öldü dediler, eller almasın diye aldımıdı oğul.

Eyninde kefen gömnek yakası killü
Eynende kefen gömnek yakası killü
Aslını sorarsan Diyarbakır Kürd'ü
Deyos buba nerden aldın sen bu gelini
Gelini gelini Kürd'ün gelini
Belalu gördüm ben bu gelini

HANIM AYŞAM

Goyun gelür guzuyınan
Ayağının tozuyınan
Hanım Ayşam burdan geçdi

Ayşam Ayşam gelin Ayşam
Dağlar başı senin Ayşam
Dağlar başı senin olsun
Gül memeler benim olsun
Dağlar başı senin olsun
Gül memeler benim olsun

Goyun gelür yata yata
Çamullara bata bata
Gelin Ayşam burdan geçdi
Saçlarını ata ata
Gelin Ayşam burdan geçdi
Saçlarını ata ata

İMECE

İmeciye mi gidiyon
Eli gara yazmalu
İmeciye mi gidiyon
Eli gara yazmalu
Benim sevdiceyimin de
Başı saru yazmalu
Benim sevdiceyimin de

Başı saru yazmalu

İmecinin gazanı da
Güneşde gaynıyacak
Goyerdin Elması
Benimle oynıyacak
Goyerdin Elması
Benimle oynıyacak

Eminem oylu musun
Minare boylu musun
Alur gaçarım seni
Gülfidan boylu musun
Alur gaçarım seni
Gülfidan boylu musun

İmecinin gazanı
Güneşde gaynıyacak
Verin benim Elması
Benimle oynıyacak
Verin benim Elması
Benimle oynıyacak

Atmaca duran olsam
Gelsem bahcene gonsam
Atmaca duran olsam
Gelsem bahcene gonsam
Gelin olduğun gece
Gız seni saran ben olsam
Gelin olduğun gece
Gız seni saran ben olsam

Bu türküleri nerden öğrendiydim: Bunnar avule mahalle arasında sölenen türküler.
Düünnerde çalıyorduk kemeñinen.

Yağmur yağıyor
Yavmur yağıyor yavmur
Otlara yapraklara
Yavmur yağıyor yavmur
Otlara yapraklara
Altun gurban olayım

Basduğun topraklara
Altun gurban olayım
Basduğun topraklara

Ördekleri goyverdim
Döplükleri dörmiye
Ördekleri goyverdim
Döplükleri dörmiye
Altun gız gine gelmiş
Kürd Memed'i görmeye

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi Sebile Güleç tarafından Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma Merkezi'ne hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 12 Şubat 1989 Ordu'nun Perşembe ilçesinin Soğuk-Pınar Köyü'nde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

MANİLER

A bu bayır ne bayır
İşlemiyе gelmiyor
Ufak ufak memeler
Dişlemiyе gelmiyor

Mendilin al değil mi
Kenarı dal değil mi
Sen sevdün eller aldı
U sana ar değil mi

Çubuk atarım çubuk
Çayırın çiçeğine
Adam havas ediyor
Elin nişanlısına

Kadifeyi boyarlar
Gizlü söyle duyarlar
Bizi burda duysalar
Bize nikah kıyarlar

Derede Fedik gaynana

(Kadifeden kesesi

Dişleri gedük gaynana
Oğlun şeker getürmüş de
Sensiz yidük gaynana

Tayfadan gelir sesi
Oturmuş kumar oynar
Ciğerimin köşesi)

Sarı kehef serende
İnsaf senin nerende
Sende değil gabiyet
Sana da mehil verende

A buradan aşaya
İnmelü derelere
Yoktur bubamnın imalı
Versem Fadimeler'e

Gidin gayıklar gidin
Bizim meytana gada
Sarılalım da yatalım
Ölüp gidene gada

Gale galiye benzer
Gale camışa benzer
A bu köyün kızları
Ösek camışa benzer

KINA TÜRKÜSÜ

Gelin avlama avlama
Beni yolumdan eyleme
Gelin avlar vızır vızır
Atlar gapıda hazır
Avlama gelinim avlama
Beni yolumdan eyleme

Çıktım yayla düzüne
Bastım suyun gözüney
İşim gücüm olmasa
Baksam yarin gözüney
Beni yolmudan eyleme

Annesi yayuk yayar
Gız yisün diyin

Bubası yolları gözlerdür
Gız çıksın diyin
Gardazı yolları gözlerdür
Gız getsin diyin
Avlama gelin hanım avlama
Beni yolumdan eyleme

Gız seni sorana
Burma bıyıklılar
Avlama gelin hanım avlama
Beni yolumdan eyleme

MANİLER

Gır atmı bavladım
Gapıdaki fişniye
Benden selamlar olsun
Hacı Bekir Hüsni'ye

Armut dalda sallanu
Sallandıkça ballanu
Kuzum senin goynunda
Ölmüş adam canlana

Gara koyun guzulu
Gara tava dizülü
Neler geldi şu başa
Daha da neler yazılı

(Aman indür
Liraları dizdür
Al beni
Koynunda gezdür)

(A yüzü)

Akşam olur da el evüne dönerim
Sabah oluroralarda döneriyin
Gardaşlarım gettin ona yanarıyın
Övün yörü dövün yörü dediler.

Sabahtan uğradım ben bir şaşkına
Şaşkın eller yuva yaptı köşküne
Gel otur yanıma Allah aşkına
Otur yanlarıma deyivereyim.

Yağar yağmur da guru yerler yaş değil
Ellerin goynunda galdı melinklik
Yağar yağmur guru yerler yaş değil
Başa gelip çekilecek iş değil
Ayrıldım gardaştan gönlüm hoş değil
Yaktın üttün ciğerimin özünü.

El ettim de garlı dağlar gelmedi
Kimse benim hallarımı bilmedi
Çoğ aradım gardaşlarım gelmedi
Ora giden oyalanır hay bacım.

Seyirttim ardından yettim amanın
Gavradım sininden duttum
Gaç gün oldun hay gardaşım öleli
Ben de sizin sımanızın unuttum.

Gara goyun duz daşına gelmedi
Meledi de guzusunu bulmadı
Gahbe felek bir müsade vermedi
Aldadı aldadı büktü belimi.

Geydireyim donlarını
Galdırayım gollarını
Vereseler mallarını
Beler gayrı şimden gayri.

„Yörü dilber yörü yolundan kalma
Her yüze güleni dost olur sanma
Ölümden korkup da geri durma
Ölüm Allah'ın emri zulüm ayrılma”

„Ayağım yalın idi
Diken kalın idi
Ayrılmazdık biz ama
Ayıran zalim idi”

„Yaylanın yolundayım
Doruğun dalındayım
Annem beni sorarsa
Ben arin koynundayım”

„Değirmen iki daştan
Ben ayrıldım gardaştan
Ne anam var ne babam
Mevlam yaratmış taştan”

„Atma beni vurursun
Kız kolların kurusun
Hakikatlı yar isen
Arar beni bulursun”

DÜĞÜN VE KINA GELENEĞİ

Şimdi ben gelin oldum, düğünlük geldi. Atın bi tarafında odun bi tarafında sanduk. İki at birinin sırtında bir kat yayak, gumanya geldi. Gız evine yiyecek geldi, düğünlük geldi, yenildi içildi. İki gece sora gına yanyor, millet birikti, gına türküsü çığırdılar, beni gelin ettiler, başıma bi çember bürüdüler.

KINA TÜRKÜSÜ

Kız anam kınan kutlu olsun
Vardıcağın yerde dilin tatlı olsun
Çambaşına çıktım anam çıram yanmadı
Baktım baktım anam silam görünmedi...

Gelin elini vermez kınaya gardaşı gelmiyinci, bahşişini vermiyinci, babası gelmiyinci, bacısı gelmiyinci... Gınayı yaktılar elime, başıma koydular, birisi damat, birisi kaynana, birisi gelin, birisi gaynata 4 mum, hangisi eveli sönerse o öldü. Sabah oldu biriktiler başıma goydular kırmızı duvak bindüdüler beni gırata, yanlarıma çadır çarşaf gerdiler. Beni kimse görmesin diyin gelin, evvel zaman öyleydi, şimdikileri damat alıp gidiyo. Yanımda gardaşım dutagire getti. Başımda duvak 4 yanımı görmedim. Ata bindidiler beni götürdüler, evime vardım kapiya gaynata bahşiş versin, gelin ermiyo, kimi koyun verdi kimi inek hep yalancı, mecliste verdiler de meydanda yok. Beni endürdüler attan, geçürdüler tereğe, gelin bakırları garuştursun, elime un kabı verdiler, darı unu garıştıracak ekmek edicek. Bir çocuk verdiler gucağıma, çocuk duvağı kaldıracak, çocuğun eline para verdim. Sabah oldu, millet geldi duvak

gününe. Beni oturtular, elime çevre verdiler. Zülüfleri kestiler, yüzüme döktüler. Cıppan vurup (el çırpıp) oynadılar. Ben de oynadım böyle şaştım, Seker verdiler böyle şaştım.

Adınız: Fatma Cörüt

Yaş: 1933 doğumlu

Okuma-yazma: İlkokul mezunu

- Karadeniz yöresinde evelden bir gelin geliyormuş, gelin gelirken güveyi öldürmüşler. Onun şarkısını anlatayım. Gelin Ayvalıklıymış, Damat Pirazizli duvak gününe. Beni oturtular, elime çevre verdiler. Zülüfleri kestiler, yüzüme döktüler. Cıppan vurup (el çırpıp) oynadılar. Ben de oynadım böyle şaştım, Seker verdiler böyle şaştım. 40-45 yıl önce olmuş.

HACI BEY AĞIDI

Deve geliyor deve
Zencirini geve geve
Güya ben de gelin oldum
Hacı Bey'in büyük eve.

Ayvalığın tazıları
Meleşiyor kuzuları
Öldürdüler Hacı Bey'i
Ağlaşıyor bacıları

Ayvalık'tan çıktım yayan
Dayan dizlerim dayan
Ayvalık'tan gelin geldi
Uyan Hacı Bey'im uyan

Evlerinin önü arpa
Kır at getir kırılarak
Hacı Bey'im can veriyor
Ellerini çırpa çırpa

Az giderim uz giderim
Dere tepe düz giderim
Hacı Bey'in büsük eve
Gelin geldim kız giderim

El veriyo el veriyo
Koca konak bel veriyo (görünüyor)
Döndüm baktım sol yanına

Hacı Bey'im can veriyo

Orduku Muhsin Tercan'ın derlediği bir Ordu türküsü:

ORDU TÜRKÜSÜ

Ordu'nun sokakları
Döşelidir döşeli
Harap oldum gidiyom
Ben bu derde düşeli

Armutun irisine
Göz koydum birisine
Anne beni çoban tut
Gızların sürüsüne

Ordu'nun sokakları
Hem geniştir hem de dar
Ordu'nun gızlarının
Güzel bakışları var

Ordu yolu döşene
Araplar gider Şam'a
Her ne geysel yakışır
Ela gözlü Aysel'ma

DERLEME çalışması

Bu kaset Selçuklu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi Sevim Hilmiöğlü tarafından Halk Edebiyatı – Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma Merkezi'ne hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 16 Ocak 1989 Konya Merkez Uzunharmanlar Mahallesi'nde kayıt alıyoruz. Kayıt kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

Şimdi kaynak şahısa soruyorum:

- Adınız ve soyadınız
- Soyadınız Altınkaya
- Adınız Zahide
- Doğum yeri ve tarihi
- Daşket (Konya Taşkent ilçesi)
- Doğum yeri ve tarihi, 1926

- Okuryazarlığı: yok
- Söylediğiniz ürünleri kimden aldınız, öğrendiniz?
- Kendi halimize öğrendik.
- Evet şimdi başlayın

AĞIT

Yüce dağ başına bir yuva yaptım
Yuvanın içinde yedi yıl yattım
Gel bir de benim gönlüme sen danış
Bu deli gönüller gör neler çekti

Yüce dağ başında harmanım mı var
Elomde yazılı şermanım mı var
Can alıcı gelmiş canım almaya
Benim can vermeye dermanım mı var

Şu garlı dağların garı elmasa
Eteğinin laleleri solmasa
Ayrılık olsada ölüm olmasa
Büktü bellerimi ölüm ayrılık

Sabahdan uğradım ben bir şaşgına
Şaşgın eller yuva yapdı köşgüne
Gel otur yanıma Allah aşgına
Otur yanlarıma deyivereyin

Ben ağlar yanarın gız sana n'oldu
Göğ ala gözlerim ganıla doldu
Getti bir gardaşım çarşıda öldü
Ben ellere gardaş desem oldu mu

Gara goyun duz daşına gelmedi
Çok meledi guzusunu bulmadı
Gahbe felek bir müsade vermedi

Bugün 7 Şubat 1989 Adana'nın Kadirli ilçesine bağlı Karabacak köyünde kayıt alıyoruz. Bu kayıt iki kaynak kişi ile karşılıklı olarak yapılmıştır.

1. Kaynak kişi

Adı Soyadı: Leyla Çikioğlu
Doğum yeri ve tarihi: Kadirli – 50 yaşında
Okur yazarlığı: Ev kadını, yok.
Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Gelenek olarak

2. Kaynak kişi

Adı Soyadı: Cemile Güldür
Doğum yeri ve tarihi: Kadirli – 50 yaşında
Okur yazarlığı: İlkokul mezunu ve Kur'an kursu
Verdiği ürünü kimden öğrendiği: büyüklerimden, gelenek olarak

şimdi bu düğün, Cuma gününden oğlan evinde bayrak dikilir. Davarlar kesilir, goyunlar kesilir. Ondan sonra o gün Cuma günü oğlan evinde çalınır düğün. İkinci olarak Cumartesi günü kız evine gidilir. Kız evinde davul çalınır. Yine orda yemekler yapılır. Kızların arkadaşları, yakınları toplanır. Orda kınaya hazırlanır. Biraz oynallar. Eğleniller. Eğlenceler düzeneller. Ondan sonra da kınalar bir babası, annesi ölmemiş genç kız ve genç oğlan tarafından kına başlar yanmıya. Tepsilere dizilir böyle yuvarlak yuvarlak yapılır. Biri yakar biri söndürür. Üzerine mum dikilir. Bir genç kız yakar, genç oğlan söndürür. Genç oğlan yakar, genç kız söndürür. Böylece başlallar gınayı yakmiye –

Kaynak şahsın

Adı ve Soyadı: Fatma Can
Doğum yeri ve tarihi: Kadirli – 57 yaşında
Okur yazarlığı: Yok
Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Ebelerimiyden, dedelerimiyden

İnce Hacı dellermiş bir genç varmiş. Avşar ellerinden bir şerife adlı kız almış gaçmiş. Leçe'nin dağında çevirmişler, gardaşları öldürmüşler İnce Hacı'yı. Gız da başına oturmuş mehit söylemiş.

İNCE HACI

Gıyık İnce Hacı'm gıyık
Ağ dudakla sümbül bıyık
Tatarlı'da Goca Hüyük
Hacı'm ora varmadı mı?

şefre'yi aşık deyollar
Ceha'nın daşık deyollar
Hacı'mın gara kekilin

Gana bulaşık deyollar

Hacı'm yatar hecin gimi
Gara bıyık sicim gimi
Ben ağlarım baş ucunda
Anan giyi bacın gimi

Garşımızda gara dağlar
Suyu aşşasına çağlar
Şu mehidin baş ucunda
Gelin değil bir gız ağlar

Ne enişin dibindeyem
Ne yokuşun başındayım
Bana dulluk yakışır mı?
Daha onbeş yaşındayım

Atı nalbantda nallanır
Hacı'm çarşıda sallanır
Bir gurşundan adam m'ölür
İnsan bealardan arlanır

Leçe'de de çevirdiler
Hacı deyi çığırdılar
Heç mi akraban yoğudu
Gurşunnan gavurdular

Ardım Leçe önüm Leçe
Gül deşirdim seçe seçe
Arkandan düşman geliyor
Gaça İnce Hacı'm gaça

KINA TÜRKÜLERİ

Çaddılar ocak daşını
Gurdular düğün aşını
Gız sabahdan gedicisin
Çok ağlatma kardeşini
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Aşşığıdan gürül gürül göç gelir
Gelü amma gürültüsü geç gelir
Gız anadan ayrılması güç gelir
Al gelin almaya geldik alaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Aşşığıdan gelir gelin alıcı
İönüne dutallar yalım gılcı
Biz de biliyorduk eller alıcı
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Yüce dağdan indiriler odunu
Küçücekten öğrediller gadını
Bilemedik gelin gızın adını
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Sabah seni göçürüller yurdundan
Anan, baban deli olur derdinden
Gardaşların ağlaşillar ardından
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Galk gelin yukarı deşir şeşini
Akıtmadan sil gözünün yaşını
Emmin, dayın bitirsinler işini
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Anam beni haslar ile hasladı
Saçlarımı gül suyuyla ısladı
Babam beni el uçun mu besledi?
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Sabah seni indiriller yollara
Al gına yakallar beyaz ellere
Sakın gızım sakın düşme dillere
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Eliyin gınası çamurdan m'ola?
Gözünün sürmesi kömürden m'ola?
Anayın yüreği demirden m'ola?
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeye geldik dönmeye

Beline bağlamış Acem guşağı
Ardına uydurmuş mektep uşağı
Oturduğun bacım hürri döşeği
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeye geldik dönmeye

Topacık topacık görünen daşlar
Babayın yurdunun daşı değil mi?
Siğimce siğimce yağın yağmurlar
Anayın gözünün yaşı değil mi?

Gız anası, gız anası
Başında mumlar yanası
İşde goyup gediyorsun
Hani bunun öz anası

Şu görünen ekin sandım
Ekin değil suvan imiş
Gız anadan ayrılması
Düğün değil figan imiş

Bir evlecik ekin ekdim
Ekin değil purçak imiş
Gız anadan ayrılması
Düğün değil gerçek imiş

Babam ekinin bitdi mi?
Kardeş ekmeğin arttı mı?
İşde goyup gediyorum
El gızı keyfin yetdi mi?

Gerek bu gıza bir ana
Ağlayacak yana yana
Canım ana gülüm ana

İşde goyup gedyorum

Gedyorum gedyorum
Sılayı terk ediyorum
Çul yuduğum yasdı daşlar
Gölgelendiğim ağaçlar
İşde goyup gedyorum
Ana bacı çit gardaşlar

Evimiyin önü otlar
Arkamı verdiğim dutlar
İşde goyup gedyorum
Silip süpürdüğüm yurtlar

Atladım geçdim Tuna'yı
Gır ata vurun gınayı
Gız sabahdan gedıcısın
Ağlama sefil anayı

Atladım geçdim eşiği
Sofrada buldum gaşığı
İşde goyup gedyorsun
Böyük evin yakışığı

Duz torbasın tuzsuz goyan
Böyük evi ıssız goyan
Anasını gızsız goyan
Gız sabahdan gedıcısın

Gedyorum gedyorum
Sılayı terk ediyorum
Uzak değil anacığım
Emmim gile gedyorum.

Verdiğiniz bu ürünü kimden öğrendiniz: Büyüklerimizden öğrendik. Önceki düğünlerde bulunup, seyredip öğrendik.

Şimdi kına bitti. Ondan sonra, kınadan sonra bayraktarlar, yengeler diye bir kaç kadın ve erkek, genç çocuklar düğün evinde kalır, kız evinde. Diğerleri geri giderler evlerine. Yarın, Pazar günü oğlan evinden yine gelin alıcı bir grup, kadın erkek karışık geliller. Yine orda davullar çalınır. Eğlenilir. Gelin süslenir. Gelini bindiriller. Götürüller. Oğlan evine varınca,

gelini indirmelik için kaynanayı, kayınbabayı, büyükleri çağrılar. Kapıyı açmazlar. Geline ne veriyorsunuz diye geline. Ondan sonra, geline bişeller veriller işde, inmesi için sonra şöför kapıyı açar. Gelini indiriller. Oğlan gelini alıp götürür içeri, odaya. Orda yüz görümlüğü olarak, yüzünün duvanı açar ve bir takı takar, altın. Ondan sonra bir hanım onlara birer bardak şerbet hazırlar. Götürür. O şerbeti içerler. Sonra güvey, onu alır dışarı çıkarır, gelini. Gendi gider. Gelini hanımlar överler. Övme de bu şekil olur.

GELİN ÖVME

Kapıda söğüt gelinim, kapıda söğüt
Verdiğim öğüt gelinim, verdiğim öğüt
Sevdiğin yiğit gelinim, sevdiğin yiğit
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Çarşıda gına gelinim, çarşıda gına
Okgası On'a gelinim, okgası On'a
Sevdiğin şuna gelinim, sevdiğin Suna

Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım, ağzın datl'olsun

Çarşıda nişe gelinim, çarşıda nişe
Okgası Beş'e gelinim, okgası Beş'e
Sevdiğin paşa gelinim, sevdiğin paşa
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Geydiğin cizme gelinim, geydiğin cizme
Ökçesi büzme gelinim, ökçesi büzme
Gomşuyu gezme gelinim, gomşuyu gezme
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Gapıda soku gelinim, gapıda soku
İçinden koku gelinim, içinden koku
Sevdiğin fakı (tuzak?) gelinim, sevdiğin fakı

Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Ocakda mazı gelinim, ocakta mazı
Mazının közü gelinim, mazının közü
Bir adam gızı gelinim, bir adam gızı
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl' olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl' olsun

- Bir güvey türküsü söyler misin bize?
- Güvey türküsü mü? Yok ben sölerdim hani: yardım, taklit yapardım söyleyenlere.
- Gelin için söylenenlerden söyler misiniz bize? Mesela gına yakarken ne söylenirdi geline.
- Türkü söylenirdi. Övülürdü.

Gelinin gınası çamurdan olur
Gözünün sürmesi kömürden olur
Şen ol yaylan şen ol adından bele
Atmayın bu der'i ben yaralıyım
El alem al geymik ben yaralıyım

Ovarım bu gelinin saçını
Gınlayın onun güçük elini
... çeker göçünü
şen ol yaylam şen ol gal bundan böyle
Atmayın bu daş'ı ben yaralıyam
El alem al geymik ben yaralıyam

Dördümüz de çok çok gayırdık. Atamız. Yas ettim ben. Guş yuvası gibi evlede böyüttün
annam bizi, garnımızı doyurdun, keycemizi keydirdin, ellere gelin çıkadın anam. Şimdi
sene bire dürüm getirivirip te halini hatırını sorcemiz zaman aóetiyarlığında ağır dertlere
dutuldun anam. Çok yas ettim ben.

ANASINA AĞIT

Garşı dağların eteği eteği
Eteği se kervanların yatağı
Benim anam dertlerimin ortağı
Ah benim ağır dertli anam
Sütler verdin emzirdin
Sallangaçlar gurdun ta mirdirdin (bindirdin) anam
Sekiz çocuklara emek çektin de
Bizim bakcamiz zaman
Ağır dertli anam dedim

Ah benim anam anam
Sütlerini emdim gana gana
Helallar et anam bene (bana)
Yollarıma yoldaş olan anam
Otuz yaşlarında dul galdım da
Evlerime çoban olan anam
Çocuklarımı güden anam

Bugün 4 Mart 1989 Cumartesi Niğde'nin Aksaray ilçesine bağlı Küçük Bölcek Mahallesiinde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

- Adınız soyadınız?
- Emine Ceylan.
- Doğum yeriniz?
- Girgil.
- Doğum tarihiniz?
- 1930.
- Okur-yazarlığınız?
- Yok.
- Peki, bu söyleyeceğiniz ağıtı, türküyü kimden öğrendiniz.
- Köyden.

KEDİ DESTANI

Kedii koydum torbaya
Yolladım büyük obaya
Döverim gelmez tövbeye
Mallı deyüsün Mistan'ı
Mis bir adamın kedisi

Kedi değil ha bire deve
Gelir gemini geve geve
Çöpten direk verdim eve
Mallı deyüsün Mistan'ı

Kediyi atdım tandıra
Gözleri döndü mangıra
Döverim gelmez tövbeye
Mallı deyüsün Mistan'ı
Mis bir adamın kedisi

Akşam oldu babam geldi
Yavrurum halin nedir dedi
Ciğerimi kediler yedi
Vay babam vay

- Teyze bu söyleyeceğiniz ağıtı nerde öğrendiniz?
- Köyden.
- Kimden öğrendiniz?
- Köyde (köydeki) kadınlardan.

AĞIT (Ağlatmayın anamı)

Esti boyraz (poyraz) da efseledi gülümü
Çok da zelzel etmeyin cahil ölümü
Ağlatman anam, da öldü den (deyin) varın
Keklik olasıca dağlarda sebep oldu den varın

Koca validem de gaş (taş) başında ağlıyor
Koca peder de kürdün ağıtını boyluyor
Ağlatman anamı da öldü den (deyin) varın.

Kaynak şahıs: Aynı (Tekерleme)
Met (değnek) atar met atar
İki sıçan göt atar
Biri gaçmış gurtulmuş
Birin götü buzdan sıyrılmış
Buz ne gufet (kuvvet)liymişsin
Gufetli (kuvvetli) olsan gün beni eritmez demiş

Mehmet Fazıl Kılıççalan
S. Ü. Eğitim Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyat
No89123 KONYA

AĞIT VE HİKAYESİ (HASANO)

Hasano hasret kaldım
Senin o kara kaşına
Aşk uğruna neler geldi başıma
Yeni geldim evlenme çağına

Zalım felek vurdu silleyi
Kara yer çekti bağına
Heyvağ heyvağ heyvağ
Heyvağ heyvağ heyvağ

Karar verdim yar ile kaçmaya
Aşk uğrunda yaşamaya
Yüce dağları aşmaya
Zalım felek vurdu silleyi aman anam
Acel geldi lo can almaya
Heyvağ heyvağ heyvağ
Heyvağ heyvağ heyvağ

Bu ağıtın hikayesi şöyledir: Muso oğlu Hasan adında bir delikanlı varmış. Gönlü bir kıza düşüyor, defalarca kızı istemeye giderler kızın zalim babası men eder. „Kesinlikle kızımı sana vermiyorum.” Birbirini delicesine seven aşıklar kaçmaya karar verirler. Kızın babası takip edilmeleri sonuç neticesinde yarı yoldan vurup oğlanı öldürürler. Kız orada bu ağıtı yakmıştır.

Üzüm sende gözüm var
Aceb annem diyor mu
Gurbet elde kızım var

Daldan dala ip gerdim
Koparsa ula yarım
Önümde ağabeyim var
Seversen bekle yarım

Kahve pişdiği yerde
Pişip tığı yerde
Güzel çirkin aramaz
Gönül düştüğü yerde

Deveyi düz öldürür
Kebabı kaz öldürür
Yiğidi kılıç değil
Bir acı söz öldürür

Elma atdım ezilir
Herkes yola düzülür
Ağlama kadın anam
Bir gün işler düzelir

Ay buluta kavuşmaz
Benim yarim olmazsa
Gölmek bana yakışmaz

Seviyorum diyorsun
Madem ki seviyorsun
Cehenneme bilet aldım
Sen de geliyor musun

Kanarya hey kanarya
Bahçelerde kanarya
Benim yarim pek küçük
El sözüne kanarya

Ekinler ekilecek
Dibine dökülecek
Anne saçından tel ver
Kefenim dikilecek

İznim el elinde
İzinsiz gelemedim

şikayet güldendir
Güle sor bülbüldendir
Ne güldür ne bülbül
Derdimiz gönüldendir

Dertliyim dereliyim
Sorun ben nereliyim
Her derde kapı açdım
Ben hala yaralıyım

Baba benim bağıımı
Yel atar yaprağıımı
Irak yerde ölürsem
Kim atar toprağıımı

Kaynak şahıs:
Adı Soyadı: Nurfadiye şanverdi
Doğum yeri ve tarihi: Serinhisar – 1973

Okuryazarlığı: İlkokul mezunu
Verdiği ürünü kimden öğrendiği: ablalarından

Tarih 6 Subat 1990
Derleme yapılan yer: Bahçelievler – Denizli
Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

HASTANE AĞIDI

Hastanede yata yata
Gollarımı ata ata
Ciğerlerim hes galmadı
Doktur habı yuta yuta

Penceresi gara perde
Sen düşürdün beni derde
Ben bu dertten ölürsem
Nasıl yatam gara yerde

Goyun gelir yata yata
Çamurlara bata bata
Güccük gelin surdan geçti
Paşeteni duta duta

Karpuz kesdim yiyen yok
Halın nedir diyen yok
Yenileyin kız sevdim
Gözünaydın diyen yok

AĞIT (Durmuş'a)

Camı cama çattılar
Camdan gurşun attılar
Şu Durmuş'un ganını
Şişelere gattılar
Şu Mehmed'in ganını
Şişelere gattılar

Cam cama eklenir mi
Soğukta beklenir mi
Şu Durmuş'un ganını

Develer yüklenir mi
Şu Durmuş'un ganını
Develer yüklenir mi

Cama verdim yanımı
Toprak aldı ganımı
Ezrail gelmeden
Gurşun aldı canımı

Cam cama eklenir mi
Soğukda beklenir mi
Bu Durmuş'un derdini
Develer yüklenir mi
Bu Durmuş'un derdini
Develer yüklenir mi

Penceresi gara boya
Ben vuruldum sizin soya
Sizin soyda güzel çokdur
Saramadım doya doya

KARPUZ KESDİM TÜRKÜSÜ

Garpuz kesdim gırmızı
Şu gelen kimin gızı
Sandım şafak yıldızı
Şavki beni vurdu geçti
Sandım seher yıldızı
Şavki beni vurdu geçti

Garpuz kesdim al çıktı

Beyenmedin kel gız da
Bin liralık mal çıktı
Aman anam mal çıktı
Beyenmedin kel gız da
Yüz bin liralık mal çıktı

CELAL OĞLAN AĞIDI

Celal oğlan odada yatıyor

Yorganını yel atıyor
Ne yatıyın Celal oğlan
Yavıklını el satıyor

Yumurta sarısı değil
Gecenin yarısı değil
Beni gaynıma vermişler
Gocamın yarısı değil
Beni Cemal'e vermişler
Celal'inn yarısı değil

Kaynak şahsın
Adı Soyadı: Zülfiye Tanrıverdi
Doğum yeri ve tarihi: Dinar – 1941
Okuryazarlığı: Yok
Verdiği ürünü kimden öğrendiği: Kendi köylerinde toplulukta

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter
Sen de bir dert katma bülbül

Bülbül müsün öter misin
Deniz derya geçer misin
Bencileyin naçar mısın (Benim gibi çaresiz)
Ötme bülbül garip garip

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter
Sen de bir dert katma bülbül

Kına dakıldıktan sonra geline sadıç belirlenir burda. Üç, iki-üç kadar olur bunlar. Ellerine kına çalınıt, sadıç oldukları belirlenir orda. Böylece kına gecesi bitmiş olur o gece. Cuma günü akşam yani Cumartesi akşamı yeniden ikinci gecesi olur. Düğünün o akşamı kızlar toplanır, köy halkı eş dost bi eğlence olur o gece de ikinci akşamı. Cumartesi günü gündüz bu sadıçların hepsinin evine gidilir oynanır, yenilir, içilir tek tek hepsi evinden sadıç alma deriz biz buna ayrı ayrı hepsinin evinde oynar, yer, içer gelinin evine getiririz. Bu ilk günü böyle biter. Üçüncü gece gene bütün okucular gelir davettiler, o gece düğün kalabalık olur üçüncü akşamı. Kız evinde gene bi eğlence olur. O gece de oynanır. Kızın arkadaşları kızın yanında kalır o gece, kıza son gecesi vedalaşma diyerek bunun yanında yatarlar sadıçları veya

arkadaşları gelinin yanında. Sabah gari gelin almaya hazırlanılır. Bizde düşünler ekseriye mevlidle olur. O akşam erkekler yemekçi tutat, kazanlar vurulur yemek hazırlanır.O gün köy halkı okucusu, misafiri, köyün kadını erkeği hepsi doyurulur. Yemek biter camiide mevlid okunur, bütün erkekler camiie gider mevlid bittikten sonra oğlan namazını kılar erkekler. Doğru damadın „daki” olur bizde. Bi kilim sererit damat sadıçlarıyla birlikte dinelir kilimin üzerine kibleye karşı dururlar. Orda herkes para, hediye kim ne bahşış yapacaksa orda kilimin üzerine veya damada dakar dakısını. Altın isteyen veya ne ise dakısı hepsini dakar. Böylece damadın dakısı da biter. Bu arada arabalar hazırlanır gelin almaya taksiler süslenir. Herkes arabasını hazırlar daki bitti mi herkes biner arabasına doğru kız evine gelin almaya. Kayna gari gururlanarak gider. Burda varır oraya kilimler serilir, minderler atılır. Kaynaya o arada rağbet olur. Kayna oturur oraya bi eşini dostunu çağırır, oda bi çalalar oynalar. Görümceler, eltiler veya kayna. Buda bi kayna türküsü söyleyelim.

KAYNANA TÜRKÜSÜ

Karşıda çölmek kaynana
Yok sana görmek kaynana
Yok sana görmek kaynana

Oğlunla ikimiz yan yana
Sana kapı dışı kaynana
Sana kapı dışı kaynana

Karşıda yirik kaynana
Seni gidi kedik kaynana
Seni gidi kedik kaynana

Oğlunla ikiniz yanyana
Sana kapı dışı kaynana
Sana kapı dışı kaynana

Bahçedeki lahana
Kıydım koydum sahana
Kıydım koydum sahana

Söylediğim türküye
Karışmasın kaynana
Karışmasın kaynana

A dünya ol dünya
Sen orada pis gibi kadın ya

Sen orada pis gibi kadın ya

Böylece kayna oynar, kayna oynadıktan sonra gelini oyuna davet eder. Gelin gelir eltisi ile birlikte oynar.

KINA TÜRÜSÜ

Mevlam da daha neler göstere
A canım oy oy tam bizi buluyor
Atladı gitti eşiği
Sofrada kaldı ya kaşığı
Kızlar da evlerin yaraşığı (süsü)
A canım oy oy tam bizi buluyor

Geline bak geline
Tel dolamış eline
Aşık olsun geline
Düşmüş dengi dengine
Aşık olsun geline
Düşmüş dengi dengine

Böylece gelin de oynar. Oynadıktan sonra gelin bizde üç kere sağdan sola doğru döndürülür. Yani bu dinleme adetine gelir. Döndürüldükten sonra gelin oturtulur. Ordan ilahi ile tekrar kayna önüne getirilir.

Kına ilahisi:

ÖTME BÜLBÜL

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter
Sen de bir dert katma bülbül

Bülbül isen nesli misin?
Kafeslerde best misin
Bencileyin yaşlı mısın
Ötme bülbül garip garip

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül

Benim derdim bana yeter
Sen de bir dert katma bülbül

Bülbül isen uçar mısın
Deniz derya geçer misin
Bencilyein naçar mısın
Ötme bülbül garip garip

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter
Sen de bir dert katma bülbül

İlahi sölenerek gelin ağlayarak kaynanın önüne getirilir ve yüzü açılır, kayna açar, büyüklerin bütün ellerini öper. Bütün eller öpüldükten sonra kaynanın ayağının altı öpülür. Bu kaynaya saygı yerine gelir. Ayağı öpüldükten sonra kayna bütün para veya şeker saçar. Kayna duvak atar bu arada bütün komşular eş dost bahşişlerini verir. Altın veya basma, kap ne olursa. Dakı atıldıktan sonra gelinin tekrar yüzü örtülür. Bu ara taksiye hazırlanır. Kız babası akrabalarını çağırır, eşine dostuna, komşularını el öpülür burda. Kız bindirme adeti olur, gayret kuşağını bağlar bundan sonra taksiye bindirilir. Böylece baba evinden ayrılır kız. Taksinin arkasından su atarız. Yani su gibi kaysın gitsin, uğur getirsin anlamına gelir bu. Böylece şenlikle oğlan evine getirilir. Oğlanın babası da aynı akrabalarını, komşularını çağırır. Gelin taksiden inmez bahşiş ister. Varır kayınbaba gari mal mı verecek, tarla mı, tarla mı, para mı ne verirse verir öyle iner. İndikten sonra tekrar para ve şeker saçılır üzerinden. Oğlan tarafının akrabalarının eli öpülür, damatla birlikte öperler. Bölece evine getirilir.

Düğün bittikten bir hafta sonra kızın annesi gezeye çağırır. Bizde geze denir yani yemeğe çağırır. Buna baklava yemek de denir. Bu bizde on sofraya kadar olur gari durumuna bakar. Kız annesinin durumuna göre. Aradan bi hafta geçtikten sonra da kızın annesi oğlan evine gelir aynı. Böylece düğünleri bitiririz.

Bundan sonra bir sene veya iki sene geçtikten sonra bizde bir de „ol yaşı” adeti vardır. Yani gelinin bebegi olduktan sonra bebek görmeğe geliriz. Kızın annesi yorgan diktirir veya altın bozar, kıza elbiseler, takımlar örer karyola takımları gari vaktine göre ne yapabilirse. Gene aynı akrabalarını çağırır. Herkes takımlar örer, bahşişler alır beke görmeğe gideriz. Böylece bu geleneklerimizi böyle düdürürüz.

Gine gerenlendi de havanın yüzü
Delip geçemedim de kar ile buzu
Gurbete gittiğinde kızım unutma bizi
Mektubun ucuna da yazarım sizi

Bugün 8 Şubat 1990 Denizli'nin Alikurt İlçesinde kayıt alıyoruz.

Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

AĞIT (Gelin)

Sabah namazı da kalktım da sabah mı da er mi ola
Acep benim de kömür gözlüm nerde kaldı der mi
Goynu karanfilli de gelinlere sarmadan
Acep beni de kara yerler yer mi

Çıktım oturdum da şu yaylanın düzüne
Seyrettim de ovasına, gazına
Ellerin anası da gelmiş kızına
Benim anam da hayal olmuş gözüme

Kara kavak da eye (göğe) koymuş dalını
Benim anam da kimselere arz etmemiş halını
Yüksek dudun da genç ağamın salını (tabutunu)
Çiğnemesinler de çınar kolunu

Aşağıdan da gelir çanın avazı
Kimi allar giymiş de kimi beyaz
Bizim ganargamızda Hambat ovası
Yol verin de geçeyim dumanlı dağlar

İki eli koynundada bir gelin ağlar
Sallangaç kurdum da sazın dalına
İrladıkça da gider Urumeli'ne
Dulluk mu yakışır da yeni geline

Fatma Batmaz

89094

1972 Tefenni / BURDUR doğumluyum

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk dili ve Edebiyat bölümü öğrencisi, Fatma BATMAZ tarafından Halk Edebiyat dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 2 Şubat 1990. Burdur'un Tefenni ilçesine bağlı Belkaya köyünden kayıt alıyoruz.

Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

Kaynak şahıs: Ramazan Erçelik. 1961 Belkaya köyü doğumlu ve ilkokul mezunu. Kendisi Yaşadığı olaylar karşısında türküler yakmaktadır. İlk üç türküsü buna örnektir. „Gür deresi” Adlı türkü bu derede ölenlerin ardından yakılan bir ağıttır.

Şimdi bunları dinleyeceğiz.

GÜR DERESİ

Gür Deresinde olan bir kazanın
İkisi de öldü, beşi de yaralı
Ölenler de gara toprağa verilir
Yaralı olanlar da hastanelere yollanır.
Heç de mi aklına da gelmedi mi?
Vay deli gönül ölürüm diye
Aşana abanla Kezban neneyi yedin Mehmet Ali
Of of
Burada burada
Gür deresinde de şaka mı olur, yaradan
Nice de yiğitler kaldı anam burada of
Kak gidelim dağlar sevdiğim buradan

Biz onları öldürem deyola. Gidiyorlar garılarını öldürüyorlar.
Gız gardeşleri o adamla geçinip duru. Dün bu zaman yannandan geldim.

- Siz bu masalı daha önce kimden dinlediniz?
- Ninelerimizden, büyüklerimizden dinledim.

- Başka kime anlattınız?
- Hiç kimseye anlatmadım.

Şimdi aynı kaynak şahıstan, teması ayrılık ve ölüm olan ağıtlardan bir kaç örnek alıyoruz.

AKKIZ AĞIDI

Ak daş içini pınar mı sandım
Ala gözyaşını diner mi sandın
Gara yere gidenleri gelir mi sandın
Gara yere gidenler eylendi galdı, of of

Ak goyuno güde güde getirdim
Getirdim de bir yamece yatırdım
Ben eller içinde bubam yitirdim.
Arasamda bulmam ben onu

Sabah namazında bir tolu yağdı

Tolunun soğuğu yüzüme vurdu
Uzak mekanlardan bir soğuk haber geldi
Ne diyen diyen ağliyen ben onu (ona)
Dikenli tarlanın gülü derilmez
Ananın elinden guzu alınmaz
Aldırdın mı büyük anam guzunu of
Evimiz bir yolumuz ayrı
Sen bizim evlere gelme gayrı
Selamlar yollusam almamın (almaz mısın) gayrı of of
Anam benim sandığımı açmasın
İnci mercemimi yere saçmasın
Ak gızım gelir diye yola bakmasın
Ak gızım geliceği mahşere galdı

Apakpak açılmış iğdenin dalı
Bir yanı gar yağmış bir yanı dolu
Eşimden ayrıldım oldum bir deli
Eşinden ayrılan olmaz mı deli of of

Bugün 8 Şubat 1990 Burdur'un Tefenni ilçesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.
Kaynak şahıs: Gülper Ünlü, 1941 Tefenni doğumlu. Okuryazar değil. Ayrılık ve ölüm temalı ağıtlardan bir kaç örnek verecek.

I.
Sarı saman idim savrulamadım
Köklü gaye idim devrilemedim
Gardeşim genç idin ayrılamadım
Ayrılan anam ayrılığın günüdür

Keklik idim alıcamı düzmedim
Diftleşip kuzularımla gezmedim
Körolası yazıları kendim yazmadım
Yaz yazıcı ben yazına gayılım

Yazıcı golların ağrımadı mı
Dividin galemin gırılmadı mı
Anam of

Uzaktan mı geldin anam gezmeye
Kim alaydı başındaki yazmaya

Kimi yolladın anam
Çifte gabir gezmeye
Gazılan gabirler bizimdir
Anam ah ah

II.

Denizin yüzünde bir çürük bestel (pestel)
Salın guzum salın boyunu göster
Senin anan senden armahan ister
Ala gözlerini go (koy) git armahan
İnce boylarını bırak armahan, anam of

Denizin yüzünde gül beze beze
Sararmış solmuşum ben geze geze
Ayrılıp gideriz biz anam bize
Ölelim gidelim ayrılmıyalım
Yitelim gidelim bulunmuyalım

III.

Evimizin önü iğde dalıdır
İğdenin dalları kekik yağdır
Yel esdikçe dallarını dağıdır
Yalnız evlerde anamı kimler avidır (avutur)

Avidicek (avutacak) kimsilerim yok anam
Hallerimi sorucek kimsilerim yok guzum, of of
Bir of desem garşı dağlar yıkılır
Ayrılık günü canım sıkılır
Ellerin mektubu gelir okunur
Benim ciğerime anam hançer sokulur
Of of

Derlemeyi yapan kişi: Fatma BATMAZ
1972 Tefenni doğumluyum.

KEZBAN GELİN

Burdur'un ardı pınar
Hep guşlar ona gonar
Üç gündür göremedim
Yüreğim ona yanar

Aman gelin Kezban gelin
Yakdın beni Kezban gelin
Nereden geliyon Kezban gelin

Allı gelin nasılsın
Yoncaları basılsın
Üç gündür göremedim
Kezban gelin nasılsın

Aman gelin Kezban gelin
Yakdın beni Kezban gelin
Nereden geliyon Kezban gelin

AĞIT

Evimizin önü de bi guru odun
Birini aldım da birini godum
Babam beni kimlere emanet godun
Gurbet elde elle galmış varm'ola

Örtüvün alımı eller görmesin
Yakıvın kınamı anam duymasın
Benibu hallerde babam görmesin
Beni bu hallerde anam görmesin

Ürküdün develeri yayılır gırda
Top zenciri aldıldım gurda
Ben de uğradım gizlice derde
Gizli dertlerden gurtulamadım

Er sabahdan çıkdım anam yoluma
Ayrılık ekmeğini çeldim belime
Ayrılık yoluna düşüm gidip giderim
Bu ayrılık belimi bükdü gidip giderin

Gurbet yolları ikidir iki
Ala gözlerime girmeyor uyku
Çıkdım bakdım da benim guzum geliyo muku
Benim guzum diyil ellerinimiş i

Ak goyunu güde güde getirdim
Getirdim de bi çayıra yatırdım
Ben anamı güçücükken yitirdim
Hadin gomşular aramıya gidelim
Yana yana kül olmuya gidelim

Behice TORUN
Edebiyat I, 89406

Bugün 10 Şubat 1990, Adana'nın Düziçi ilçesine bağlı Çerçioğlu köyünde kayıt yapıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Adınız - Soyadınız: Hamza Yaşgeçeli

Doğum yeriniz ve yılınız: Kadirli ilçesi, Sofular köyü, 1936.

Okur yazarlığınız: Okum yazma bilmiyorum.

Bu ürünleri kimden öğrendiniz: Devremden ve komşularımdan.

Bu ağıt, nişanlısı eşkiya tarafından soyularak vurulan bir kadın tarafından söylenmiştir.

I.SARI AHMET AĞIDI

Bugün benim yakışıma
Yeğimin nakışına
Vurdun beni Sarı Aslanım
Feğimin yokuşuna

Haydi kızlar yürüyelim
Mor kekili tarayalım
Sarı Ahmedim yok diyene
Şu Cahan'ı arayalım

Cahan akar bucak bucak
Ot biçerler kucak kucak
Koca yazı çok sıcak
Kak' Ahmet yaylaya göçek

Bu ağıdı sevgilisi başkası tarafından kaçırılan birisi söylemiş. Ben de bu şekilde söylüyorum:

SULTAN'A AĞIT

Ağaçlarda olur galli

Sultan'ın da saçı telli
Çerçioğlu'nda Çamu Süllü
Sultan ora varmadı mı?

Kele Cennet kele Cennet
Bana da eyleme minnet

Bugün 14 Şubat 1990. Konya'nın Sarayönü ilçe merkezinde kayıt alıyoruz.
Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

AĞIT (MİNEM)

Goyun gelir desdeleyin ipleri
Depreşimden içerimdeki dertleri
Hevosinan (heves ile) yaptırdığım yurtları
Ben görmedim iller (eller) görsün gününü oy oy!

Goca dağ başında da kirmanım taşlı
Anamdan doğalı da gözlerim yaşlı, ooy, oy...
Bayramlar itmedim de çifte gardaşlı
Aman Mindem içerim doluyor da ağlayamıyorum
Oy, ooy, oooy!..

Elimin gınasını da çamur itdiler
Gözümün sürmesini de kömür itdiler
Beş yavrumun babasını da gelin itdiler, gızım oy, oy
Ne diyim de ağlayım guzum oy ooy..
Aman Mindem ooy ooy, ne diyim de ağlayı oy!..

Kahbe felek değirmenin döndü mü?
Döne döne nöbet bize geldi mi? Guzum oy..
Ben yaparım da sen yıkarsın bendimi
Ne diyim de ağlayım Minem oy ooy!..

- Derdin çok herhalde anneanne?
- Derdim çok da dönecek adam yok gızım.

Söyletme beni derdim büyüktür.
Bu havlu bana koca bir, bir koca yüküdür.
Akşam oldu yakamadım gazımı
Gadir Mevlam böyle yazdı yazımı

Vay garannık göremedim guzumu

Hay Minem ooy ooy!..

- Ağlama aneanne, diline sağlık biz senin dertlerini esmeyelim.

Vermişler mavzerini

Garib anası burda ağlar

Babasının pullugu sokulu galır

Seksen köye ordu gönderdim

Gara guzum emleyer

Atmışında gata binende atı parlar

Bıyık yeri yeni terler

Annesi, babası evde ağlayar

Gönderin yiğitlerin kareli pusulasını

Verin gayri yiğitlere

Anan baban yiğittir.

Doğuran anan, baban yiğit eridir

Bekler ağalar yiğidim gelsin deyi

Babasın ağlar yiğidim gelsin deyi.

II. GELİN AĞIDI

Kız gelin giderken arkasından söylenen, gelini ağlatmak amacıyla bir türkü; (temsili olarak gelinin adına Bahriye dedik.)

Oy oy oy

Dambaşına mumlar diktim yanmadı mı?

On parmağına zikir daktım olmadı mı?

Diyar-i gurbettekiemmilerine mektup attım gelmedi mi?

Gelin Bahriyem,

Sana yeşil harem yakıştırdı boyuna kuzuyum

Hiç mi danışmadındı emmin ilen dayına kuzum Bahriyem,

Gelin kuzuyum

Yeşil harenin yenisi geniş olur

Gelin anayın yüreği yereli olur kuzuyum

Baban gapı işiğinden çıkarken unutma

Sufrasında gümüş gaşığın unutma oy oy

Babanın beli bükülüyor gelin kuzum

Gız gınan gutlu olsun

Gınalı odan yurtlu olsun

Dolansın varsın garib anan

Yurdunda Őin görsün
Ana kuzum, sarı Bahriyem
Sana ne diyem.
Baban gönlünü göremedi kuzum Bahriyem
Boynunu iğri mi gördüm kuzum
Sarı Bahriyem
Gızım gınan gutlu olsun
Al odan Őin olsun kuzum

III. NİNNİ

Nenni guzum, nenni nenni
Nennilerim nennilerim
Hani senin ifte emmilerin
Nennisine meler gelir
Dağı dağı deler gelir
Diyar-i gurbettekiler meler gelir
Guzum sana nenni, sana nenni
Nennilerim, nennilerim
Ben ararım emmilerim
Adı güzel güzel guzum size nenni
Yol üstünde yuvam var
Taş atman dağıtırsınız
Gurbet illerde yavrum çok
Syletmen ağlatırsınız
Alaca yorgan ortası
Dolan gel, bayram ertesi
Beşikte yatan gelin krpesi
Sana nenni guzum sana nenni
ıktım İstanbul'un yoluna
Daş dökmüŐler sağına soluna
Gurbetten atmıŐlar yığitleri
AĞlar anası size nenni
Kuzum size nenni
Nennisine ne hal oluyor
Çiçekler açar da bahar olur
Anasız guşlar nirde eğlenir guzum
Size nenni, size nenni
Nennilerim, nennilerim
Hani senin emmilerin
Diyar-i gurbette beklerim

Adı güzel guzum sizlere nenni
Nennisine ne hal olur
Gül açılırda bahar olur
Dilsiz kuşlar dil öğrenir
Dil önülü diyar-i gurbette kuzular
Nirde eğlenir, size nenni, size nenni
Nenni derim ağrır başım
Gardaş disem akar yaşım
Küçücükden onmadı başım
Başıma ağlarım goç gardaşım
Size nenni, size nenni nenni
Nenni dedim meledim
Beşikte guzumu diledim
Size nenni guzum, size nenni
Nennisine ne hal olur
Gül açılırda, bahar olur
Dilsiz kuşlar dil öğrenir
Anasızlar nirde eğlenir.

IV. KINA TÜRKÜSÜ

Kına gecesinde söylenen bir kına türküsü.

Çattılar ocak taşını
Bağlayın gızın başını
Gız anası gız anası
Getirin gız gınası
Hani bunun öz anası
Gız gınan kutlu olsun
Anayın, babayın yurdundan datlı olsun
Atladin işiği (eşiği)
Yadlara döşedin al odayı
Gız gınan kutlu olsun
Gız anası, gız anası
Getirin gız kınası
Hani bunun öz anası
Gız gınan gutlu olsun
Yurdun datlı olsun gızım
Git gızım ayağın pınar
Başın göl olsun
Dönüp ardına yazın gelmesin kızım
Yurdun datlı olsun

Gız anası, gız anası
Getirin gız gınası
Çattılar ocak taşını
Bağlayın gızın başını
Getirin babasını, bağlayın guşağını
Getirin çifte gardaşını
Çarını giydirdinler
Diyar-i gurbete gidenin
Yüreği yereli olur
Ananın gulağı seste olur
Gözü yaşlı olur
Gız gınan gutlu olsun
Yurdun datlı olsun

AĞIT (Kore Savaşına giden kardeşine, Kore Savaşına giden bir yiğın arkasından yakılan ağıt.)

Sultan dağından aldım söğüt ağacını
İzmir'e geldim koptu kıyamet
Babam anneme mektup attı
Gelsin gayri dedi:
Boynuna attı oğlum
„Koroyamı gidiyon” dedi.
Ağlama babam
Ölürsem şihidim
„Gelirsem sana gazi olarak gelirim dedi”
Gardaşıyım
Sınırdan mermiler tolu gibi yağdı
Dokuz asker şihid oldu
Benim gardaşım gazi olarak geldi
Sen gardeşim gelirken babam
Gurban kesti
Yola koydu gurbanları
Kınaladı koçları
„Ağlaman bacılarım geldim” dedi
Silama gavuştum dedi
„Koç gardeşim” dedim
Boynuna attım
Gazi gardaşım esker oldu
Bir sene kora dağlarında
Çemberde kaldı
„Ağlama gardeşim geldin silana” dedim

Nişanlısı evde kaldı
Babamın beli büküldü
Oğlum İsmayil geldin
Dünya malı istemem dedi
„Kardaşım” dedim
Yeşil yoluna gurbanların
Boğazına bağladım
Al gelin aldık gardaşım
Şimdi mefat etti. Ona ağlarım konşularım.

VEREMLİ KIZ HİKAYESİ

Şimdi bi oğlanın bi bacısı varmış. Bizim Ortaköy denilen yakın bi köyümüzde üç oğlanın bi bacısını nişanlamışlar. Allah'ın emriyle nişanlanmış gelin olacakmış. Araya bi dedikodu girmiş. Neyse o nişanlısından ayrılmış. Ayrılınca bu kız günden güne zayıflamış, hastalanmış. Hastalanınca hastaneye düşmüş. Üç oğlanın bi bacısı hastaneye düştükten sonra meram olmuş. Meram olduktan sonra hastanede yatırken bu türküleri bu beyitleri yakmış. Hepsini yazmış yazmış, yastığının altına koymuş. Ölüyorka da baş ucundaki olanlara tembihlemiş: ben öleceğim arkadaşlar. Benim bu yazdığım bu türküleri yazılarımı türkü yerine çalsınlar. Beni asla unutmasınlar demiş. Nişanlından ayrıldığı uçun destan yazmış. Amanın maniler yazmış. Şimdi onu da Ortaköy böyle etraf köylülerimiz türkü yakdılar. Sekiz on sene millet bu türküyü çağırıyor. Daha da hala da çağırmaktalar. O kız ise yakmış bunu gendine çalmış:

Hastaneden indirdiler
Golsuz göynek giydirdiler
Golsuz göynek giydirince
Gelmez yola gönderdiler

Portakalı soyuverin
Baş ucuma goyuverin
Ben ölüyom arkadaşlar
İşliğimi soyuverin

Portakalı soyamadım
Baş ucuma goyamadım
Gınamayın arkadaşlar
Gençliğime gıyamadım

El veriyor, el veriyor
Ortadirek dil veriyor
Üç oğlanın bir bacısı

Hastanede can veriyor

Elinizden elinizden
Gurtulayım dilinizden
Yeşil başlı ördek olsam
Sular içmem gölünüzden

Anam ağlar için için
Babam ağlar benim için
Nen ağlarsın anam babam
Bir veremli gızın için

Ölmeden silamı bir görür müyüm?

AĞIT (Anasına)

Aç gapını gadın, anam gireyim
Hasta mısın, hallarını soreyin
Susuz musun, bi yudum sular vereyin
Gara Fezvim deyen dillerine gurban olayın
Uyan gadın anam, uyan uyan gedelim
Her vakıtdan uçun gelget buradan
Yavrum gan ile gasveti galdır oradan
Evlad deyi yaratdı, seni yaradan.
Yavrum ben de seni yaradanın guluyun
Eğlen yavrum eğlen, ben de yareyin
Ganatlarına mektub sareyin
Anam deyen dillerine gurban olayın
Yavrum dur, yanına ben de vareyin
Gara imiş bu Harman Beleni'nin yazısı
Yavrum kör olaydın, ara yerin guzusu.
Garib anam ölmüş, habarı olmamış yavrusu
Deyen dillerine gurban olayın
Cümle alem geldi,garib anam gelmedi
El uzadıp, gözlerimden akan yaşı silmedi
Ellerin yüzü güldü de, garib anam yüzün gülmedi
Şu yamaçtağı, gar yatağın yavrum
Dipceğizi gül biteğın
Akça Hamdı'm benim dert ortağın
Demedim mi yavrum sana
Şo yamaçtağı güllü bucak

Gül yolları gucak gucak
Arzailler gelivrir, canı candan aliverin
Her vakit uçun gelget buradan
Yavrum gan ile gasveti galdır aradan.

Bugün 3 Şubat 1990 Ankara'nın Şereflikoçhisar ilçesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

AĞIT (İki kardeşine)

Hastanenin dağına
Bir ateş düştüde ciğerimin bağına
Üç gün yalvardımda doktorların ağına
Yarana melhem bulamadılar babamın oğlu
Gara motor, gara motor, götürdüğün guş muydu?
Yere çaldığın daş mıydı?
Gurbanlar olurum babamın oğlu, direksiyonun boş muydu?
Havasları goynunda galan çiftelerim nen nen
Evler yaptırdın da gurulu galdı
Gümüş gaşıklı babamın oğlu
Aşağıdan da gelinir malayar gibi ey
Yüreğime de goydunuz gayalar gibi ey
Borun (burun) borunda bozuladım gardaşım
Katerlen ayrılmış develer gibi ey
Giden deveyide nasıl eyleyim
Susuz değirmene de bent mi bağlayım?
Güveysiz gelinleri de nasıl aleyim?
Yanarım sana babamın oğlu
Sırtıma yüklediniz de çöllerin tuzunu
Ben nasıl eyleyim de ellerin gızını
İçime goydunuzda meşenin gözünü
Yaylasına da vardım, yaylası guru
Damın ardınada oturmuş sürü
Gurbanlar olurum babamın oğlu
Başım pek derdde ya gelemen geri

AĞIT (Gökte bulut yan gider)

Gökte bulut yan yan gider, yan yan gider
Yaralarımından kan gider
Töresi batası dünya

Kahbe kalır, şahan gider

Hasına canım, hasına
Haber salın babasına
Gurbette bir yiğit ölmüş
Kuşlar dönüyor yasına

Doğruya yiğit, doğruya
Canavar girmiş sürüye
Ölür mü yiğit olanlar?
Ciğerim benzer diriye
Ölür mü yiğit olanlar?
Yavrum benzer diriye

Örtün penceremi de oy emesin yeller
Ne bilsin de senin derdini eller, guzum eller
Her gün ağlasam da yavrum delisin diller
Diller guzum, diller yavrum oy

İnemedim de peceneğin önüne
Seçemedim de ördeğini, gazını, gazını oy, oy, oy
Kime emanet ettin de yavrum
Bi çift guzun oy, guzunu

Bugün efkarlıyım da yavrum açmasın güller
Ciğerim benzer diriye
Ölür mü yiğit olanlar?
Yavrum benzer diriye

Örtün penceremi de oy emesin yeller
Ne bilsin de senin derdini eller, guzum eller
Her gün ağlasam da yavrum delisin diller
Diller guzum, diller yavrum oy

İnemedim de peceneğin önüne
Seçemedim de ördeğini, gazını, gazını oy, oy, oy
Kime emanet ettin de yavrum
Bi çift guzun oy, guzunu

Bugün efkarlıyım da yavrum açmasın güller
Yiğidimden de kara haber verdiler, yavrum verdiler, verdiler oy

Kefenini de yerlere serdiler
Gayri dayanmam ben bu acıya

Bir çift güvercini de ayırdılar eşinden
Motor mu geçti de yiğidimin döşünden? Gayri döşünden

Çattılar ocak taşını
Vurdular düğün aşını
Derdiler gelin başını
Nakarat

Bugün 24 Mart 1990 Kırşehir'in Sayabaşı Köy'ünden kayıt alıyoruz.
Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Kaynak şahsın adı ve soyadı: Ayşe Akpınar
Doğum tarihi ve yeri: 20 yaşındayım
Okur yazarlığınız var mı: var
İlkokul mezunusunuz herhalde: evet

Bize ne söyleyeceksiniz şimdi?
Size bir kız gelin giderken bir kına havası söyleyeceğim.

KINA TÜRKÜSÜ

Daşlar daşlar yassı daşlar
Ötüşüyo yaban kuşlar
Hakkınızı helal edin
Gidiyorum arkadaşlar

Baba baba baba gurban oluyum
Sakalının biten kılı oluyum
Verme beni gurbet ele
Gabından kölen oluyum
Nakarat

Bugün 24 Mart 1990 Kırşehir'in Yağmurlu Büyük Oba Köy'ünden kayıt alıyoruz.
Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.
Kaynak şahsın adı ve soyadı: Sultan Korkmaz
Doğum tarihi ve yeriniz: 54 yaşındayım, Çukurçayır'da oturuyorum
Okur yazarlığınız var mı: yok

Şimdi bize herhalde bir ağıt söyleyeceksiniz.

İNCE VELİ AĞIDI

Kurşuncuğu cepeledi
Yogsa sende üstün yiğit miydi
Torpaglara keseklere belenmiş
Yogsa sende üstün yiğit miydi

Velim gider üç getirir davşanı
Çog biter de geyeceğin yavşanı
İnce Velim kurban oluyum
İki gündür burda ediyom ağşamı

Velim at oynatır çeğalde daşda
Başın haleş değal boranda kış da
Ellerin oraglı ekine saldım
Ne aziyon İnce Velim bu işte

Saibi çog amma meyvası bitmez
Ağlarım, gülerim gasevet gitmez

Bu derleme Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat Eğitimi bölümü öğrencisi Fahri Özdemir tarafından Halk Edebiyat dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezine hediye edilmek üzere doldurululan kasetin aynısı.

Bugün 5 şubat 1990 K.Maraş'ın merkez Topçalı Köyü'nde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

Kaynak şahıslar: Cennet Ermeydan, Sultan Özdemir ve Özdemir.

Doğum yerleri: K. Maraş – Topçalı Köyü

Tahsili: okur-yazar değıller.

1

KIZILIRMAK AĞIDI

Köprüye geldik köprü yıkıldı
Üçyüz atlı suya döküldü
N'ettin Kızılırmak atlı gelini
Atlı gelini de ak perçemi pullu gelini

Güççük gayını suyu boyladı
Sudan gorkdu da geri sayladı
Aldı mendili döndü ağladı
N'ettin Kızılırmak allı gelini
Allı gelini de ak perçemi pullu gelini

Gaynana dedi gelin gelmedi
Gayın baba dedi göynün olmadı
Ceyizi geldi de damlar almadı
N'ettin Kızılırmak atlı gelini
Atlı gelini de ak perçemi pullu gelini

2

GELİN OKŞAMASI

Maraş'da gına gelinim
Okkası on'a gelinim
Hoş geldin hoş geldin
Nişanlın da suna gelinim

Geydiceğim atlas gelinim
Ona da inneler batmaz gelinim
Hoş geldin hoş geldin
Bu eve gelin gelen geri getmez gelinim

Geydiceğim cizme gelinim cizme
Olura olmaza gezme gelinmi gezme
Hoş geldin hoş geldin
Sen safa ol gelinim

Evlerinin önü söğüt
Nişanlın da koç yiğit
Hoş geldin hoş geldin

Aşağıda mazı gelinim mazı
Mazının da közü gelinim közü
Hoş geldin hoş geldin
Kaynanan da cazı gelinim cazı

Yok altıda kepek gelinim kepek
Nişanlın da köp'öglü köpek gelinim köpek

Hoş geldin hoş geldin
Sen safa ol gelinim

3

KINA TÜRKÜSÜ

Çatdık ocak daşını
Gurduk düğün asını
Çağrın bunun gardaşını
Biz gınamızı yakıcık

Canım ana gülüm ana
Gelin oldum gidiyorum
Al gonaklı goca eve

Çağrın bunun nenesini
Yaksın gelinin gınasını
Canım nene gülüm nene
Gelin oldum gidiyorum
Ağla bana gana gana

Çağrın bunun bacısını
Yaksın gelinin gınasını
Canım bacı gülüm bacı
Gelin oldum gidiyorum

Çağrın bunun babasını
Yaksın gelinin gınasını
Canım baba gülüm baba
Gelin oldum gidiyorum

Çağrın bunun dezzesini
Yaksın gelinin gınasını
Canım dezze gülüm dezze
Gelin oldum gidiyorum

4

Alma atdım derinden
Dağ oynadı yerinden
N'ola atmaz olaydım
Yar gidiyor elimden

Almayı ata ata
Sevdalı gata gata
İman tahdım gurusu
Yalınız yata yata

Alma atdım denize
Geliyor yüze yüze
Allah kadir versin
Şu yalnız yatan gıza

Mantıfırım mantıfar
Mantıfarın vakti var
Mantıfara gelen kızların
Cennette beş tahdı var

İrengilde duz olsam
Böyük evde gız olsam
Yar gapıdan gelirken
Evde yalnız olsam

5
GELİN TÜRKÜSÜ

Köylerine geldim köyleri çamır
Odasına girdim a golları hamır
Gaşları gara da gözleri kömür
Nerden aldın babam sen bu gelini

Keten gömlek geymiş yakası dizinde
Dane dane ben vardır yüzünde
Böyle güzel olmaz köylü gızında
Nerden aldın babam sen bu gelini

Keten gömlek geymiş yakası nezik
Kollarını sıkılmış altın bilezik
Sevmiye gıyamadım öpmiye yazık
Nerden aldın babam sen bu gelini

6
BAYRAM AĞIDI

İki motur arası
Ne zor olurmuşda yarası
Gurbanın olam Bayram
Biz de ediyorduk seyran
Mevlam bana verirse de
Ederim de çifte gurban

El ederim el ederim
Yağlıcamı dal ederim
Gardaş gelmezse de
Mezarlığı yol ederim
Ergen babam oğlu ergen
Telisten örtmüş yorgan

7

BEBEK AĞIDI

Gazele bakın gazele
Bebemi goydum mezere
Söyleyin beyim gözele
Ağlamasın bebeme

Maraş'da da büyük gaygı
Girdim dıkıldım çıktım içine
Görenler de soruyor
Nederim Allahım bebemin göüne

Eylen gönül eylen bebem yok
Yuvadan uçtu
Boş beşiğin sallanmıyor
Benim gönlüm daha cahal
Ah bebeksiz eğlenmiyor

Gün görünmez oldu da dağların garından
Kadir Mevlam aldı da bebemi elimden
Yad ellere vermez idim
Yaradan aldı da a bebeğimi elimden
Ne duydun de bebem dilimden
Ağmı yedin de elimden

8

DAŞLAR AĞIDI

Yünsekten düşen daşlar
Bak başıma geldi gördüğüm düşler
Yeşil dağlar düğün gurmuş
Sizde duydunuz mu gardaşlar

Boğum boğum olmuş yerdeki daşlar
Aman başıma geldi gördüğüm düşler
Hilallanmış beyim gara kaşlar
Yoksa galp üstüne mi düştü daşlar
Yeşil dağlar düğün gurmuş
Siz de duydunuz mu gardaşlar

Saymam da semenini saymam
Açık değilmiş yarasını saram
Sordum beyim heç söylemez
Aklım durmuş, gözlerim ağlamaz

9

HAMİD AĞIDI

Beyaz olur da Urfa'nın daşı
Kırk beş idi de gardaşın yaşı
Ne diyem emmiler dünyalar çakılsa vermezidim
Felek bir yanını zora getirdi

Enişimiş de Urfa'nın yolu
Ne oldu da gardaş senin halın
Söylemezmiş datlı dilin
Ne yapıyım felek bir yanını zora getirmiş

Acı haberler her tarafa ulaşır
Yavrular duyar babam diye ağlaşır
Ne yapıyım felek bir yanını zora getirmiş

Yeni mahalle sallanıyor
Akmiş ganları gölleniyor
Ağlamıyan bebekler
Hamid ölmüş diye dilleniyor

Ne yapıyım felek bir yanını zora getirdi

Evlerinin önü söğüt
Gardaş da koç yiğit
Söyle bacım söyle
Gardaşım nerelerde

Piget duvar ses mi dutar
Gardaş ölmüş eller yas mı dutar
Ne diyem emmiler
Gardaşı almış felek böyle

Uzak imiş Maraş'ın yolu
Söylemediler gardaş seni bana
Ne yapıyım gader böyle

10

Sabahınan ötügen guşlar
Bağrıma vurduğum daşlar
Beyim dağlara düğün gürmuş
Siz de ulaştınız mı gardaşlar

Evimiz gücücek yapılı
Gapısı temelden kapalı
Sabahınan yuvasında ötüşen guşlar
Yuvasından uçan guşlar
Baban dağlara düğün gürmuş
Sen de ulaştın mı güccük yavrum

11

Gerek bu geline bir ana
Ağlasın da yana yana
Ağlasana hatın ana
Gidiyorum elinizden

Kurtuluyorum dilinizden
Yeşil başlı ördek olsam
İçmem suyu gölünüzden
İçmem suyu gölünüzden

Gerek bu geline bir baba

Ağlasın da kaba kaba
Ağlasana aslan baba

Gidiyorum elinizden
Kurtuluyorum dilinizden
Yeşil başlı ördek olsam
İçmem suyu gölünüzden

Gerek bu geline bir bacı
Ağlasın da acı acı
Ağlasana hatın bacı
Gidiryorum elinizden

Kurtuluyorum dilinizden
Yeşil başlı ördek olsam
İçmem suyu gölünüzden

Gerek bu geline bir dezze (teyze)
Ağlasın da geze geze
Ağlasana hatın dezze
Gidiyorum elinizden

Kurtuluyorum dilinizden
Yeşil başlı ördek olsam
İçmem suyu gölünüzden

Gerek bu geline bir ede
Ağlasın da gede gede
Ağlasana aslan ede
Gidiyorum elinizden

Kurtuluyorum dilinizden
Yeşil başlı ördek olsam
İçmem suyu gölünüzden

Gerek bu geline bir bibi
Ağlasın da gendi gibi gibi
Ağlasana hatın bibi
Gidiyorum elinizden

Kurtuluyorum dilinizden

Yeşil başlı ördek olsam
İçmem suyu gölünüzden

Dutun atımın başını
Çağrın gelsin güccük gardaşını
Ben gidiyorum gayri gardaş elinizden
Kurtuluyorum dilinizden

Galın gomşular yerini yerini
Ben gidiyorum gayri görünü görünü

12

Sıra sıra yük dağları
Sırma dudun süt daşları
İzin verin yiğit gardaşları
Biz gınamızı yakıcık

Sıra sıra sokular
Anası kızını kokular
İzin verin fakılar
Biz gınamızı yakıcık

13

Halbır deller yünsek yayla
Eşim halını sormaya geldim
Yaraların heyle

14

Geşicioğlu getdi diye ünü-şanı her tarafa yayılıyor. Birgün padişah der ki: „Bu bizden ne kadar üstünmüş, birgün bunu ziyaret edek bakalım” diyer. Geliyeler ki Geşicioğlu'nun evi gendininkinden gerşekden eyi, kibar, üstün. Gariya soriyerler ki ”Yahu dezze” diyerler. „Bunun ismi neden Geşicioğlu galdı?” „Yavrum” diyer. „Benim bir geşim (keçim!) vardı. Böyle dağda gezerdi. Getdim arkasına, buldum orada, seni de Allah verdi dedim. Getirdim, büyütdüm. Adı da ordan Geşicioğlu galdı. Sonunda padişah kızını Geşicioğlu'na veriyer.

15 EMMİ AĞIDI

Yedi oğlum varidi emmi, ikisini yuvadan uşurdun
Beşini de başı derdine düşürdün
Hele birinide Libya gibi memleketden aşırdın
Ne dedin de sen bu işleri başına getirdin

Libya'ya gittinde sekiz yıl durdun
Geldin de gelin bacımın ciğerine bir hançer vurdun
Gettin de Maraş eline bir eller boynuna mı girdin
Ne dedin de sen bu işleri başına getirdin

Libya'dan geldin de bir fiyat mulibis aldın
Her gün de Maraş ellere saldın
Yoksa emmim muskalık mı oldun
Ne dedin de sen bu işleri başına getirdin

Bir avradı emmi iki etdin
İlkini de çaresiz derde atdın
Yoksa emmi muskalık mı etdin
Gittin de Maraş eline bir el goynunda yatdın

Oğlun yetdi emmi, kızın yetdi
Bu yaşdan sonra aklın ellere mi yetdi
Bu işleri de senin başına hangi zalımlar yapdı
Ne dedin de sen bu işleri başına getirdin

16 GELİNİN AĞIDI

Yozgat'ın yayıldı acı haberi
Bu Hakk'ın emriymiş benim kaderim
Bu dert bendeyken nere gideyim
Muradım mahşere kaldı neyleyim

Bayrağım duvara dikili kaldı
Kindar ellerde yakılı kaldı
Sürmeler gözlerde çekili kaldı
Muradım mahşere kaldı neyleyim

Çok ağlattım annem ile babamı
Bu nasıl derdimiş deli ediyer adamı
Kitli koydum açılmadı odamı
Muradım mahşere kaldı neyleyim

17 GELİNİN AĞIDI

Yaşım onaltıydı evinize geldim

Cahil idim de sözünüze kandım
Ben de bu hareketi bana yaratmaz sandım
Yapman zalımlar yapman bu hareketi bana

18

Ağlıya ağlıya da kalmadı gözüm
Söyliye söyliye de tükendi sözüm
Ben de bir garip elin kızırım
Yapman zalımlar yapman bu hareketi bana

Sizin de var elde kızınız
Elbet de olur birgün sözünüz
Yaptığınız bir garip elin kızırım
Yapman zalımlar yapman bu hareketi bana

19 MUSTAFA AĞIDI

Evimizin ardı öveğe bakar
Eveğin taşları beni yakar
Öveğe aşşa sallanı sallanı
İnenim gitti, inip de yanıma gelenim gitdi

Gitdi de gayri gelmiyor
Gelip de halimi sormuyor
Gelsene gayri sen sevgilim
Gelip de halimi sorsana gayri

Evimizin önü susaya bakar
Benim gözümün yaşı durmadan akar
Mustafa'm gitti de gayri bana kim bakar

Bakıkesir'in dağlarını duman mı bürüdü
Yollarını çakır tiken mi bürüdü
Gelsene sen gayri, sevgilim
Gelip de halimi sorsana gayri

Niçin de bana mektup yazmıyorsun
Gelip de yanımda nazlı nazlı gezmiyorsun
Düşmanların da bağırını ezmiyorsun
Gelsene gayri sen sevgilim
Gelip de halimi sorsana gayri

Yukarıdaki parçalar K. Maraş Topçalı Köyünde kayda alınmıştır.

Kaynak şahıs: Ümmü Kılıç

Alındığı tarih: 10 Şubat 1990

11 Şubat 1990 tarihinde de yine K. Maraş'ın Topçalı Köyünde kayıt alıyoruz. Kaynak şahıs: Mehmet Özdemir.

Doğum yeri: K. Maraş, Topçalı Köyü. Parçayı dedesinden öğrenmiş.

19 AĞIT

Bir oğlu var bir de gızı

İçerime girdi sızı

Böyle m'olur kara yazı

Nasıl gıydın Al'emmisi

Giddi gardaş kaldı bacı

Yüreğime girdi acı

Bize mi denedin gücü

Nasıl gıydın Al'emisi

Şerat sana haksız dedi

Daha yaşı yirmiyedi

Yeter emmi vurma dedi

Nasıl gıydın Al'emmisi

Karşiki dağın başı dumansız

Karşiki dağın başı dumansız

Ben bir yar sevdim dinsiz imansız

Ben bir yar sevdim dinsiz imansız

Cennet-i ölü olsa yatamam yarsız

Yar ilen olsun cehennem olsun

AĞITLAR (Vefat eden anne ve kıza söylenen ağıt)

Çulvalığın çuha bezi, [...] hele nazlı

Sarıgaya'dan anam geldi

Sarıgaya'nın a dağları

Yıkıldı anamın a kol gibi evleri vay

Sarıgaya'nın canım köyleri

Zehir oldu, vurmaz oldum vay.

Anamın evi hele yıkık
Babamın beli aman bükük
Gardaşlarım öğsüz dökük
Sarıgaya'ya gardaşımın biri öğsüz çıkık vay
Yıkıldı seranay, hele yıkık
Size dirin Sarıgayacı oy vay

Sarıgaya'nın yolu daşlı
Gadın anam benden gaçdı
Bahar dimeden Gargagediği'ni geçdi

Anam disem a bullanır
İçimde ciğer a sallanır
El anam didik sırayı
Deli gönül a dellendir
Gelin anam diyesim var

(Más dallam.)

Yavrım yavrum hele guzum
Banyocukda hele öldü
Dört çocuğu öğsüz galdı
Gelin yavrum gelin yavrum
Gelin iken yatağında öldü

Anamdan da üstün geldi
Yavrım dimem guzum vay
Gücücük evi a tol gibi
İçinde yavrıları a bal gibi
Gelin yavrım gücücük evinde a var gibi vay

Al araba hele gelik
Yavrım bugün hele ölüğ
Dört bebeği hele galır
Gücücükden öğsüz böyüyen gızım
Yavrım dimem görpe guzum vay

Geliniken ölen gızım
Dört bebeği galan gızım

Gocası hindi gelin alan gızım
Gargagedinin a başında
Anam hini geldi ayışığında
Babam düşmüş öğsüzlük a peşinde
Yarıldım gonşular yarıldım

Angara'dan teli gelik
Bizim hasta eyi oluk
Hindi bizde bir gayıncın ölük

AĞIT (Ölen koca için söylenen ağıt)

Çifte gurşunla vuruk
Dağın başında da galık
Gelin benim bir beyim ölük
Beyceğizim dimem suna

Ondört bebek öğsüz galık
Yiğitcezim benim ölük
Çifte gurşunla vuruk
A Sorkunun hele dağı

Beyceğizimin goca evi
Sorkun mudu bunun da köyü!
Bilemedim bilemedim

Al atına hele binik
Gezerene hele gidik
Sürü goyunu dağı alık
Gelin benim beyceğiz ölük

On dört çocuk öğsüz galık
Al atın üstünde yiğit
Goyun gelir aklı a gargalı
Çoktan ciğerim yaralı
On sene oldu buraya geleli

Daha yiğit a beklerin
Dağa çıkar yiğit a yokların
Öğsüz yavrılarımı a koklarım
Yavrım benim bubasız yavrişciğim

Evin önü hele daşlı
Al atıla yiğit Gargagedini geşdi
Gelin gonşular bizim yiğit hindi şaşdı
Çifte gürşun hakkı oldu

YAŞ DESTANI

On yaşında boyu bosu seçilir
On birinde misk-i amber saçılır
On ikide gonca güldür açılır
On üçünde gözler ceylana benzer
On dördünde cehte koyar arını
On beşinde arar bulur yarını
Yirmisinde eve koyar gelini
Sanki bir yırtıcı aslana benzer
Yirmi beşte bıyıkları burulur
Otuzunda çoşkun sular durulur
Otuz beşte günahları sorulur
Kırk yaşında günahına ağlanır
Kırk beşinde hazan düştü bağlarım
Ellisinde evlada bel bağlarım
Elli beşte sızı iner dizine
Altmışında duman çöker gözüne
Yetmişinde kimse bakmaz yüzüne
Sekseninde ettikleri düş olur
İnsanoğlu doksanbeşe varınca
Azrail gelip canını alınca
İnsanoğlu yüz yaşına varınca
Sanki bir savrulmuş harmana benzer

- Dilinize sağlık daha başka hatırlayabildiğiniz varmı?
- Valla hatırlayabildiğimi söyleyim.

AĞIT: TOKAT YAYLASI

Tokat yaylasında yaylayamadım, yaylayamadım
Avare gönlümü anam eyleyemedim
Hamdi kardeşime söyleyemedim
Ay karanlık bir gecede vurdular beni (2)
Ölmeden kabire anam goydular beni (2)

X X X

Evinizin önü bir büyük avlu, bir büyük avlu
Avlunun içinde anam gır atım bağı (2)
Yağı gurşun yedim yüreğim dağı, yüreğim dağı
Vurma beni vurma vurma, yareme vurma
Bir çift gara taydan intizar alma
Vurman beni vurman vurman erenlerdenim
Bir namus uğruna can verenlerdenim

- Çok teşekkür ediyoruz, çok güzel türküleriniz var.

KAZAN DAĞI TÜRKÜSÜ

Çıktım Kazanın dağına
Karı dizleyi dizleyi
Yaralarım göz göz oldu (2)
Beyler aman aman ben yandım aman (2)
Doktor gözleyi gözleyi (2)

(çıktım) Kazan dağı çatal matal
Arasında aslan yatar
Bir yiğide bir güzel yeter
Beyler aman aman ben yandım aman
İki olursa derdi artar

X X

Başka ne bileyim bi de istersen uzun hava söyleyeyim.
- Uzun hava, tabi seviniriz.

GURBET TÜRKÜSÜ

Aman altı ayım dolmadan da
İzine geldim
Köyünkenarında da of of
Bir haber duydum
Aman muradım olmadan da
Yarden ayrıldım
Duydumda yarım gurbet ele gidiyor
Benim yarimde gurbet ele gidiyor

Aman yüce dağ başında da Arap hacılar
Ardıçlar iniler de çamlar gıcılar
Aman aşağıdan gelende garip bacılar
Benim yarimde buralarda varmı'ola
Benim yarimde içinizde varmı'ola
Aman yüce dağ başında dırmanır yolum
Kırıldı dallarımda tutmuyor kolum
Nedir Allah'ımda nedir? Genç yaşta ölüm
Ölüm müdür de ayrılık mı bilemedim
Şu yalan dünyada birgün gülmedim
Aman ölüm müdür de ayrılık mı bilmedim
Şu yalan dünyada da birgün gülmedim

Derlememize ertesi gün devam edelim.

BEKTAŞI FIKRASI

Vatandaşın biri bir gün hamama gitmiş, hamama gittikten sonra hamam parası yokmuşhamamcı 5 guruş istemiş parayı bulamayınca ne yapsın çare Allah'a yalvarmış ya bana 5 guruş ver ya bu hamamı yık, baksaki hamamın bi tarafı güldür güldür yıkılmaya başlayınca golender (kalender) banyo yapan fukara kaçmış doğru bi ormana bir ağaç dibine durmuş beklermiş öte yandan Bektaşinin birisi gelmiş ille bana 1000 altın 99 oka gabul etmem 1000 altın adam Allah'a yalvarırmış, yanına gelmiş ne diyon hemşerim demiş hamamdan kaçan golender yanına sağ yapmış buna bi dene.

(Kasetin I. Yüzü)

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü öğrencisi Ümran Başer tarafından Halk Edebiyatı dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezine hediye edilmek üzere doldurulmuştur. Bugün 12 Şubat 1990, Ankara'nın Şereflikoçhisar ilçesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla bir kaç dinleyici huzurunda yapılmıştır. Buna gerek

İşte guzum, bu dünya fanidir; tez gelir geçer.

Gelir geçer, adam deler de geçer

Dırmanın dırıldım, yabayan daddım guzularımı gaerleri gelmedi.

Guzumun birinin gocası polisidi bu aransid (anarşi) zamanında vurdular. Guçanda üç aylık çocunan galdı; kendi ondokuz yaşındaydı. Hacı Bayram camisinin önünde vurmuşlar daha birbirinden havasını almadan felek darbeyi vurdu, vuranın gözü kör olsun.

Gitseydin de guzum şu yolların ucundan

Olmasaydın polis de guzum ölür müydün acıdan

Acı haberlerinide aldık arkadaşından
Guş dünekli de ızıcık emekli guzum
Gittiğin yollardan ıramazanım tırtıtmıydın
Seni öldüren gurşunnan barıdmıydı of of
Nazlı yarından havasını almayan guzum
Körpe bebesini belemeyen guzum
Ganadı ganda da ganda da
İbiği bende yazık guzum guzum
Uykudaysan ıramazanım uyan
Dayanabilirsen gelin gönülüm dayan
Nazlı yarine dayan guzum

Nice dağ başında da guzum gar bölük bölük
Esmе seher yeli ciğerim delik
Nazlı yarin ölmüş guzum gul benzin soluh – vay soluh –
Feleğin evini de guzum ben mi daşladım
Felek sana garşı da hatalar mı işledim
Polislik ellere düştü de guzum sana düşmedi
Şafah yıldızı gibi de guzum sende parlama ha
Nazlı yarim öldü deyu de guzum nörelenip ağlayıp sallanma
Bu yalan dünya da kimsiye galır belleme
Güççük yaşda da guzum saldım sizi okula – ha –
Bu gaderler de heç gelmezdi başınıza
Bu gaderlerinizin geleca heç bilinmezdi
Güççüğüdünüz de guzum gıya yumruh vurmadım
Fakırdım da çivçi çoban vermedim
Yetirdim böyütdüm de guzum başınız bozuldu da gülerinizi
görmedim görmedim
Işıl ışıl ider de guzum dağların başı
Goygun goygun öterah anam silanın guşu
Gendi silasına sığmamış kişi
Elin silasına da sığar mı başı
Guzularım guzularım
Gaderi kötü gadın guzularım
Ciğerim guzum gönülüm
Nazlı yarından havasını almıyan – almıyan –
Çırpına çırpına da bebesini götürmiyen guzum
Odasına vardım da odası kitli
Bahçasına vardım da guzumun bahçası otlu
Güççük yaşda da guzum ölümvurgunu yüreği dertli
Hangınıza yanıyım guzum guzum

Senin gaderin öyle oldu
Gadın Fadinin de gaderi gelmedi
Beş dene saç kesinen o guzum da nazlı yarinden ayrıldı
Galdın anam oy

Havalı da deli gönül havalı
Dertli olan guzularda goygun çalar yuvalı
Güvercinimekliden ekliden bülbül yuvalı yuvalı

İşte böyle guzum yalan dünya sonsuz, gelir geçer, deler geçer, günler geldi ne günler geçti
aman boş/baş. Allah hayırısını versin ne serirse ya Rabbim Cenabil Mevlaya iyi badlar (baht)
şanslar iyi nasibler kısmetler versin.

Fani dünya gelir geçer. Benim beyim de otuz iki senedir vetenlerde (veteriner) memurdu bu
gızın gocasına üzülecam deyi, eniştesine bir gün de panaması oldu, adamcazım dayanamadı.
Allah kanı kanı rahmet elesin oda böyle geddi.

Bazı ağlarlar, bazı gülerler, yerli daima gendini acıya vursan her dert ağrı gelir başına.

Beş dene, altı dene gız gelin eddim, iki oğlan verdim.

Namularıynan, ağ yüzleniyen tertemiz meydana çıkardım.

Çattılar ocah daşını
Derdiler gızın başını
Hanı anam anam öz anası
Başında mumlar yanası
Atlassa çıkar eşşiyi
Sofrada galdı gaşşiyi
Büyük evin anam yahışiyi

Gelinin geydiği atlaz
Atlaza inneler batmaz
Gelin güvasız yatmaz
Ayrıl eşim anam ayrılalım
Sabah assın gülüm yad olalım
Evlerimin yanışiyi
Sofranın gümüş gaşşığı
Atlassa çıhar eşşığı

Haydi guzum gınan gutlu olsun
Ağzın şeker dadl ossun

Bu gelin türküsü buda böylede, gendim överdım gızlarımın gınasını, hep tertemizce saldım. Allah genne bahtiyar etsin amma napım gaderleri gelmedi, ikisinin gocası öldü biri beş gızınan galdı.

Dinleyen beylere, hanımlara, çoh çoh selam iderim.

İşte bazı derdimden bazı şeyimden bu küçük odamda gırh yaşında yüzüm sizden kara dördüm, şimdi onun yanda kalırım. Yedi çocuk öldü, yedi de burda. Allah şefatinden nail eylemesein şefatçi olalım. Hindi ben gırh yaşında doğurdum doğum yaptığım oğlanın söylemesi ayıp onun yanda kalırım. Bazıda neşelendirelim kendimizi.

Şu silleyi gece geçtim gulüm görmedim amman (4)

Acı datlı sular içtim sunam ölmedim amman (4)

Acemin yazıları

Yayılrı guzuları

Ben burayı bilmezdim

Annımın yazıları yar, yar, ar, yar, yar amman amman

Şu sillenin çelenleri gulüm kiremid amman (4)

Ölüyorum gevır gızı kerem id amman (4)

Kılıcı gana değer

Poşusu dala değer

Nasıl ana doğurmuş

Sepedi cama değer

Şu silleyi gece geçdim sunam görmedim oğlan (4)

Acı dadlı sular içtim hele ölmedim amman (4)

Garşıda goyun guzu

Gıvır gıvır boynuzu

Mala damah etmeyin

Dengine verin gızı

Sürmeler mi çektin anam

De gözüne Musdafam amman

De gözüne de Musdafam amman

O benim aslan yarım

Duvara yaslan yarım

Duvar gahir götürmezde

Bağrıma yaslan yarım

ZAHİDE TÜRKÜSÜ

Zahidem gurbanım sallama beşik

Şu genç yaşında da ben oldum aşık
Hey boyuda benizlim kekil dolaşık

Zahidem gurbanım nolacah halim
Gine bi laf duydum gırıldı belim

Ezeli de deli gönül ezeli
Çiçek dağı döker mola gazeli
Çolaşdım alemi gurbet gezeli
Bulamadım zahidemden gözeli

Zahidem gurbanım nolacah halim
Gine bi laf duydum gırıldı belim

Esirim de deli gönül esir
Anan bana seni bana verirse
Nemize yetmiyor el gadar hasır
Anan seni bana gülüm eğer verirse
Nemize yetmiyor el gadar hasır

Zahidem gurbanım nolacah halim
Gine bi laf duydum gırıldı belim

KIZILIRMAK TÜRKÜSÜ

Bide Kızılıрма çarım balım son darah
Gızılırmah da dalga vurmuş da vurur
Nörüm pek göççük qızılırmah sudan bunalır
Niddin niledin vay gızılırmah allı gelini benli sunamı

Martin alıpda şu gartalı vuralım
Dalgiç getir de sevdiğimi denizden bulalım
Neddin gızılırmah allı gelini, gözleri benli nazlı yarimi
Neddin neyledin de vay gızılırmah, nazlı yarimi allı gelini

Çil keklikte zalım çil keklik
Sana silanan bana gurbetlik
Dimedim mi deli gönül ben sana
Şu genç yaşta zor olur hasretlik

Dimedim mi fani dünya ben sana

Bu gençlikte zor olur hasretlik
Bir guştur gelmiş yemen elinden
Dilleşdiler de bilemedim dilinden
Gorharıdım ayrılığınan ölümden
Hepsi başıma geldi ne diyim
Ne diyim anam da gaderime yazıma
Hem canıma gıydım anam hemde guzuma

Deşmenin başında bir dolu desti
Desdinin üstüne de sam yelin esdi
Silada anam bendem unudu kesdi
Söyleyin anama anam ağlasın

Anamın oğlu var beni ninesin?

- Anda atmışüç yaşında bu gadar çıkar sesim
- Simdi horoza ağıt:

Horozuyum ala bele
Götürdüler garagola
Yimesinler güle güle
Çırpın çırpın gel horozum

Horozumu yidiler
Veleyini yahdılar
Bana gahir çekdiler
Bübülüm cebulüm gel horozum
Çırpın çırpın var horozum

Allah lat, daha çoh bilirim ya unuddum gafam üstüm demi var yavrum, iki eniştem öldü,
gocam öldü, aman işte geldik geçdik.

Heceleri heceleri
Dolanırım pacaları (baca)
Anam beni anar mola
Her cumayi geceleri – Allah.

Heceleri heceleri
Dolanırım peceleri
Yarım beni anarm ola
Her cumayi geceleri – Allah.

Heceleri heceleri
Dolanırım peceleri
Guzum beni anar mola
Her cumayi geceleri – Allah

III.

Bugün 14 Şubat 1990 Hatay'ın Iskenderun ilçesinde kayıt alıyoruz. Bu derleme kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

AĞIT

Evirdiler, övürdüler
Ceren depeyi çevirdiler
Ne gamayla ne bıçakla
Nazlı kardeşimi devirdiler.

Bir hançer vurdum, başına
Kara kar indi başına
Haber verin bacısına
O da yansın gardaşına

Hopladım geçtim eşiği
Sofrada buldum gaşığı
İşte binip gediyorum
Büyük evin yakışığı

Yerden yanı oldum ola
Güden yanı soldum ola
Kardeşimin ela gözü
Karıncalar oydu mu ola

Hellen kızlar, höllen kızlar
Ne söylersem berlen kızlar
Kardeşimi gayıp ettim
Görürseniz söylen kızlar

Bir tek oğlu olmuş. Zaman ile o kız da dağa getmiş, bağ gettiğinde üzüm kesmeye yağmur tutmuş. Yağmurun tuttuğunda şey, kız şeye girmiş. Bağ evine girmiş. Oğlan da evvelki vermedikleri oğlan da onu takip edermiş. O da oraya giriyo. Geline bir hakarete bulunuyo. Ve gelini de boğup öldürüyo. Oradan da savişip gediyo, artık gayri.

Yağmur yağdı diye mekana girdim
Alnıma yazılan yazıyı gördüm
Bağırı çağırı canımı verdim
Eşidip sesime gelenim yok mu?

Keşke girmeseydim, ıslansaydım
Bir ağaç dibine yaslansaydım
Bir çoban görüpte seslenseydim
Eşidip sesime gelenim yok mu?

Ak alnımda silinmedik yazım var
Sinim (gençlik) taze bu dünyada gözüm var
Yetim kalır bir küşücek kuzum var
Annem nerde diye soranım yok mu?

İnsaf eyle evde bir tek kuzum var
Al kanlarım gölekledin ağzıma
El uzatma Hamiyet kızıma
Sanan yaradanın yok mu?

Biri çıktı köy bağına yürürken
Canda yanmaz bu sözleri söylerken
Gökten yağmur damla damla inerken
Beni öldürdüler gelenim yok mu?

Kurdurun kazanım, suyum çektirin
Ala gözden kanlı yaşlar döktürün
Biçtirin kefenim bolca diktirin
Yakasız gömleğe saranım yok mu?

Saçlarımı boğazıma doladı
Çöke çöke tırnakları kavladı
Zalim düşman dediceğin olmadı
Şimdi gelir a Celalim yok mu?

- Bu söylediğiniz kızın ağzından değil mi?
- Evet kızın ağzından. Hayır kızın ağzından başka bir arkadaşı söylemiş.
- Başka buna benzer söyleyeceğiniz var mı?
- Bir kaç tane var, söyleyim ama buna ait değil. Buna ait çoktu da bilemiyorum. Bu söyleyeceğim çamkuru diye bir köy var.

- Bu gerçek mi?
- Bu da gerçek, o da gerçek, ikiside. amkuru diye bir köy var orda bir kadıncağız doğum yapmış, doğumda ölmüş. Onu da ona söylemiştir.

şu amkuru içinde
Boyalı erbi (rg) saında
Kızlar, gelinler hep birikmiş
Dene gelin yok içinde

Yele yele yelememiş (dünyaya doymamış)
Yerden toprak elememiş
Yazık oldu Döne Gelin
Bir gececik belememiş

Zubunun asıyım mı?
Kara kekil kesiyim mi?
O yollara giden gelmez
Umudumu kesiyim mi?

KINAT RKÜSÜ

Buna gerek tek bir ana
Ağlayayım yana yana
Canım ana gözüm ana
İşte koyup gedyorum
Gedyorum gedyorum
Sineyi terk ediyorum

Buna gerek tek bir baba
Ağlayayım kaba kaba
Canım baba gözüm baba
İşte koyup gedyorum
Gedyorum gedyorum
Sineyi terk ediyorum

Buna gerek tek bir kardaş
Ağlayayım yoldaş yoldaş
Canım kardaş gözüm kardaş
İşte koyup gedyorum
Gedyorum gedyorum
Sineyi terk ediyorum

- Bu kına türküsüne bir de şu şeyi bağlayalım.

Eskiden düğünler nasıl yapılırdı, ne gibi hazırlıklar yapılırdı düğün öncesinde?

- Düğün öncesinde eskiden mesela bayrak kalkacak. Bayrak kalkmadan üç beş gün önce bir eskiden şimdi davetiye dağılırdı. Eskiden şey alırlardı, havlu alırlardı.
- Buna ne derlerdi?
- Ona okuntu derlerdi. Onu dağıtırlardı üç beş gün önce onu dağıtırlardı. Mesela, Cuma günü bayrak kalkacak Cuma günü bayrak kaldırırlardı. Tabii kız tarafında oğlan çekerdi çeremesini (masraflarını) oğlan tarafı çekerdi. Eskiden düğünü bir hafta çaldırırlardı, şimdiki gibi üç gün değildi. Eskiden kimisi türkü çağırırdı, kimisi oyun oynardı. Haftalarca böyle düğün çaldırırlardı.
- şimdi aklınızda mı teyze bu türküler?
- Ahlımda söyleyeyim:

2. KIZILIRMAK TÜRKÜSÜ

Martin getirinde şu gartalı vuralım
Gayık getirinde şu gelini bulalım
Gelinsiz koyede nasıl varalım
Gızılırmah nittin allı gelini
Gerdanı beş gariş benli gelini

Sağmenlerde gaya dibi dolaşır
Yingeler de guzu gibi meleşir
Gonağın başına gelinci başın dolaşır
Gızılırmah nittin allı gelini
Gerdanı beş gariş benli gelini

Gayınbaba da derki gelin gelmedi mi
Gayınana da derki vahıt olmadı mı
Guvada derki cehiz gelmedi mi
Gızılırmah nittin allı gelini
Gerdanı beş gariş benli gelini

- Oldu ağzınıza sağlık teyze. Teyze bu yastık ta da çehizinizden mi?
- Çehizimizden yavrum. Neler galdı ki yavrum eski türküler, maniler, duğünler bi başgaydı. Bir hafta evvel başlardı. Ekmek yaparlardı, goyunlar keserdik ondan sonra düğün hazırlıklarına başlardık.
- Kimo? Buyur teyze.

3.

Pırçağa getmezsen eve salayım

Ah niyamanda zorumuş Pırçah Tarlası

Pırçah Tarlasında yar yar gelin olması

- Bunun gibi doluyudu neler varıdı neler. Galin hiç bişey ahlımızda galmadı.
- Teyze biz sizin de isminizi alalım.
- Mualla Sarıca, yavrum.
- Kaç yaşındasınız?
- 55 yaşındayım.
- Bu manileri, türküleri kendi düğününüzde mi öğrendiniz? Annelerinizin düğünlerinden mi?
- Gendi düğünlerimizden de, annelerimizden de. Bizlere galana gadar da yine bişeyler vardı, şimdi hiç bişiy yoh yavrum. Eskiden 4 gün 4 gece düğün olurdu. Ekmek ideridik, ondan sona davetçi gezilirdi, mevlüt ohunurdu.
- Düğün davetçisi mi?
- Bir genç kız olurdu, bir de yaşlı kadın olurdu, her gapiya buyurun düğünümüz var diye davetçi geilirdi. Gelinini ortuya getirirlerdi. Oğlan evinde misafir birikdiği zaman, gelini oğmeyince çalgıcımız gitmezdi.

4.GELİN ÖVME TÜRKÜSÜ

- Nasıl olurdu bu gelin öğme töreni?

- Gelin öğme töreni:

Alladı geçti eşiği

Sufrada galdı gumuş gaşığı

Gelin evlerin yahışıği

Gız anam gınan gutlolsun

Yariyin ağzı datlolsun

Babam bazara vardımı vardı

Al yeşil aldınmı aldı

Buda gızıma olsunmu dedi mi dedi

Gız anam gınan gutlolsun

Yariyin ağzı datlolsun

Destere destere

Elim girdi astara

Gelin evlerin yahışıği

Gız anam gınan gutlolsun

Yariyin ağız datlolsun

- Ondan sona çalgımız gor giderdi. Baş oğdükten sona bağışımızı verirdik birahır giderdi. Bunlardan evvel cehizimiz olurdu yavrum. Gelinin başını örterler, cehiz arabasının, gamyonun önüne eskiden at arabalarıynan giderdi. Gelinin başını örterlerdi, ayna dutarlardı.
- - Ayna niye tutuluyor?
- O zamanki adetler. Aydınlik olsun. Bahdım mı güzel? Ben mi güzel? Bahdım benden güzel. Onunden geçeridi. Gına geceleri yaparlardı, pındıhlar pıstıhlar yenir, gınalar yanar. Ondan sona halaylar çekilirdi.

YOZGAT YOLU TÜRKÜSÜ

Yozgat yolu darmola
Aman minaresi varmola
Aman aman aman
Gel aslanım gel
Hapıslara af gelmiş aman aman
Aman acep aslı varmola

AĞITLAR

Fado bibi bunları nerden öğrendin?

- Böyüğannemden öğrendim.
- Küççükken?
- Küççükken. Annem ölülerde söylerdi bunu.

a)

Düşmüşüm dağlarına şehitler gibi
Yavrusını yitirmiş geyikler gibi
Yitirdim yavruyu çay kenarında
Ne çalı dibi koydum, ne kaya dibi!
Yitirdim yavruyıda yol kenarında

l.

b)

Suda dağlar kenarımış
Ayrılanlar yanarımış
Yiğitlerin yaylasına
Oy kartallar dönermiş
Yavru senin anan öle ey.

II.

Suda dağlar kenarımış
Ayrılanéar yanarımış
Gurbet elde gelen guzular
Nenni nenni yavru nenni
şu yavrının sereyine
Oy çakallar konarımış
Yavru gurbanda konarımış

c)

Dağlar senide delik delik delerim
Galbır alırda toprağını elerim, yavrum elerim.
Goyun guzu gubu meler gelerim
Dağlarını deler gelirim.
Galbır altında toprağımı elerim
Dağlarını deler gelirim

d)

Bir taş attım pencereye tığ dedi
Yavru çıktı annem evde yoğ dedi
İnanmazsan çığ odaya bağ dedi
İnanmazsan çığ odaya bağ dedi

5 – TÜRÜ

Emmim gızı emmim gızı
Sen gül topla ben nergisi
Sen al geyin ben gırmızı
Ben gidemem emmim gızı

Altına başlığ olayım
Goynuna gorşlığ olayım
Kalk gideyim emmim oğlu
Kalk gideyim emmim oğlu

- Çok oldu, heye.
- Acıpınar köyünde mi oluyo öğrendiğin yer?
- Acıpınar köyü.
- Evet. Başka bi bildiğin var mı?

- Bildiğim.
- Teyze adın ve soyadın ne?
- Fadime ETLİK.
- Nerde doğdun?
- Acıpınar'da.
- Kaç yılında, kaç yaşındasın?
- Atmış, yetmiş, seksen yaş. Seksen yaşı yaz.
- Hı.
- İlkokulu bitirmedin de mi?
- Okulu hiç görmedim. Doğru, okumayı bitirdim hep.
- Evet.
- Şimdi bize bi türkü söyleyin isterseniz.
- Söyliyecem. Size bi türkü söyliyecem.
- Söyleyin.
- Başlayım mı?
- Evet.

1.AĞITLAR

Yüsekden ötüyor kesginin kuşu oy
Genen açılıyor yaremin başıy
Gendi silasına sığmıyan gişi
Elin silasına sığar mı bacım?

Hastanenin şişeleri parlıyor
Annem gelmiş, başucumda ağlıyor
Ataş düşmüş hastanenin içine ey
Vadem yetmiş, baş dokdorun suçu ney?

Hastaneye vardım, „zabah” dediler

-Arka gelmiyo garının dediği söyliyemiyom

2.

Sarı çiğdem gimi sarattın beni ey
Susuz pınar gimi guruttun beni ey
Geliyorum diye avutdun beni

Kürde gelin giden kızın ağıdı
Kürdün develeri yayılır, gelir
Yayılır, yayılır, garnın aç gelir

Yayılr, yayılır, garnın aç gelir

Kürtler dilleşir de bana göç gelir
Anam beni niye verdin Kürtlere ey?
Vereyidin köyümüzden itlere ey
Gelin anam gel, gelennerinen
Silanın yolunu bilennerinen
Gurbetin yolunu görennerinen

Denize daş atman, daş batar gider
Gurbete gız virmen, gız yiter gider
Gurbete gız virmen, gız yiter gider
Anayı, babayı terk ider gider
Gelhin anam gel, gelennerinen
Silanın yolunu bilennerinen
Kürtlerin yolunu görennerinen

Denizin gıyında gaynar hereni
Daradım saçımı, yokdur örenim
Daradım saçımı, yokdur örenim
Anam senden gayrı da yokdur benim yanarım
Gelhin anam gel, gelennerinen

3.KINA TÜRKÜSÜ

Gınacılar çay başına cüzüldü
Gınacılar çay başına cüzüldüy
Altın tasda yeşil gınam ezildi ey
Altın tasda yeşil gınam ezildi ey

Gınayı görüncük benzim bozuldu
Eyvah gızlar ben anamdan ayrıldım
İpdi anamdan, son siladan yozuldum.

Atımı getirin binek taşına
Elim erişmiyor niye gaşına ay?
Benden selam söylen bir gardaşıma
Eyvah gızlar ben anamdan ayrıldım
İpdi anamdan, son silamdan yozuldum.

Elinin gınası, kömür garasıy

Gözünün sürmesi, kömür garası
Eyvah kızlar, ben anamdan ayrıldım
Ben hasteyim, ben anama götürün
Sağıma, soluma yasdık getirin
Eyvah kızlar, ben anamdan ayrıldım
İpdi anamdan, son silamdan yozuldum.

- Tamam. Sana söyleyim.

4.TÜRKÜLER

Yüce dağ başında yayılır yılan vay yılan
Avası getmiş de hanesi veran ağ gelin sürmelim
Avası getmiş de hanesi veran a gelin sürmelim

Ağ gelin de indim ola yayladan yayladan
Gaşın değil de gözün beni ağladan a gelin sürmelim
Bu güzellik de sana gadir Mevla'dan a gelin sürmelim

Yüce dağ başında yayılır yılan vay yılan
Avası getdi de hanesi veran vay veran a gelin
Alırım ahdimi, goymam a gelin a gelin sürmelim

SARI ZEYBEK

Sarı zeybek sıkma benim golumu
Sarı zeybek sıkma benim golumu
Sıkarsan da Allah alsın canını aman aman

Cevizin yaprağın aldı, eller yeşil
Cevizin yaprağın aldı, eller yeşil
Sığa gollarını boynumdan aşır aman aman

Uyan hi derdine yandığım uyan
Uyan hi derdine yandığım uyan
Gonca güllerini derdiğim uyan aman aman

Gara deniz coşdu deller (derler) coşmamış
Gara deniz coşdu deller, coşmamış
Dalga boydan aşdı deller, aşmamış aman aman

O yar benden geçdi deller, geçmemiş
O yar benden geçdi deller, geçmemiş
Uyan hi derdine yandığım uyan aman aman
Gonca güllerini derdiğim uyan aman aman

SARI ÇİĞDEM

Sarı çiğdem gimi (gibi) saratdın beni
Susuz punar gimi gurutdun beni
Seviyorum diyerek avutdun beni
Dilerim Allah'dan arar bulaman

DÜĞÜNÜNE AĞLADIM

Düğününden ağladım
Seyrettim bir kenardan
Artık burada duramam
Giderim ben buradan

Allah mesud eylesin
Hincin ellerin oldun
Dönyan ahret bacımsın

Hincin ellerin oldun
Giderim ben buradan
Hincin ellerin oldun
Dönyan ahret bacımsın

NAZMİYE GELİN

Nazmiye gelin de melil melil bakıyor
Altı aydır da yarelerim akıyor
Acıya indi nazlı yarın oyum oy
Bilemedim nazlı yarım oyum oy

Asbabının da gaşarını bozmadım
Doya doya da kekil, zilif cüzmedim
Altı ay olmadan da nazlı yarden bezmedim
Aman acel aman, üç gün ara vir (ver)
Aman acel aman, üç gün ara vir
Ben ölürsem nazlı yarım unudur

Ağsarı'ya vardım, ördek ötüyor
Tokdur (doktor) söyledikçe derdim artıyor
Bey babam da beni bozgıra alıp getmiyor
Aman bey babam ayrılık zordur
Aman bey babam ayrılık zordur
Şu benim derdime bi derman gördür

Ağsarı'ya vardım, ördek ötüyor
Tokdur söyledikçe derdim artıyor
Bey babam da beni bozgıra alıp getmiyor
Aman bey babam ayrılık zordur

Nazmiye gelin de melil melil bakıyor
Altı aydır da yarelerim akıyor
Nazlı yar de gara yasa batıyor
Söyle dokdur söyle, ben ölür müyüm?
Söyle dokdur söyle, ben ölür müyüm?
Ölmeden silayı ben görür müyüm?

Tokdurun şişesi de başucumda çözülü
Acel geldi, ala gözler süzüldü
Söyle tokdur söyle, ben ölür müyüm
Ölmeden silayı ben görür müyüm?

Ağsarı'ya vardım da vay sokak sokak
Develi giderse ben de giderim amman, giderim gel gel
O gızın yoluna bir gan iderim amman, amman Dereli

Develi daylak da sevenler aylak
Sen kimin yarisin de her yannarın oynak
Develi densiz de gerdannarı bensiz

SARI KIZ

-şunu diyecem gızım ben

Denizin ortasında, denizin ortasında
Galeyledim gazanı, galeyledim gazanı
Sarı gızın ucundan, sarı gızın ucundan
Yedim İramazan'ı, yedim İramazan'ı

Ak niye niye niye!
Öldüm yar diye diye
Yarım ölmüş ağlarım, yarım ölmüş ağlarım
Başında döne döne, başında döne döne

Oğlan mavilim oğlan
Sözüme gavillim oğlan
Enişdem bana goğ vermiş, enişdem bana goğ vermiş
Yalan aslanım yalan, yalan yiğidim yalan

NİNNİ

1.

Nenni desem, ne hal olur?
Güller açar, bahar olur
Nenni guzum nenni nenni
Nenni desem nennine nenni
Haber savdım emmine nenni

2.

Nenni desem, ne hal olur?
Güller açar, bahar olur
Anasızlar ne hal olur?
Nenni guzum nenni nenni

-Dandini söyleyecem.

-Bunu söyleyecem.

3.

Yuvalar yaptım da cücük (çocuk) çıkmadı çıkmadı
Gadir Mevlam da hiç yüzüme bakmadı
Ah odalar issiz galdı
Ah helkeler susuz galdı
Yuvaların güçsüz galdı galdı

- Teyze bu söylediğin ninni ve türküleri nerede öğrendin?

- Guzum arada öğrendim. Düğünlerde, şorda şurda, gezdiğim yirlerde öğrendim.

- Acıpınar'da mı?

- Acıpınar'da.

- Ne zamandı, o zaman kaç yaşındaydın?

- Guzum, ufadım. Ha on iki yaşında nededirim. O adarıdım. Hinci atmış yaşındayım.
- Adınız ve soyadınız ne?
- Soyadım Deniz, adım Gıymat.
- Nerde doğdunuz?
- Acıpınar'da doğdum.
- Atmış yaşındasınız?
- Atmış yaşındayım.
- Okur-yazarlığınız var mı?
- Okur-yazarlığım yok guzum.

Bugün 21 Ocak 1991. Aksaray'ın Acıpınar köyünde kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

- Başla teyze.

AĞIT (Emsal'ım)

Tokdurun gonağı da ye yan, al gareli ay
Emsal'ı sorarsan da ey ah guzuyum ağır yareli
Gelin çıkmadı da Hanevii'ye, bek mi aralıya?
Gaderi kötü guzuyum

İndim çeşmeden anam, doldum destimi desdimi ay
Zalim hasdanede sana atdım posdumu ay
Nişanlım zalim de hiç yanıma gelmiyor
Anam yonsa benden oy umudunu kesdi mi ay

Yeşil sandık dibine oturup da anam açmadım
Alım, yeşilimi giyiniş guşşanış da anam gezmedim
Yalan şu dünyada senden havasımı alıp bezmedim
Gatı cahil giden guzum, ne diyim sana ay

-Aklıma gelenleri diyecem ya, gelmedi ki

Yalan şu dünyasa anam geldim, gezmedim
Yalan şu dünyadan da havasımı alıp bezmedim
Al duvanan, gara tazzanan da anam gelin olup gezmedim
Havasım gazı goynunda giden Emsal'ım

Genç yaşında dert sabi (sahibi) olan guzuyum, ne diyim sana ay
Hanevi'nin yollarını mı gözleyim guzuyum, gelecek diye?

Hasdaneyi mi gözleyim gara Emsal'ım gelecek di guzuyum?
Goyak goyak dertli guzuyum
Goygun goygun yurtlu guzuyum

ETEM'E AĞIT

Etem'in arkası da dereli düzlü
Samalını seçdim de aslanım, çiçekli yozlu
Benim nazlı yarım, bek datlı sözlü
Ne diyim aslanım, ne diyim de ağlayım?

Çildir çildir de çeşmelerin akardı
Neçe kevrandan Ağa dayın gapısına ıkardı
N'itdin onnarı da girdin gara topraklara aslanım?
Gö giz demeyince, Allah demezdi
Gadir Mevla'm bir dert verdi de dağdan dağa aşırıldı
Ne diyim sana aslanım

- Gitdi gayrı, hepsi işde. Dur iki beyit da var, onu da diyim. Bunda iyi diyim gayrı.

TÜRKÜLER

1.

Benim yarım, yaylalarda oturur
Ak ellerin soğuk suya batırır
Demedim mi nazlı yarım ben sana
Sık muhabbet tez ayrılık getirir.

- Aşk var burda gel. İşde gelir gelir gelir gider gayri. Neydi işde?

2. KOZAN DAĞI

Gozan dağı, garlı de buzlu
Beyler aman amman
İçi dolu gelin de gızlı ay

Gozan dağının eteği
Eteğin aslan yatağı
Kız ananın dert ortağı
Gel gara gözlüm aman amman

Gozan dağı çatal
Arasında aslan yatar
İki alıp da n'olacamış?
Beyler aman amman
Bir yeğide bir tuna yeter

HASTANE AğIDI

Yüce dağ başında ah guzum
Gar bölük bölük
Aman vurdu gahbe felek silleyi de ah ciğerim
Susadın da delik

Hasdanen ellerinde de guzuyum, gara beliklim galiyak
Unutmam guzuyum seni, unutmam
Gatı cahiliken de guzuyum attım postunu
Hasdanen ellerinde de guzuyum aç susuz yatan gara guzuyum
„Anam şu adar ekmek ver” dedin de vermedimidi
Aman ellerim gırıldı mıydı, niye vermedim guzuyum?

Aman tokdur geldi de gara gözlerine bakıyor
Aman gözler süzöldü de cannar çıkıyor
Anan, emmin de başucunda guzum bakıyor
„Aman Hamz'eli Ağa çıkaralım ben umudu kesdim” dedim guzuyum
„Aman Fadime ben de kesdim umudu ya tokdur vermiyor” dedi

Sarı çiçekler gimi yerlerin yüzüne yetenim
Yetmeden geri gara yerlere yeten guzuyum
„Aman emmim, mezerimi derin eyle” dedi.
„Su serp de serin eyle” dedi guzuyum
Gendinden umutları kesen gara guzuyum
Aman genç yaşında gara yerlere giden guzuyum

Aşşık Garib'in devamı

Analar daş assın da gonşular
Dayansın buna ay
-Yeter gayri. Aşşık Garib'in galan türkülerini söylüyorum.

Garip anasıyım da Zehre'dir adım
Aman Hoca seni gördüm de arşa çıkdı önüm, firyadım

Hinci nerelerde de benim Garib evladım?
Söyle Garib'ime durmasın, gessin.

Anan, bacın diri
-Yo. Hoca dimiyor. Hoca duruyor da bacısı alıyor.

Sana dirim de sana hocaların hocası.
Yürekden mi çıkar gardaş acısı
Şu gız nişannısı, benim bacısı
Söyle gardaşıma durmasın, gessin

- Nişannısı alıyor.
Sana dirim sana bezirgan Hoca,
Çekiyim ürüne haylan iskence
Beim nişannısı, şu da bacısı
Söyle sevdiğime durmasın, gessin

- Kim o gelen. Anası alıyor.
Dokuz ay da bu batnımda
Götürdüm götürdüm de hermes(?)ata yetirdim
Garib derler ben bir yavru yitirdim
Söyle Garib'ime durmasın, gessin

Hoca diyor ki: „Anam, bacım” diyor „Siz ne diyorsunuz. Ben hiç bişey annamıyorum sizin lafınızdan” diyor. Garib'e veriyor.
-Tekrar.

Hoca diyor ki ona „ben” diyor „ne biliyim Garib'i” diyo. „Hoca' diyo, Şahsenem, „şu gitdiğin yerde” diyor, „şu tasınan su dat” diyür. „Kim sab çıkarsa Garib o” diyor. Bi dolduruyor döküyor, bi dolduruyor veriyür, şerbet.

Bebek beni del eyledin oy bebem oy
Yakdı yakdı kül eyledi nenni de bebek, nenni de ocuk nenni nenni nenni oy

Bebeğin keşiği pakır oy bebem oy
Üğrelerim tıklar tıklar nenni de bebek, nenni de çocuk nenni ey

İçindeki Hacı Bekir oy bebem oy
Nenni de bebek, nenni de çocuk nenni nenni nenni ey

Deveyi deviye çatdım oy bebem oy

Yuralın boynuna atdım nenni de bebek, nenni de çocuk nenni ey

- Teyze, bu ninniye nerde öğrendin? Acıpınar'da mı?
- Bu ninniye burda, evmizde, anamdan öğrendim.
- Kaç yaşındaydın, o zaman da mı küçüktün?
- O zaman da aynı işde böyleydim.
- Evet. Doğacak bir çocuğun erkek olması niye istenir?
- İrkek olması, babasının ocanı yaksın, tütününü tütütsün. Onun uçu isteller.

AL KARISI

- Al karısı ne olduğunu biliyo musunuz?
- Bilmiyoruk onun ne olduğunu.
- Albastı mı derler acaba burda?
- Hı?
- Albastı mı derler, al karısına?
- Albastı deller.
- Anlatır mısınız biraz?
- Dişi kitlenir, akli başından gider, zaykıl olur.
- Öldürür mü?
- Öldürür.
- Kadını...
- Öldürür. Ayılanı da olur, öleni de olur.
- Evet. Çocuğu öldürür mü peki?
- Çocuğu öldürür mü peki?
- Yo. Çoca (çocuğa)bişiy olmaz. Anasına...
- Yitmiş, seksen yedi yaşındayım.
- Seksen yedi yaşındasın.
- Seksen yedi yaşında.
- Okur-yazarlığın var mı?
- Okur-yazarlığım yok.
- Evet, çok sağolun.

Bugün 22 Ocak 1991. Aksaray'ın Acıpınar köyünde kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

- Siz şimdi ne söyleyeceksiniz?
- Benim babam şıkıdı (şeyh idi). Baz ilahiler söylerdi. Hatırımda galannardan sana birgaç söyleyim.
- Söyleyin.

İLÂHÎ

Dağlar ile daşlar ile
Çağırayım Mevlam seni
Seherlerde guşlar ile
Çağırayım Mevlam seni

Şu dibinde mahin ile
Saharlarda ahun ile
Abdal olup ya Hu'n ile
Çağırayım Mevlam seni

Gökyüzünde İsa'n ile
Tur dağında Musa'n ile
Elindeki asan ile
Çağırayım Mevlam seni

Derdi aşgın Eyyüb ile
Gözü yaşlı Yakub ile
Ol Muhammed mahbub ile
Çağırayım Mevlam seni

Hamd ile şükrollah ile
Vasf-ı „Kul hövallah” ile
Daima zikrollah ile
Çağırayım Mevlam seni

Bilmişem dönya halini
Terketdim keyl u kaini
Baş açık, ayak yalını
Çağırayım Mevlam seni

Yunus okur diller ile
Kumrular, bülbüller ile
Hakk'ı seven kullar ile
Çağırayım Mevlam seni

AĞIT (Mihtad'a ağıt)

- Ben sana şimdi bi uzun hava söyleyim.

Aman hasda düşdüm de elim dutmaz galemi
Acep ben de görür müyüm silamı?
Pedere söyleyin benden selamı
Ladiker resmimi baksın ağlasın
Pedere söyleyin de anam benden silamı
Ladiker resmimi baksın ağlasın

Pederim gelir de anam mıhtadın derse
Söylemen arkadaşlar da oy oy of gitdi den Bursa'ya
Felek yolumuzu çevirdi terse
Yolumu bekliyen anam ağlasın
Felek yolumuzu da anam çevirdi terse
Yolumu bekliyen anam ağlasın

Söyleyin pedere de anam olsun satarda
Gelip beni de aran aran a sen sabırda
Ben yatarım da gurbet elde gabirde
Gabirimi gazın dostlar ağlasın
Ben yatarım gurbet elde gabirde
Gabirimi gazın dostlar ağlasın

Garşiki görünen de anam çangır dağı
Bir yanı gabristan da zalım hastane sağı
Başucuma yazın mıhta daktağı
İsmimi okuyup babam ağlasın
Başucum yazın mıhta daktağı
İsmimi okuyup dostlar ağlasın

Yarelerim süzme yar anam anam garibim
Dokdur benim neyime aman aman garibim
Ben bu dertden ölmezem aman aman garibim
Sebebim zalım oldu anam anam garibim

İLÂHÎ

- Aç da sana bi ilahi da söyleyim, ondan sona son virecem.

Gaflet uykusundan yatar uyanmaz
Can gözü gapalı gafletin çokdur
Hak sözü dinlemez, asla inanmaz
Kalbi çürük, fesat cahilin çokdur

Hak sözü dinlemez, asla inanmaz
Kalbi çürük, fesat cahilin çokdur.

Kur'an'la sünnete vermez özünü
Gaflet uykusundan açmaz gözünü
Taştan gati, beter söyler sözünü
Bed amelli, cahil münkerin çokdur
Taştan gati, beter söyler sözünü
Bed amelli, cahil münkerin çokdur.

Bildiğinden şaşmaz, nasihat almaz
Aslı münkir olan imana gelmez
Hakkını yitirmiş, kendine gelmez
Nefsiyle uğraşan pehlivan çokdur
Hakkını yitirmiş, kendine gelmez
Nefsiyle uğraşan pehlivan çokdur

Suya giderim suya
Elmayı saya saya
Galdırın asger şapganı da
Asgerim yarım
Bakayım doya doya da dayanamıyorum
Yar üsdüne yar seviş de ona yanıyorum.

Başındaki bendin yar
Ağladım, gülmedim yar
Küstürdüm nazlı yarı de
Asgerim yarım
Sonunu bilmedim yar de dayanamıyorum
Yar üsdüne yar sevmiş de ona yanıyorum

Başındaki tülbendi ben dokudum dokudum
Sevdalı mekdebinde de asgerim yarım
Yedi sene okudum da dayanamıyorum
Yar üsdüne yar sevmiş de ona yanıyorum.

- Bi de gına türküsü vardı yiğenim, sana bi de onu söyleyim.

Gelin gınacılar, şurdan oturun
Asbabımı, guşşığını getirin

Gınacılar çay başında cözüldü
Altın tas içinde yeşil gınam ezildi

Gınayı görünce annem benzim bozuldu
İpdi anamdan son sinemden yad oldum

Bindirdiler annem beni binel daşına
Ellerim yetişmiyo er gaşına

Urganınan salladılar beni peceden
Gulağıma bir ses gitdi annem üceden
- Teyze, bi de ninni söyler misiniz?
- Bi de ninni söyleyim sana.

Bebeğin beşği pakır
Sallıyalım takır tukur
Dayısının adı Hacı Bekir
Nen bebeğim nenni

Bebek beni del iyledi
Her evlerde gul iyledi
Nen bebeğim nenni

Bebek beni ağladıyo
Her evlerde söylediyo
Nen bebeğim nenni

Ala hocadan havası var
Ahmet diller dedesi var
Nen bebeğim nenni

Bebeğin beşği pakır
Sallıyalım takır tukur
Dayısının da adı Hacı Bekir
Nen bebeğim nenni

Aşşık oldum gülüm sana
Anyorum yana yana
Elçi gönderdim annemi
Seni bana virmediler
Virmediler, virmediler, bu halimi bilmediler

Neyidi verdiğin sözler
Andıkça yüreğim sızlar
Garip gönim seni özler
Seni bana virmediler
Virmediler, virmediler, bu halimi bilmediler

- Bi de sana Gozan dağı türküsü söyleyim.

GOZAN DAĞI

Gozan dağı çatal matal
Arasında daşlar yatar
Bir yağde bir güzel yiter
Beyler amanın amman
İki oluncu derdi artar
Ah alvirin dabancamı, atayım mı ben?
Gız senin uçun mapislerde yatayım mı ben?
Eş miydin eş miydin?
Gelen atlı beş miydin?
İki çerkez bir kürd oğlu
Beyler amanın amman
Silahların boş muyudun?
Amanın amanın yakında gel
Silahını, bıçağını dakın (takın) da gel

AĞ GELİN TÜRKÜSÜ

Ağ gelin dengim ola yayladan ay yayladan
Gaşın değil de gözün beni ağladan a gelin, gurbanım
Bu güzellik de sana gadir Mevla'dan Mevla'dan
Guş gibi üsdünde dönerim gelin, sürmelim sen bilin

Aşşığıdan da acı boyrazın acılar acılar
Yokarıdan da çallı belleri gıcılar, sürmelim sen bilin
Suya gider de çivte bacılar bacılar
Guş gibi üsdünde dönerim gelin, sürmelim sen bilin

Alırım ahdımı de goymam a gelin, gurbanım sen bilin
Var mıydın da bu dünyada yeşil bulan vay bulan
Guş gibi üsdünde dönerim gelin, sürmelim sen bilin

MEMLEKET TÜRKÜSÜ

Melmekete mekdup savdım gareli
Mekdubumda gara haber sıralı
Zaten validemin bağı yareli
Ladiker ismime baksın ağlasın

Pederim sorarsa, „evladım” dirse
Sakin öldü dimen (demeyin), gitdi din Bursa
Felek çarkımızı çevirdi terse
Feleğin gahrini itsin ağlasın
Felek gahrimizi çevirdi terse
Feleğin gahrini itsin ağlasın

- Arkasını getirmedi a neyse.

VEYSEL KARANİ İLAHİ

Yimen illerde Veysel Garani
Söylemez yalanı Allah, yimez haremi
Arayı arayı bulsam izini
İzini tozuna Allah sürsem yüzümü
İzini tozuna Mevla'm sürsem yüzümü

ŞOFÖRE AĞIT

Şuferim didiğine direkson olma
Önünde baraç var gaflete dalma
Birtecik (birceğez) oğlumu dahi gurbete salma
Aman şufer aman yavaş sür onu.

Acemi şuferin de yamandır (yavuzdur) işi
Önüne dikeldi birceğez kişi

.....

Aman şufer aman yavaş sür onu.

İstanbul'dan çıktım yüküm çok ağır
Söylerim söylerim de kulağı sağır
Gavur Dağı'nın koca yokuşu
Aman şufer aman yavaş sür onu.

Kerkük Dağları da oldu yurdumuz
Üççeğez (uçcecik) yavruyu da yetim koydunuz
Tatlı aşım ağı kattınız
Aman şufer aman yavaş sür onu

Makineler de goraf goraf (kıvrak kıvrak) geçiyor
Sağına soluna duman yapıyor
Üç makine garaçda mahkeme görür
.....

- Peki amca senin adını da öğrenelim şimdi?
- Abdülkadir Balım.
- Doğum tarihin ne amca?
- Tevellüt 325...
- Okuma-yazman var mı amca?
- Yok.

- Bu söylediğin ağıtı kimden öğrendin?

Böyle bir belledimidi evveli, genciken, delikanlıyan...

Birinde Adana'da çalışırken Danışmentli İsmail Efe vardı. Üç gün böyle iş çektimi sabah gine kalmazdı bu... İsmail Efe vardı... bir... (Elleriyle bahsettiği kişi için çeşitli şekiller çiziyor... çok eski olduğunu ifade için ellerini sallıyor.)

Kaynak şahsın;

Adı – Soyadı: Havana İPEK

Doğum Yeri ve Yılı: AKSARAY Taşpınar – 60 yaşında

Tahsil durumu: okur-yazar değil

Mesleği: Ev hanımı

Ürünü kimden ve ne zaman öğrendiği: verdiği ürünlerin (ağıtların) tamamı kendisine aittir.
Kardeşlerinin, yiğenlerinin ve eşinin ölümleri üzerine (muhtelif zamanlarda) söylemiştir.

Alınan ürünler

AĞITLAR

İsdambıl didiği yidi dağımış
İki yanı mor sümbüllü bağımış
Anam oğlu İsdambıl'da sağımış
Sağ olan yiğidi salar İsdambıl

İnginni yugsekli oğalarım var
İliman diritir havaların var
sufrası miydanda oğalarım var
çöpü çildiretmez duyar Beg dağı

Beg Dağı'nın başı sarı laleli
Hiç gulmedim ben de dünyaya geleli
Omuzu tuhekli bili palalı
Neçe yigitlerim varıdı benim

Ben bir beg oğluyum damdan dama atıldım
Yad illerin kevranına gatıldım
Beg oğlu olduğum neden bell'oldu
Cinganların çadırında yatırdım

İsdambıl: İstanbul
iliman: limon
miydan: meydan
çildiretmez: kaçırmaz, gözden kaçırmaz

MANİ

Dar sokaktan geçemedim
Acı şarab içemedim
Gayınbaban pek namussuz
Şeref ettim geçemedim

Aman Ayşam, yaman Ayşam
Dağlar başı duman Ayşam
Çağlar başı duman olsa
Seni orda goman Ayşam

NİNNİLER

Penciresi kara perde
Nasıl yatın gara yerde
Sen uğrattın beni derde
Guzum nenni, nenni...

Bursa'nın yolları gül ile diken
Ayrılık değil mi belimi büken

Guzum nenni nenni...

Ekin ekdim evlek evlek
Dadandı bir gara leğlek
Ocağımı kör godun gahpe felek
Guzum nenni nenni

Barnağıma daktım hatem yüzük
Belime çaldım tükenmez azık
Noldu gençliğimize yazık
Guzum nenni nenni...

Derleme yapacağımız ikinci kişinin:
Adı: Serap Kuş
Doğum yeri ve yılı: Kadınhan – 1977
Öğrenim durumu: İlkokul mezunu. Kuran Kursuna devam ediyor.
Verdiği ürü: ilahi – okuduğu kursta öğrenmiş.

İLAHÎ

Makamımız kuş misali
Daldan dala konabilir
Makamımız kuş misali
Daldan dala konabilir

İnsan oğlu yok misali
Birgün olur ölebilir
İnsan oğlu yok misali
Birgün olur ölebilir

Dağlar taşlar kül misali
Birgün olur tozabilir
Dağlar, taşlar kül misali
Birgün olur tozabilir

Kendini fakir görenler
Birgün yüce olabilir
Kendini fakir görenler
Birgün yüce olabilir

Hakikate eren erler

Mevlasını bulabilir
Hakikate eren erler
Mevlasını bulabilir

Bu can sana emanettir
Bir gün olur çıkabilir
Dünya malı bir ziynettir
Ancak amel kalabilir

İKİ ALİ AĞIDI

Şimdi anneannem (Fatma SABIRLI) köyümüzde (Yukarı çiğit) yıllar önce yaşanmış gerçek bir olayı ve bu olayla ilgili yakılan ağıtları söyleyecek.

Köyümüzde çok eskiden iki deyze çocuğu vardı, iki Ali vardı.

Deyze çocuklarıydı (Teyze çocuklarından birinin adı Ali, diğeri Mehmet. Ali'nin babasının adı da Ali). Ağılları vardı. Orayı sürmeye gettiler. (orada) ikisi de uğraşırka biri birini (diğerini) öldürmüş. Birinin babası varıdı (Ali) goşmuş. Oğlum öldü herhalda deyi seğirdir. (Mehmet) onu da öldürüp goşa goşa köye gelir. Ben ikisini de öldürdüm, ölüleri serili, hayvanlar orda galdı gidin bakın diye köylü de gaktı getti. İkisini de öldürmüş, ölüleri serili hayvanlar orda galmışlar. (Bunun üzerine şu ağıt yakılmış)

Hay burası ne deresi
Burası Gartal deresi
Usul siktir Havva yarım
Her yanlarım şiş beresi

Ağılının önü arpa
Camızlar yer gırpa gırpa
İki Ali'ler can veriyor
Ellerini çırpa çırpa

Ağılının önü yonca
Yonca gakmış dam boyunca
Biki Ali'ler olmayınca

Bu türkü kına gecesi günü geline söylenir.

Kaynak şahsın adı soyadı: Asiye Çerçi

Nerede, ne zaman öğrendiği: Karacaardıç Köyü'nde anasından öğrenmiştir.

KINA TÜRKÜSÜ

Çatdılar gazan daşını
Çökdüler düğün aşını
Gelin etdiler eşimi
Kız eşim var sağlığılan

Sil gözünü yağlığılan, var sağlığılan
Ahırda gağrı ganadı
Üstüne bülbül dünedi
Ahırda galdı kalbır

Gel git gelin geri geldi mi
Atladın çıkdın eşiğı
Sofrada kaldı gaşığı
Gız eşim var sağlığılan

Sil gözünü yağlığılan, var sağlığılan
Gızın babası büyük babası
Gız sana misafir kaldı
Bugün akşamlık, yarın öğlenlik

Gızın anası büyük anası
Gız sana misafir kaldı
Bugün akşamlık yarın öğlenlik

Gızın ağası büyük ağası
Gızın ağası küçük ağası
Gızın ablası büyük ablası
Gızın ablası küçük ablası

Karanfil oylum oylum
Geliyor selvi boylum
Selvi boylum gelince
Şen olur benim gönlüm

Garşıdan gel garşıdan
Uzun boylu çarşıdan
Sana basman alayım
Uzun boylu çarşıdan

Haydi gel dolaş da gel
Bağları dolaş da gel

Küşücüksün sevdiğim
Pencereden kaç da gel

Karanfil dedikleri
Şekerdir yedikleri
Hiç aklımdan gitmiyor
Yarimin dedikleri

Gül ekdim hardal oldu
Açıldı dal dal oldu
Ben ayrılık bilmezdim
Ayrılık senden oldu

Hasdayım nar isterim
Döşeği dar isterim
O döşeğin içine
Cilvalı yar isterim

Kaynak şahsın adı soyadı: Ayşe Tekin
Verdiği ürünü kimden ve ne zaman öğrendiği: Eskiden komşularından öğrenmiş.

AĞIT (Hastanenin demirleri parlıyor)

Hasdenenin demirleri parlıyor parlıyor
Tokdur (doktor) gelmiş yareleri yağleyor yağleyor
Annem gelmiş baş ucumda ağleyor ağleyor
Hasdanadan çıkdım başım selamat selamat
Eve geldim gopdu бага gıyamet gıyamet
Guzularım size kaldı amanet amanet
Karlı dağların delik delik
Yandı da gara ciğerim delik
Bugün bize mi geldi bu ayrılık
Bu ayrılığı dünü bu günü
Ciğerime vurdun düğüm

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi
Ayşe Aydın tarafından Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak Selçuk Üniversitesi Halk
Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 22 Ocak 1991, Hatay'ın Dört Yol ilçesine bağlı Yeşil kasabada kayıt alıyoruz. Bu kayıt
topluluk huzurunda yapılmıştır.

Adın soyadın: Hatice Özkan
Doğum yerin: Yeşilköy
Doğum yılın: 62
Okur yazarlığın: okur-yazarlığım yok
Verdiğin ürünü kimden aldın: Annemden

AĞIT (İnce Hacı)

Sabahınan er kakarım
Ocağın külin atarım
Çifte benim gayınlarım
Siz buyurun ben dutayım

Kapının önünde dut ağacı
Dalları yere değici
Gurban olam ince Hacım
Guluncum yere gelici

Bebeğin beşiği camdan
Yuvarlanır düşer damdan
Şimdi emmin dayın gelir
Kimi atlı kimi yaya
Şimdi emmin dayın gelir
Kimi Rum'dan kimi Şan'dan

Bebeğin beşiğin altın
Goyun tereziye dartın (tartın)
Şimdi emmin dayın gelir
Nenni bebeğim nenni

Yöresel iki tane yemek örneği:

Ekşili çorba: Ekşili çorbanın suyunu goydum, nohudunu koydum, dômesini atdım, fasulyasını goydum, mercimanı goydum, yeşil fasulyasını goydum, batlıcanını goydum, lahanasını goydum. Salçasını yakan, eşkisini goyan, işte olur bir yemek.

Toga: Önce yoğurdunu çalpar, ayran yaparım. Ununu çalarım. Kaynadıktan sonra dômesini goyarım. Köftesini yaptık, köftesini de goyarım. Ondan sonra ıspanağını goyarım. Güzelce soğur misafirlere çıkarırım.

Adın – soyadın : Zübeyde Gören
Doğum yerin – yaşı : Yeşilköy – 60 yaşındayım
Okur-yazarlığın : ilkokul mezunuyum

Verdiği ürünü kimden aldın: Babaannemden

TÜRKÜ

Oğlan evlenmiş askere getmiş. Askerden de gecikmiş gelmemiş, gelini babası almış. Oğlan askerden gelmiş. Gelini babası almış, oğlan bir ağıt yakmış.

Havlusuna girdim havlusu çamur
Odasına girdim iki eli hamur
Baba ne dedin dey aldın gelini
Baba ne dedin dey aldın gelini
Gelini gelini telli gelini

KINA TÜRKÜSÜ

Bir kız gelin giderkene gına gecesi bu türküyü yakmışlar.

Gız anası gız anası
Başında mumlar yanası
İşte goyup gidiyorum
Kör olası gız anası

Silip süpürdüğü yurtlar
Belimi verdiğim dutlar
İşte goyup gidiyorum

Gız anası gız anası
Başında mumlar yanası
Gız anası gız anası
Çağırın gelsin öz anası

Yeşil sandık açamadım
Arpa buğday saçamadım
Ben anamdan geçemedim
Anam anam benim anam

Ev önüne serdim hasır

Uğruna olurum esir
Var mı evlatlıkta kusur
Anam anam benim anam

Anam dedim gel yanıma
Elim attım gül dalına
Saçım verdim el oğluna
Anam anam canım anam

Bir kızı iki genç sevmiş. Birisiyle evlenmiş birisi de camide damadı vurmuş.

CELAL'E AĞIT

Kurtkulağı köyünde düğün kuruldu
Yatsı camisinde damat vuruldu
Kıyma Celal kıyma nar tanesiyim
Annemin babamın bir tanesiyim
Annemin babamın bir tanesiyim
Yüce dağ başında yıldız ışıldar
Celal-i vurmuşlar kanı fışıldar

HASAN PAŞA TÜRKÜSÜ

Biz bu adamların sayesinde yaşıyoruz yavrum. Bu Fransızlara da ilk kurşunu da rahmetlik Emin Hoca'nın oğlu Yusuf varıldı. Yusuf mu Mustafa mıydı. Her neyse bunlardan birisi sıkıyor. Düşmana sıkılan ilk kurşun da bu oluyo yavrum.

Hasan Paşa dağı daşıeledi
İslam olan dileğini diledi
Yiğidin yakışığı silah olmalı
Dünyanın aslanı bir Hasan Paşa

Bir yiğit töredi çaylı elinde
Heş gözü yoktur dünya malında
Beş yüz tene çetesi var yanında
Çeteler Serdarı Koç Hasan Paşa

Heç mi gözün yokdur dünya malında
Beş yüz çetesi var yanında
Çeteler Serdarı Koç Hasan Paşa

AĞIT (İsmail Ağa'ya)

Kara kalpağı başında
Çetesi var yanı başında
Ganlı geçid üst başında
Harb ederdi İsmail Ağa

Garpuz dizinde dakılı
Kimden alam ben akılı
İsmail Ağa'yı vurmuşlar
Kim olur köyün vekili
Kim olur köyün vekili

Akşam olur Fadıma yatmaz
Sabah olur dibet ötmaz
İsmail Ağa'yı vurmuşlar
Salih de yerini dutmaz
Salih de yerini dutmaz

Derelerde biter gamış
Uzasa da vermez yemiş
Sana diyom Hasan çavuş
Ganı da ganınan değış

Seni vuran Ermeni miydi
Gurşunlar çift miydi
Gadanı alım emminin
Elin golun yok muydu senin

A yüzü

Bugün 11 Şubat 1991. Konya'da kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Kaynak şahısla ilgili bilgiler

Adı soyadı: Fatma Dönmez

Tahsil durumu: Okur yazar değil

Doğum yeri – yaşı: Aladağ – 85

Okuyacağı ürünü kimden ve ne zaman öğrendiği: Gelinliğinde, hocalardan öğrenmiş.

İLAHÎ (1)

Günahın deryası dağlardan aşdı

Günahım yazmaktan melekler şaşdı
Şeytan ile nefsim bana ulaşdı
Şeytan ile nefsim bana sataşdı
Mağbudum Allah'ım sen yardım eyle
Maksudum Mevlam sen imdad eyle

Günahimlen doldu yer göğ arası
Yurum yurum çıkmaz Allah yüzüm garası
Beş vakit namazdır anın (onun) çaresi
Aman Allahım sen yardım eyle
Amanın Mevlam sen imdad eyle

İLAHÎ (2)

Gara çaydan gece geçdim
Eğildim suyundan içdim
Ben arada şehid düşdüm
Anın (onun) için inilerim
Anın için sızılarım

Gara çayda vurulmuşam
Döne döne yorulmuşam
Ben Mevlamı bir bilmişem
Anın için inilerim

İnilerim sızılarım
Ben Allahım arzularım
Ben Mevlamı arzularım

Beni bir dağda buldular
Kolum kanedim kırdılar
Dolaba layık gördüler
Anın için inilerim

İnilerim sızılarım
Ben Allahı arzularım
Ben Mevlamı arzularım

Suyum enginden alırım
Alır yokarı dönerim
Gecelerde zikr iderüm

Anın için inilerim

Teyze, bir kız ölmüş. Onun için ağıt yakmışsın. Söylesen.

AĞIT (Kızı Hatice'ye)

Çıbığım yok yollarına uzatam
Takatim yok yavrum Hatçem çıkıp yolun gözetem
Emsalın yok seni kime benzetem
Aman Allahım datlı ekmek yok mu
Yavrularımı aldın da bu bana çok mu

Mangal oldum da külüm yok Allah
Bülbül oldum kanadlarım tüyüm yok Allah
Bülbül oldum da gülüm yok Allah
Yandım Allah gülüm yok
Yavrularımdan ayrılalı Allahım ah çekmedik günüm yok

Gide gide gitmez oldu dizlerim
Ağlamaktan da görmez oldu gözlerim
Yavrularım gelecek di gözlerim
Aman Allahım sen imdad eyle
Kadir Mevlam sen imdad eyle

Yüce dağ başından indiremedim
Yönünü yönüme döndüremedim
Bir elimde galem Allah birinde divit
Felekin gönlünü gandıramadım
Aman Allahım datlı ekmek yok mu
Yavrularımı aldın gittin hep bana çok mu Allah

Yüce dağ başına yağın kar idim
Yağmur yağdı da güneş vurdu eridim
Evvel yavrularımın sevgilisi ben idim
Şimdi kimseler istemez oldu Allahım
Şimdi kimselerin yanına duramaz oldum Allahım
Yavrularım yok ki dayanam ben de Allahım

Yüce dağ başını dolanıyorum
Yitirdim yarularımı da oranıyorum
El gadar mektuba güveniyorum

Aman Allahım sen yardım eyle
Aman Allahım sen yardım eyle

Teyze, şimdi bize ne okuyacaksın?
İlahi okuyacam Hocalardan gide gide öğrendim.

İLÂHÎ (1)

Kabenin örtüsü hare
Dört yanında dört minare
Aşığı oldum dört minare
Ararım Allahım bulamam seni
İsterim didarını Mevlam göremem seni

Kabenin örtüsü yeşil
Gün vurur da ışıl ışıl
Melekler fır fır dolaşır
Ararım Allahım bulamam seni
İsterim didarını Mevlam göremem seni

Geyiğin tüyleri sarı
Geyik çeker ah-i zari
Geyik peygamberin yari
Anın için inilerim ilinlerim sızılarım
Ben Allahım arzularım

Bugün 16 Şubat 1991. Konya'da kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Kaynak şahısla ilgili bilgiler:

Ad soyad: Elmas Tınmaz

Doğum yeri – yaşı: Konya, 38

Şimdi bize ne okuyacaksın teyze?

Ben komşuyla gelin kaynana manisi okuyacam. Ben gelin olacam o kaynana. Ben bu maniyi babaannemden öğrenmiştim çocukken.

Diğer kaynak şahıs: Nadire Çavuşoğlu, 1940 Urfa doğumlu.

Ben de komşulardan öğrendim. Gelin kaynana davası devamlı konuşulur.

GELİN - KAYNANA ATIŞMASI

Gelin:

Gulhü vallahü ahat

Gaynanayı kaldır at

Kaynanasız gelinler
Aman bacım ne rahat

Kaynana:
Gız gelin dırdır etme
Fazla ileri gitme
Vakitsiz horoz gibi
Gece yarısı ötme

Gelin:
Sini sini şekerim
Üstüne bal dökerim
Kaynananın kahrını
Oğlu için çekerim

Kaynana:
Başı saçaklı gelin
İpten kuşaklı gelin
Dün geldin adam mı oldun
Leylek bacaklı gelin

Gelin:
Çarşıda et kaynana
Başında bit kaynana
Oğlunla biz yanyana
Sen dışarı kaynana

Kaynana:
Oğluma çatacağım
Seni boşatacağım
Sırtına tekme vurup
Sokağa atacağım

Gelin:
Kazan hedik kaynana
Dişleri gedik kaynana
Oğlun çerez getirdi
Sensiz yedik kaynana

Kaynana:
Kıymetli paşa oğlum

Binlerce yaşa oğlum
Gelin canıma yetti
Çabuk gel boşa oğlum

Komşunun okuduğu bitti ben tek olaraktan gelin manisi okuyacam sana.

GELİN MANİSİ

Çiçek gibi her yanım
Sen hizmetçi ben hanım
Evden kovarım seni
Eğer isterse canım

Yüzüm beyaz ay gibi
Kaşlarım var yay gibi
Oğlun bana ev aldı
Koskoca saray gibi

Kaynanayı ne yapmalı
Kaynar kazana atmalı
Yandım gelin dedikçe
Altına odun atmalı

Çarşıda havuş kaynana
Oğlun çavuş kaynana
Oğlun neler getirdi
Sensiz yedik kaynana

Bahçede biber kaynana
Oğlun berber kaynana
Oğlun kapıdan girince
Şiş de geber kaynana
Elmas teyze bize ne okuyacaksın?

Tuba, seni çok sevdiğim için iki oğlum da asker olduğu için sana bir gurbet şarkısı şöyliycem.
Kimden öğrenmiştin Elmas teyze?
Bunu ben, annem kız kardeşim gurbete gittiğinde annem kendisi oturmuşbir gün yazmış, ben de ondan öğrendim.

GURBET TÜRKÜSÜ

Aylar yıllar saymasaydın
Ah bağıma taş bassaydın
Et tırnaktan ayrılır mı
Keşke anne olmasaydın

Duvak duvak tel mi oldun
Nefesimde yel mi oldun
Sen annenin kuzuyusdun
Şimdi ona el mi oldun

Kuruyan dallar eğilmez
Azgın yaralar sarılmaz
Evlat acısını yavrum
Anne olmayan anlamaz

Beşiğe koydum salladım
Ninni söyleyip ağladım
Gözlerimden ayırmazken
Gurbet ele mi yolladım

Ağaçlarda dal olsaydım
Nefesinde yel olsaydım
Ah bir toprak taş olsaydım
Keşke anne almasaydım

Bugün 19 Şubat 1991. Konya'da kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

Kaynak şahısla ilgili bilgiler:

Adı – soyadı: Miyase Demirkol

Doğum yeri – yaşı: Hadim Avşar – 40

Tahsil durumu: Yok

Ürünü kimden ve ne zaman öğrendiği: çocukken babaannesinden öğrenmiş.

AĞIT (Çocuğu olmayan bir kadının)

Yuvarlanır gelir yaylanın gülü
Gelen gelinlerin gucağı dolu
Bizim emsalların olmuş bir oğlu
Alıp gucağıma nen diyemedim.

Al bağırtlak dolamamış ellerim
Genç yaşıma nen çalmamış dillerim

Deyzem ellerimi bağladı kocam ciğerimi dağladı
Yapman Allah aşkına beşik değil kundağım ağladı

Urganım (ip) yok yol üstüne uzadam
Akranım (yaşıt) yok yad ellere benzedem

Çanaklarda gırmızı gül destesi
Deyzem oldum hasiretlik hasdası
Şimdi gelir Ermeneğin postası
Baktım içinde yoğ umuş anam
Bekledim içinde yoğ umuş anam

Gabirimi gazın bayıra düze
Yönümü dönderin silandan yüze
Benden selam söylen garib anama, garib anama
Tel çekin de benim anam ağlasın
Babamın oğlu var beni neylesin

Hastanenin önü incir ağacı
Toktur bulamadı derdime ilacı
İlac içtim içerime derd oldu
Ellerin vatanı bana yurd oldu

Gabirimi gazın bayıra düze
Yönümü dönderin siladan yüze
Benden selam söylen garib anama, garib anama

bağırtlak: beşiğe bağlanıp,
çekildikçe beşiğe sallayan

Habibe Güleş söylediği ağıtı 15 yaşında, kendi memleketinde birisi öldüğu zaman getirilen bir kadın varmış ondan duymuş.

EMINEM AĞIDI

Hamamda tasın galdı Eminem
Ayağında da mesin galdı Eminem
Sandıkta çeyizlerin basılı galdı Eminem
Eminem Eminem gelin Eminem
Evlerin anası gelin Eminem
Evlerinin önü yapmadan direk

Buna da dayanır mı Eminem
Heç canlar yürek
Eminem Eminem gelin Eminem
Seni aldıldım ben de Eminem
Sandıkta çeyizin basılı galdı Eminem
Eminem Eminem gelin Eminem
Aldıldım seni canım Eminem
Evlerinin önü mermerden direk
Dutdu da Eminem aldılar gittiler seni
Sana olarak bura ne galdı
Yavruların bana öksüz bıraktın
Eminem Eminem gelin Eminem
Evlerine nasıl girem Eminem

BİLMECE

Bilmeceleri Çay'da, 22 yaşında, Hatice Teyze'den dinlemiş.

Dağda tak tak	Cevabı: Tahra
Suda cip cip	Ördek
Erşin (arşın) ayaklı	Geyik
Burma bıyıklı	Yiğit

Deveden büyük
Serçeden küçük
Zehirden acı
Şekerden tatlı
(Ceviz)

Minare dibi hare
Yüzbin çiçek bir lale (Ay ve yıldızlar)

Habibe Güleş tekerlemeyi 12, 13 yaşlarında sobe oynarken komşuların çocuklarından duymuş.

Ellem bellem badi dillem
Hoca fil fil gataran gıç
Atlık çitlik büngül bünelek pırlanbıç

İnne battı canımı yaktı
Tombil kuş arabeyi koş

Arabanın tekeri İstanbul'un şekeri
Happele yuppele su iç kurtul

NİNNİ

Ninni'yi Çay'da, 14-15 yaşlarında ablasından dinlemiş.

Bahçeye kurdum salıncak
Eline de verdim oyuncak
Benim de oğlum yumurcak
Nenni de oğluma nenni
Nenni de oğluma nenni

Hey huvar da huvar da
Aynam kaldı duvar da
Allah bizi kavuştursun
Su yolnuda bunarda (pınarda).

Hovarda: genç, delikanlı, 20-25 yaş arası

KINA TÜRKÜSÜ

Hani bunun öz anası
Çıgırın gelin
Gınacıya
Hemen gelsin
Gapıya
Gınacı gelsin
Hepimize

Elinin gınası çamur itsin
Gözünün sürmesi kömür itsin
İt oğluna yalan gitsin
Atladı gitti işiği (eşik)
Sofrada galdı gümüş gaşşığı
Su beyü verin yakışığı
Gız eşim gınan gutlu olsun
Söyle dilin datlı olsun
Gelin geldi gapımıza
Dürüsü var hepimize
Hoş geldin gelin hoşgeldin

Evime iş geldin

AĞIT

Uzun olurda şam ağacını budallar
Altında da goyun guzu güdeller
Babasız gızı da böyle gelin ideller
Anam ağlar, bacım ağlar
Babam da gara yirde yaslar bağlar

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 88323 numaralı 3. sınıf öğrencisi Ahmet İNCE tarafından, Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma ve İnceleme Merkezine hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 17 Şubat 1991 Pazar. Adana'nın Yüreğir İlçesi Özgür Mahallesinde kayıt alıyorum. Bu kayıt kaynak şahısla dinleyicisiz olarak yapılmıştır.

- Şimdi sizin isminizi öğrenelim.
- Emine İNCE.
- Nerede doğdunuz?
- Bulgaristan'da.
- Bulgaristan'ın neresinde?
- Karnabat Kazalı Muraderen Köyü.
- Kaç yaşındasınız?
- Elli altı (56) yaşındayım.
- Okula gittiniz mi?
- Gittik, oda (orda) köy okuluna gittik, bi(r) kış okuduk işte.
- Okuma yazma öğrenebildiniz mi?
- Bir imzamızı atıyaz.
- Bir imzanızı mı atıyorsunuz? Peki bize bugün ne söylemeyi düşünüyorsunuz?
- Anamızdan ö(ğ)rendi(ği)mizi anlatma direşicez.
- Başlayın o zaman...

CELİL DESTANI (AĞIT)

Burgaz bülbülleri ayan ayan ötüşür
Celilim'in yüreği yanıp tutuşur
Anam yoldadır, belki ölümüne yetişir

Buba beni aynaya götürün
İy(i) olursam geri beni getirin,

Siz de işinizi bitirin
Burgaz kandilleri yanar ayan ayan
Celilim'in ölüce oldu beyan
Anam sende Mevla'na dayan
Üç kuzu bıraktın ellere
Gideyim (m)arsız kara yellere
Mirem Kadın destan oldu dillere
Ana benim ne müşkül derdim var benim

Baba, benim mezarım dar oldu
Doktiri sol tarafımda bir yara buldu
Anam ikindi namazı ölümüzü duydu
Ana benim ne küşkül derdim var benim

Buba benim mezarımı yol boyuna kazdıran
Taşıma toprağıma ismim Celil deyip yazdırın
Düşmanlarım, arkadaşlarım okusun, ağlasın
İsmim Celil deyup ağlasın

Ne oldu yavrum Celil'im sana ne oldu
Ne olduysa anam bana oldu
Kıratların altını kürürken
Sol böğrümde vuruldum
Deme yavrum, kuzum deme
Deyipte ananın belini kırma
Deyipte ananın belini kırma

- Dilinize sağlık. Buna sizin oralarda ne derlerdi?
- Buna destan de(r)le(r)di.
- Bunu kimden dinlediniz?
- Askerde genç bir Celil ölmüş, öldüne yanında arkadaşları destan çıkamış.
- Kimden dinlediğinizi söylemediniz.
- Ben bunu eniştemden dinledim. Eniştem aske(r)di, askerden getirdi bu destanı.
Onun ağzından işittik, küçük çöçüktük, ondan öğrendik.
- Peki bunun böyle olduğuna inanıyor musunuz?
- Ya, Onla(r) sö(y)le(r)di, biz de onnadan tuttuk, küçüklüktük ta onnarı biz çektine. O
günden bu güne kada kendi kendimizle söyleme direşiyez.
- Olmuş bir olay mı bu?
- Olmuş, askede olmuş.

- Anlatacağınız bunun gibi başka destan dediğiniz bu ezgilerden başka var mı? Anlatabilir misiniz?
- Bir Halil destanı da var, ama onu da topalayipta annatabilecez mi bakalım.
- Buyurun sizi dinliyorum.
- Mirem'i mi söylecem.
- Hangisini anlatırsanız, ben bilmiyorum.
- Halil'i annadayım.
- Peki Halil'i dinleyelim.
-

AĞIT (Halil destanı ve hikayesi)

Gökte yıldız salkım saçak
Kalk Halil'im saba oldu
Kalkmasaydın günne dovdu
Arakapı aralandı
Halil'imın yüre paralandı
Aşaki kapıda cenazem kılındı
Bildim Halil'im ben seni bildim
Al kınacıklarını dizime sildim

- Bu kadar mı?
- Bu kadar.
- Peki bunu kimden dinlediniz?
- Bunu da analarımızdan dinledik, toplanıla birbirilene, kendi kendilene, sen onu söye, ben bunu söyleyeyim deke Halil'i söyledile, biz de bunu dinnedik.

Derleme yapılan tarih: 19 Şubat 1991

Derleme yapılan yer: Nevşehir'in Gülşehir ilçesinin Oğulkaya köyü

Kaynak şahsın

Adı: Eşref

Soyadı: Yalçın

Doğum yeri: Nevşehir'in Gülşehir ilçesinin Oğulkaya köyü

Doğum yılı: 1928

Tahsili: Yok

Cinsiyeti: Erkek

Görevi: çiftçi

Ürünü kimden almış: Türküleri kendi yakıyor.

TÜRKÜLER

Nernekli Ahmet üzerine bir türkü...

AĞIT

Bir inek aldım anam yoordunu yidim
Çocuhlara da südünü saadım
Ağ odada da canımı virdim
Yahdın ciğerimi yiğid Ahmed'im

Ağ odada da canımı virdim
Gırdın bilimi yiğid Ahmed'im

Amucayın oğlu Yüksel gö (mavi) motura bindi
Osman Amucan da abini sordu
Abin Dursuna da gara haber vardı
Yahdın ciğerimi yiğid Ahmed'im

Abin Dursun'a da gara haber vardı
Yahdın ciğerimi yiğid Ahmed'im

Abin Dursun Delikligaya'da goyun güdüyo
Annen ile bacın dünün iniyo
Ahmed Ağa'n odada can viriyo
Yahdın ciğerimi yiğid Ahmed'im

Ahmed Ağa'n odada can mı viriyo
Gırdın bilimi yiğid Ahmed'im

Annen Fadimana adını itsin
Söylen hocaya da kefini biçsin
Gonşuların salını yüksek götürsün
Gırdın bilimi yiğid Ahmed'im

Kelinim ameliyat olacağı. Doğumi demedi Nevşeer'e dooma götürdüm. Onu da para bulamadım. Bu ameliyatin üzerine kendim gafamdan kelinime bir türkü yahmah istiyom.

Bebeyi de karyoluya yatırdılar
Beni de yarış yarış yardılar
Anneminen bobama da haber saldılar
Nasıl gıydın dohdur gelin Songul'e

Anneminen bobama da haber saldılar

Nasıl gıydın dohdur benim gulüme.

Pencereden bahdım asker gelmiyo
Yohladım pastayı mektup çihmiyo
Gaynatam başucumdan gahmiyo
Nasıl gıydın dohdur sen bu geline

Gayınbobam baş ucumdan gahmiyo
Nasıl gıydın dohdur gelin Songul'e

TÜRKÜ (AĞIT)

Oğlum Duran Üsseyin Çiftçi'nen dööştü. Çiftçi mahkemede gazandı. Oğlum Duran hapse düştü. Onun üzerine oğluma bir türkü yahmah istiyorum.

Harımdan çıhdım da anam sade selamet
Köye gelince de goptu gıyamet
Ufacıh yavrularım kime emanet
Aç gapıyı gardiyan Duran geliyo

Ufacıh yavrularım size emanet
Aç gapıyı gardiyan aslan geliyo

Gö (mavi) motoru da uc uca bağladım
Vereminen de urganımı yağladım
Bir tek oğluma da selamımı söyledim
Aç gapıyı gardiyan bobam geliyo

Bir tek oğluma da selamımı yolladım
Aç gapıyı gardiyan bobam geliyo

Vurdular gafama da ahiyo ganım
Annem yoh da bobam yandan bahıyo
Candarmalar da kelepçe goluma dahıyo
Aç gapıyı gardiyan Duran geliyo

Kelepçeyi de candarmalar da goluma dahıyo
Kelepçeyi de candarmalar goluma dahıyo

TÜRKÜ (Ağ gelin)

Ağ gelin deyin yayladan yayladan
Gaşın değıl de gözün beni ağladan
Ağ gelin, sürmelim

Oraları mateme godu gahpe bacın da
Vay başıma ağladılar ağ gelin
Ağ gelin, sürmelim

Yidi sene sığır güttüm senin ucundan
Bize gelsen ölür müydün acından
Ağ gelin, muhanet

Söz listesi

Nernek: Bir köy ismi.

Gö: mavi renk.

Delikligaya: Kaynak şahsın köyünde bir mevki.

Caare: Sigara.

Hüşen: Olayın meydana geldiğı mevkiinin adı.

Hışır: Buğdayın işledikten sonraki kalan ve kuruyan sap kısmı.

Gaynata: Kayınana, kayınvalide.

Harım: Evin etrafına çevrilen taştan bahçe.

Çeerdin özü: Bölgeden geçen bir akarsu.

Motur: Traktör.

AĞIT (Celale ağıt)

Aşağıdan gelir deve oy oy
Gevişini geve geve oy oy
Sanki ben de gelin oldum
Şu karşiki büyük eve oy oy

Yoncalıkta gezeceğim oy oy
Guşağıımı çözeceğim oy oy
İzin verin gayıhlanım
Gelinliğı bozacağım oy oy

El bayrağı aldan olur oy oy
Galdırmış gayınım garadan oy oy
Galemimi devre yazmış
Celal eşimin yaradan oy oy

Babam Sivas'tan geldi oy oy
Cemahat odaya doldu oy
Ala cehiz yazılırken
Dediler ki Celal öldü oy

Ben Sivas'a gideceğim oy oy
Çimento Celal'in yurdu oy
Gınamayın eller beni
Felek gollarımı gırdı oy oy

Bağdat teyze, Bağdat teyze oy oy
Gene yaralarım taze oy
On beş gızınan davet gezdim
Düğünümüz galdı güze oy

Ne enişin başındayım oy oy
Ne yokuşun düzündeyim oy
Bana dulluk yakışır mı
Daha on beş yaşındayım oy

İrmağın kenarı daşlı oy oy
Bacısının gözü yaşlı oy
Nasıl gıydın Gadir Mevlam
İğirsızın tümü başlı

Bu kaset Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü öğrencisi Ayşe SERHAN tarafından, Halk Bilimi dersi derleme çalışması olarak, Selçuk Üniversitesi Halk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne hediye edilmek üzere doldurulmuştur.

Bugün 16 Şubat 1991. Mersin'e bağlı Burhan köyünde kayıt alıyoruz. Bu derleme topluluk huzurunda yapılmıştır.

- Teyzeciğim adınız soyadınız nedir?
- Hürü Kara.
- Doğum yeriniz ve yaşınız?
- Burhan köyü, 65 yaşındayım.
- İlkokul bitirdiniz mi?
- İlkokul 1. sınıftan ayrıldım.
- Şimdi bize ne söyleyeceksiniz?
- Kaynana türküsü.

KAYNANA TÜRKÜSÜ

Kaynanayı nitmeli (ne etmeli), kaynar kazana atmalı
Yandım gelin dedikçe, altına odun atmalı
Yandım gelin dedikçe, altına odun atmalı
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi (yuvarlandı) yar

Kaynanam kara desti, beni oğluna kesti
Kaynanam kara desti, beni oğluna kesti
Kestin gittin kaynana da oğlun bağına bastı
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi yar

Çarşıdan aldım ilahana, sardım koydum sahana
Ben ömrümde görmedim de böyle fallik kaynana
Ben ömrümde görmedim de böyle fallik kaynana
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi yar

Çarşıdan hidik kaynana, dişleri gedik kaynana
Oğlun badem getirdi, sensiz yedik kaynana
Oğlun badem getirdi, sensiz yedik kaynana
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi yar

Irafa (raf) fincan koydum, içine mercan koydum
Kaynananın adını da kuyruklu sıçan koydum
Kaynananın adını da kuyruklu köpek koydum
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi yar

Pencerem demit gelin ne buyurdun emir gelin
Oğlanı ben doğurdum da gel gıcımı kemir gelin
Oğlanı ben doğurdum da gel gıcımı kemir gelin
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi yar

Sokağın sürtüğü gelin sabunu kertiği gelin
Başıma avarat mı oldun pokumun püntüğü gelin
Başıma avarat mı oldun pokumun püntüğü gelin
Öptüm şekerlendi yar, deptim tekerlendi yar

- Teyzeciğim şimdi bize ne söyleyeceksiniz?
- Bir beyit söylecem.
- Tamam söyleyin.

AĞIT (Kocasına)

Çıkageldim de şu alemde bilmedim
Tükendi vücudum ben de kalmadı
Hısım, akrabamdan gelen olmadı
Kader böyle imiş, derim ağlarım

Yüce dağ başında yalnız nedem
Eline vermişler kınalı değnek
Ölüm dedikleri, ateşten gömlek
Senden başka giyen var mı nazlı yar
Ölüm dedikleri ateşten gömlek
Senden başka giyen var mı nazlı yar

Nen deyipte uyutmadım
Meme verip ağlatmadım
El içinde babayınan büyütmedim
Nenni kuzum
El içinde babayınan büyütmedim
Nenni derim guzum oy oy

Yüce dağ başında da bir ben yüce kardım
Seher yelin esti siren eridim
Ezellerin sevgilisi ben idim
Şimdi gerilerden bakan ben oldum
Ah bebeğimi dağlar aldı
Dağdan kara kuşlar aldı
Benim körpe küççük kuzum
Dokuz aylık öksüz kaldı
Dama da koyarlar demirden direk
Mezarı kazarlar paltaynan (baltayla) kürek
Genç ölüme dayanmaz yürek
Allah peygamber sabrı versin

- Teyzeciğim kaynana türküsünü nereden öğrendiniz?
- Başka komşulardan.
- Küçük yaşta mı öğrendiniz?
- Küçük yaşta öğrendim.
- Biraz önce söylediğiniz ağıttı herhalde. Kim için söylediniz?
- Kendim için.

- Kenidinz için?
- Kendimin kocası öldü, dokuz aylık bu oğlan bebek kaldı.
- Çok teşekkür ederim. Başka birşeyler de söyleyebilir misiniz, ilahi biliyor musunuz?

İLAHİ

Yüzüm kara, günahım bin inayet
İnayet Allahım senden inayet
İnayet Allahım senden inayet
Günah deryasına daldım beyanet
İnayet Allahım senden inayet
Bu yalnız nefsim verdim dilekler

Yalan dünyada çok çektim melekler
Günahım yazmada aciz melekler
İnayet Allahım senden inayet
Bu yalnız nefsimin feryat elinden
Komaz beni çarkı ihsan elinden
Aman beni kurtar nefsin elinden
İnayet Allahım senden inayet
Yunus artık sözü gayri uzatma
Günahım çok dedim ummayıp atma
Gece gündüz niyazi senden unutma
İnayet Allahım senden inayet
İnayet Allahım senden inayet
Derviş Yunus sözü, kan ağlar iki gözü
Mahrum etme bizi Allah, kabire vardığım gece
Mahrum etme bizi Allah, kabire varığım gece
Döner çarkı felekler, kabil olsun dilekler
Yoldaş olsun melekler Allah, kabire vardığım gece
Yoldaş olsun melekler Allah, kabire vardığım gece
Amin Yarabbim
Allah mahrum kulundan etmesin

Ki gari kız ana dedi. Sede abdalın sözünde gardaşımın sözüne benziyor dedi. Öyle deyince anası da dediki vah yavrum sede abdalın sözünde sede yavrımın sözüne benziyor dedi. Ordan söylemeyim. O bıraktı gitti. Şey gitti. Aşık Garip gitti. Gız da ardısıra gitti. Pacıya çıktı dinliyor orda ondan sonra onlar orda şeyden aşağıya Gız düşünce hemen başından alıyor bacısının başına koyuyor. Şahsenemin başına başından alıyor. Ordan sonra garıdan haber verecek.

İlk akşamdan geldin idi bazından
Hoşlanmadım pis abdalın sözünden
Geçtin garibimden geçmem sazımdan
Götü açık abdala uyduda gitti
Beni duvar dibinde koyduda gitti.
Dünyada murada şahsenem erdi
Aşık Garip gibi gülen olmadı

Adınız soyadınız: Fatma Toyoğlu

Doğum yeri: Agcakışla

Tarihi: 75

Öğrenim durumunuz: Tahsilim yok, okumuşluğum yok.

Anam söyledi bunu ben belledim. Anamdan belledim. Dedim

ŞİİR

Bu derde düştümde dolanır başım
Gayboldu yazım gitmiyor kışım
Yetimiş beşi buldu bu benim yaşım
Daha alenmeye durum kalmadı

AĞIT (İbrahim İzzet'e)

Kaynanamın kardaşının oğlu vardı. Karacaörende çok bir babayığitmiş bir o zamanlar hükümetten bir kanun çıkmışki şeriatçılık gonguracılık bunlar tutmuşlar şeriatçılığa yazılmışlar.

KINA TÜRKÜSÜ (İlahi)

Ana beni biraz gezdir
İçinizde ömrüm azdır
Gabrimi derin gazdır

Şefa'at ya Resulallah

Ana ana canım ana
Sütün emdim gane gane
Dilersen Allah'tan dile

Oku sitginan Yasini
Sayın gafletli başımı
Yu galbinin kirini pasını
Dilersen Allah'tan dile
Oku sitginan Yasini

Gur'anda okunur Yasin
Sil galbinin olan pasın
Sen Muhammed Mustafasın
Şefa'at ya Resulallah

Yerde öter yer horazı
Gövde öter göv horazı
Guruldu mizan terezi
Şefa'at ya Resulallah

AĞIT

Bir keklik dünedi bizim boğaza
Yoğdu menendi durnada gazda
Eceb gelir mi ki baharda yazda
Yazı güze saldı güzü bahara.

Keklik gibi ben ağamı düzmedim
Şenşazimen olup bir salınıp gezmedim
Ben yazımı elimilen yazmadım

Yazıcıoğlu böyle yazmış yazımı.

Gadife yeleğin de mavisi vardır
İçerde derdimin goyusu vardır
Neden gıydın gahbe felek öldürdün
Belki sevdüğünde sevüsü vardır.

İçine dışına geydim mavuyi
Kesemedim içerdeki seviyi
Aralık yerdeki cadı garıyı
Verseler elime canın alırım.

Bunar başını bekleriyin
Vay benim gan emeklerim
Eller mallarımın aldık sıra
Sızılaşır kemiklerim.

Bu dert benim ile böyle galırsa
Ellerin sözleri yerin alırsa
Kederli vaktımı تنها bulursa
Gir ağla çık ağlan ay eller benim.

Bu dert benim ile elele
Çok cehd ettim gonamadım bir dala
Geydirdim guşattım verdim dellala
Satılmadı geri döndü dert bana.

SÖZLÜK

Afat : Afet

Bezirgan : Tüccar, satıcı

Belgizar	: Hediye
Cehd	: Savaş
Diki diki	: parça parça
Diyne	: Dinle
Esgar	: Asker
Giriftar:	Tutulmuş, yakalanmış, esir, düşkün
Harzadın	: Taşkente bir dağ adı
Hayıf	: Sızlanma
Hece daşı	: Mezar taşı
Kehad	: Kağıt
Merçem	: Perçem
Melil melil	: Avare, başıboş, daygın
Potin	: Ayakkabı
Sahar	: Seher
Sultan	: Yer ismi
Şenşazimen	: Sevinçli, şenşakrak, mutlu
Urumeli	: Rumeli
Ürüzgar	: Rüzgar
Göy	: Gök
Yarın	: Sirt

AĞIT (Torununa)

Beş torunun babaannesiydin, mutluydun

İçlerinden küşüğünü kaybettim

Bu acıya çok ağladım sabrettim

Ey Allah'ım imanıma eriştir

Cennetinde yavrum ikle kavuştun

Şehit oldu mükafatın umarım

Bu acıya ben yürekten yanarım

Cennetini cemalini ararım

Ey Allah'ım imanıma eriştir
Ahirette yavrum ile kavuştur

Kendin verdin kendin görün halimi
Arkada bağışla o dört yavrumu
İmanınan doldur benim kalbimi
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Cennetinde yavrum ile kavuştur

Ciğerim yanıyor dumanı tütmez
Kim neler söylese fayda etmez
Bu acı benden ölünce gitmez
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Ahirette yavrum ile kavuştur

Hac'a gittim hacı oldum şükür Allah
Günahımı affettin inşallah
Bu sabrıma mükafatı ver Allah
Ey Allah'ım imanıma eriştir
Ahirette yavrum ile kavuştur

Adı ve Soyadı: şerife zkırıkı

Küçük torunum merdiven boşluğuna düştü ve öldü. Ona dayanamadım. Bu ağıdı besteledim,
bana aittir.

AĞIT

Garişmadı bu işe

Garişmadı bu işe

Bu türküyü nereden ğrendin: Giresun Türküsü. Da yeni ıkıdıydı. Esgiden. ocuklumuz
zamanında.

SARI MENDİL

Ben unara gidem anne
Desdimi dolduram anne
Ben punara gidem anne
Destimi dolduram anne
Ben punarda uyuklarka
Mendilim kayboldu anne

Mendilin sarıydı gızım
Nav kırmızıydı gızım
Sen punarda uyuklarka
Bir yabancı var mıdı gızım

Mendilim sarıydı anne
Nev kırmızıydı anne
Ben punarda uyuklarken
Bir aşger varıdı anne

Ben punara giden gızım
Desdimi dolduram gızım
Eğer mendil askerdeyse
Hatırını gıram gızım

Sen punara gitme anne
Mendilimi sorma anne
Eğer mendil askerdeyse

Mendilkin sor ...
Yavmur yavar serin olur
El kızları gelin olur

Senin gibi dutuşmuşlar
İşde ble gelin olur

Yavmur yavsun serin olsun
El gızları gelin olsun
Gaşlar gara gözler ala
Ble asger yarım olsun

KEMENÇE

Hey kemençe kemençe de
Nerdeyidin dün gece
Ey kemençe kemençe de
Nerdeyidin dün gece
Sana düzen vereyim
Oynayalım bu gece

Kemenemin yayına
Sreceğim reçine
Gz gelende tombulum
Bezersin güvercine

Kemenemin başında
Havana bak havana
Vurur başın tavana
Kemenemin telleri

Acab yar eşidr m
Aburadan ağırsak
Ey uşaklar uşaklar
Ben bir gusur işledim
Annesinin yanında

Ben gızını dişledim

Bahçıya guzu girdi

Dişime sızı girdi

Bahçıya guzu girdi

Dişime sızı girdi

Annesinin yanında

Gızı goynuma girdi

Gızı goynuma girdi

Ey kemeñe kemeñe

Eyleneşin eylençe

Atar gırarım seni

Oynıyalım bu gece

Atar gırarım seni

Oynıyalım bu gice

Kemeñemin başında

Havana bak havana

Yavaş oyna sevdüğüm

Vurur başın tavana

Yavaş oyna sevdüğüm

Vurur başın tavana

Rize'nin bazarında

İyi satarım iye

Rize'nin bazarında

İyi satarım iye

Allah alsın canımı

Nazlu yar diye diye

Allah alsın canımı

Nazlu yar diye diye

DÜĞÜN VE KINA GELENEĞİ

Şimdi ben gelin oldum, düğünlük geldi. Atın bi tarafında odun bi tarafında sanduk. İki at birinin sırtında bir kat yayak, gumanya geldi. Gız evine yiyecek geldi, düğünlük geldi, yenildi içildi. İki gece sora gına yanıyor, millet birikti, gına türküsü çığırdılar, beni gelin ettiler, başıma bi çember bürüdüler.

KINA TÜRKÜLERİ

Çaddılar ocak daşını
Gurdular düğün aşını
Gız sabahdan gedicisin
Çok ağlatma kardeşini
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeye geldik dönmeye

Aşşağıdan gürül gürül göç gelir
Gelü amma gürültüsü geç gelir
Gız anadan ayrılması güç gelir
Al gelin almaya geldik alaya
Alıp da dönmeye geldik dönmeye

Aşşağıdan gelir gelin alıcı
Önüne dutallar yalım gılcı
Biz de biliyorduk eller alıcı
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeye geldik dönmeye

Yüce dağdan indiriler odunu
Küçücekten öğrediller gadını

Bilemedik gelin gızın adını
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Sabah seni göçürüller yurdundan
Anan, baban deli olur derdinden
Gardaşların ağlaşollar ardından
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Galk gelin yukarı deşir şeşini
Akıtmadan sil gözünün yaşını
Emmin, dayın bitirsinler işini
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Anam beni haslar ile hasladı
Saçlarımı gül suyuyla ısladı
Babam beni el uçun mu besledi?
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Sabah seni indiriller yollara
Al gına yakallar beyaz ellere
Sakın gızım sakın düşme dillere
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Eliyin gınası çamurdan m'ola?
Gözünün sürmesi kömürden m'ola?
Anayın yüreği demirden m'ola?
Al gelin almaya geldik almaya

Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

Beline bağlamış Acem guşığı
Ardına uydurmuş mektep uşığı
Oturduğun bacım hürri döşeğı
Al gelin almaya geldik almaya
Alıp da dönmeğe geldik dönmeğe

TÜRKÜLER

Topacık topacık görünen daşlar
Babayın yurdunun daşı değıl mi?
Siğımce siğımce yağın yağmurlar
Anayın gözünün yaşı değıl mi?

Gız anası, gız anası
Başında mumlar yanası
Işde goyup gediyorsun
Hani bunun öz anası

Şu görünen ekin sandım
Ekin değıl suvan imiş
Gız anadan ayrılması
Düğün değıl figan imiş

Bir evlecik ekin ekdim
Ekin değıl purçak imiş
Gız anadan ayrılması
Düğün değıl gerçek imiş

Babam ekinin bitdi mi?
Kardeş ekmeğın arttı mı?

İşde goyup gedyorum
El gızı keyfin yetdi mi?

Gerek bu gıza bir ana
Ağlayacak yana yana
Canım ana gülüm ana
İşde goyup gedyorum

Gedyorum gedyorum
Sılayı terk ediyorum
Çul yuduğum yasdı daşlar
Gölgelendiğim ağaçlar
İşde goyup gedyorum
Ana bacı çit gardaşlar

Evimiyin önü otlar
Arkamı verdiğim dutlar
İşde goyup gedyorum
Silip süpürdüğüm yurtlar

Atladım geçdim Tuna'yı
Gır ata vurun gınayı
Gız sabahdan gedicisin
Ağlama sefil anayı

Atladım geçdim eşiği
Sofrada buldum gaşığı
İşde goyup gedyorsun
Böyük evin yakışığı

Duz torbasın tuzsuz goyan
Böyük evi ıssız goyan

Anasını gızsız goyan
Gız sabahdan gedıcısın

Gedıyorum gedıyorum
Sılayı terk edıyorum
Uzak değil anacığım
Emmim gile gedıyorum.

Verdiğiniz bu ürünü kimden öğrendiniz: Büyüklerimizden öğrendik. Önceki düğünlerde bulunup, seyredip öğrendik.

Şimdi kına bitti. Ondan sonra, kınadan sonra bayraktarlar, yengeler diye bir kaç kadın ve erkek, genç çocuklar düğün evinde kalır, kız evinde. Diğerleri geri giderler evlerine. Yarın, Pazar günü oğlan evinden yine gelin alıcı bir grup, kadın erkek karışık geliller. Yine orda davullar çalınır. Eğlenilir. Gelin süslenir. Gelini bindiriller. Götürüller. Oğlan evine varınca, gelini indirmelik için kaynanayı, kayınbabayı, büyükleri çağrılar. Kapıyı açmazlar. Geline ne veriyorsunuz diye geline. Ondan sonra, geline bişeller veriller işde, inmesi için sonra şöför kapıyı açar. Gelini indiriller. Oğlan gelini alıp götürür içeri, odaya. Orda yüz görümlüğü olarak, yüzünün duvanı açar ve bir takı takar, altın. Ondan sonra bir hanım onlara birer bardak şerbet hazırlar. Götürür. O şerbeti içerler. Sonra güvey, onu alır dışarı çıkarır, gelini. Gendi gider. Gelini hanımlar överler. Övme de bu şekil olur.

GELİN ÖVME

Kapıda söğüt gelinim, kapıda söğüt
Verdiğim öğüt gelinim, verdiğim öğüt
Sevdiğin yiğit gelinim, sevdiğin yiğit
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Çarşıda gına gelinim, çarşıda gına

Okgası On'a gelinim, okgası On'a
Sevdiğin şuna gelinim, sevdiğin Suna

Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım, ağzın datl'olsun

Çarşıda nişe gelinim, çarşıda nişe
Okgası Beş'e gelinim, okgası Beş'e
Sevdiğin paşa gelinim, sevdiğin paşa
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Geydiğin cizme gelinim, geydiğin cizme
Ökçesi büzme gelinim, ökçesi büzme
Gomşuyu gezme gelinim, gomşuyu gezme
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Gapıda soku gelinim, gapıda soku
İçinden koku gelinim, içinden koku
Sevdiğin fakı (tuzak?) gelinim, sevdiğin fakı

Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

Ocakda mazi gelinim, ocakta mazi
Mazının közü gelinim, mazının közü
Bir adam gızı gelinim, bir adam gızı
Sen sefa geldin gelinim, gelmen gutl'olsun
Yarenim, yoldaşım, bacım ağzın datl'olsun

- Bir güvey türküsü söyler misin bize?
- Güvey türküsü mü? Yok ben sölerdim hani: yardım, taklit yapardım söyleyenlere.
- Gelin için söylenenlerden söyler misiniz bize? Mesela gına yakarken ne söylenirdi geline.
- Türkü söylenirdi. Övülürdü.

Gelinin gınası çamurdan olur
Gözünün sürmesi kömürden olur
Şen ol yaylan şen ol adından bele
Atmayın bu der'i ben yaralıyım
El alem al geymik ben yaralıyım

Ovarım bu gelinin saçını
Gınalayın onun güçük elini
... çeker göçünü
şen ol yaylam şen ol gal bundan böyle
Atmayın bu daş'ı ben yaralıyam
El alem al geymik ben yaralıyam

Dördümüz de çok çok gayırdık. Atamız. Yas ettim ben. Guş yuvası gibi evlede böyüttün annam bizi, garnımızı doyurdun, keycemizi keydirdin, ellere gelin çıkadın anam. Şimdi sene bire dürüm getirivirip te halini hatırını sorcemiz zaman aóetiyarlığında ağır dertlere dutuldun anam. Çok yas ettim ben.